పరిచయం



పేరు : వారణాసి సూర్యకుమారి

జననం : 1941

తల్లిదండ్రులు : భాగవతి సుబ్బారావు గారు, సత్యవతి గారు

జన్మస్థలం : ద్రాక్షారామం

భర్త : శ్రీ వారణాసి లక్ష్మీజయప్రకాశ్ (మేజర్)

పిల్లలు : నలుగురు

పెద్ద అమ్మాయి :	డా॥ శోభ	- పెద్దల్లుడు	-	డా॥ బి.డి.సి.ఎస్. ప్రసాద్
చిన్న అమ్మాయి :	డా॥ శైలజ	- చిన్నల్లుడు	-	డా॥ ఎస్.వి. రమణ
పెద్ద అబ్బాయి :	డా॥ పినాకపాణి	- కోడలు	-	డా॥ నాగలక్ష్మి
చిన్న అబ్బాయి :	డా॥ చక్రపాణి	- కోడలు	-	శ్రీదేవి M.Tech., MS

మనుమలు : వంశీ, వరుణ్

మనుమరాండ్రు : నీలోత్పల, మనోజ్ఞ, వర్షిణి, హార్షిణి

రచనలు : గోవింద శతకము, శ్రీరామ కథాసుధ, సూర్య కిరణాలు,
కవితారామం (పద్య కవితలు), కథల సంపుటి, 'మానిని మానసం'
వేణునాదం (వచన కావ్యం), ఆదిత్యరామా, సూక్తి మంజరి (శతకములు)
తెలుగు భాష - సంస్కృతి, ఇతిహాసం

నవలలు : (అముద్రితాలు)

పురస్కారం : 'ఆంధ్ర సారస్వత సమితి' ఉగాది పురస్కారం, పద్య రచనకు 2009లో
'సాహితీ మిత్రుల సంస్థ' తరపున మిత్రులందరు 'కొత్తపూలు'
కవితల సంకలనం అంకితం ఇవ్వడం,
2011 లో ప్రభుత్వ ఉగాది పురస్కారం
'మన బందరు' పుస్తకమునకు గౌరవ సంపాదకత్వం వహించుట,

ఆకాంక్ష : ఇంకా ఎన్నో ఎన్నో (వ్రాయాలని)

1. ఆంధ్ర సారస్వత సమితి, సాహితీ మిత్రులు,
ఉదయ నటక మండలిలో శాశ్వత సభ్యత్వం,
2. ఉదయ నటక మహిళా విభాగపు ప్రెసిడెంటుగా, మహిళా
మండలిలో ప్రెసిడెంటుగా సేవా కార్యక్రమాలు నిర్వహించడం

ది బందరు కళ్యాణి ప్రెస్, మచిలీపట్నం. Ph : 223404

సప్తపది

(నవల)



శ్రీమతి వారణాసి సూర్యకుమారి

శుభాకాంక్షలతో డా॥ శ్రీనివాస దంపతులకు

V-S. Kumari

సప్తపది

శ్రీమతి వారణాసి సూర్యకుమారి

సాహితీమిత్రులు

20/151-1, మోనికా రెసిడెన్సీ

కొబ్బరితోట,

మచిలీపట్నం, కృష్ణాజిల్లా

SAPTHAPADI

A novel written by

smt. **Varanasi Surya kumari**

Printed by
Sahithee Mitrulu
Machilipatnam

Pablication No. 98

First Print : **JAN 2014**

Price : **Rs. 60/-**

For Copies :

Smt. **Varanasi Surya kumari**
D.No. 21-562-3,
Parasupet,
Machilipatnam - 521 001
Cell : **98498 12443**

సప్తపది

ప్రార్థన

జై గణేశః

మత్త కోకిల :

విఘ్నదేవ గణేశ । వేడ్క గ విశ్వ మేలుచు నుందువే
విఘ్న కారణ మేది యైన నను వింతగా కడతేర్తువే
విఘ్నమన్నది లేక పొత్తము వెల్గ చూడగ చేయవే
విఘ్న రాజ వినాయకా యిల వేల్పువై మము బ్రోవవే ॥

సరస్వత్యై నమః

క్షీరధారగ జాలువారుచు కీర్తి పొందు కవిత్వమున్
తీరుగా రచనా స్రవంతి సుదీర్ఘ యానము చేయగా
కోరుచుంటిని వ్రాయగా మరి కూర్మి తీర్చుము మాతరో
భార మంతయు నీదె యంచును భక్తితో నిను కొల్చెదన్ ॥

సప్తపది

సఖ్యం సాప్తపదీనముచ్యతే - హిందూ వివాహ సంస్కృతిలో ఇది ముఖ్యమైన ఘట్టము. పెళ్ళంటే మూడు ముళ్ళ బంధం - ఏడడుగుల అనుబంధం.

మాతృమూర్తి శ్రీమతి వారణాసి సూర్యకుమారి గారు పద్యంపై మంచి పట్టున్న విదుషీ మణి. వారిలో గొప్ప కవయిత్రితో పాటు రచయిత్రి కూడా దాగి యున్నారు. వారి ఆధ్యాత్మికతయు సుసంపన్నము. వారికి భారతీయ సంస్కృతి సంప్రదాయముల పట్ల అవగాహన మెండు.

వివాహ సంస్కృతిని ఉట్టంకిస్తే అది చర్విత చర్వణం కావచ్చును-లేదా పునరుక్తి కావచ్చును. ఈ తలంపుతో మంచి సామాజిక స్పృహతో - ఒక కథా రూపంలో - వివాహ సంస్కృతిలోని ప్రతి అంశమును సందర్భోచితంగా మిళితం చేసి ఒక పుస్తక రూపంలో తీసుకొని రావడం ముదావహం - శుభావహం.

వివాహాలు ఎంతో ఆడంబరంగా అధిక వ్యయంతో జరుపుకుంటున్నారు. నిశ్చయ తాంబూలాలు దాదాపు పెళ్ళిని తలపించేలా జరుపుకుంటున్నారు. చెవులు చిల్లు పడేలా మైక్‌లో మంగళ వాయిద్యాలు మ్రోత తప్ప - మనకేమీ వినపడటం లేదు. వివాహ మంత్రాల అంతర్యం తెలియక అయోమయస్థితిలో ఉంటున్నాము. ఈ పొత్తము చదువుట వలన పాణిగ్రహణంలో ఏ అంశం ఏమిటి అనే అవగాహన కల్గి తీరుతుంది.

ఈ మహా ప్రయత్నం చేసి కృతకృత్యురాలైన శ్రీమతి వారణాసి సూర్యకుమారిగారు పరిపూర్ణమైన ఆరోగ్యంతో అసమానమైన శతమానము నంది పుచ్చుకోవాలని నా ఆకాంక్ష

శుభాభినందనలతో...

నరసింహం. కె.వై.యల్

ఆంతర్యము

చం॥ పిలచిన పల్కు తల్లివిగ ప్రీతిని గాంచుచు నుందు వమ్మరో
తలచిన తక్షణంబుమది దర్శన మిత్తువు నీవు భారతీ
బలముగజేయునట్టి కృషి పట్టుదలన్ గనిమెచ్చుకొందువే
ఇలను ప్రభావితమ్మగుదు నీదు కృపార సవీక్ష ణమ్ములన్ ॥

చం॥ మనసున మెచ్చు రీతి మనమంత వివాహ విశేషమంతన్
ఘనమగు సాంప్రదాయములు గాఢ తరంబగునమ్మ కమ్ముతో
కనగను పెండ్లి వేడుకలు కల్గును తృప్తియు సంతసమ్ముయున్
మనమును మంత్ర మర్థముల మర్మమెరింగి చరించజాలునే ॥

మన హిందూ ధర్మము మహిమాన్వితము, సర్వోత్తమము, ఈనాటికీ మనదేశం సంస్కృతి, ధర్మం, ఆధ్యాత్మికత, నీతి మొదలైన విషయాలలో ప్రపంచంలో ప్రథమస్థానంలోనే ఉందని చెప్పవచ్చు. విజ్ఞానపరంగా కూడా ముందంజ వేస్తోంది మన దేశం.

విదేశీయులు మన ఆచార వ్యవహారములపై అధ్యయనం చేసి వాటి గొప్పతనం మెచ్చుకుంటున్నారు. మన సంప్రదాయబద్ధమైన వివాహ కార్యక్రమాలను చూసి ముచ్చటపడి హిందూ దేశ కన్యను కోరి పెండ్లియాడిన వారు కూడా కనబడుతున్నారీ మధ్య అంటే అతిశయోక్తి కాదు.

వివాహం ఉత్సవం, వేడుక కాదు. అది మానవుని వికాసానికి ఏర్పరచిన షోడశ సంస్కారాలలో ఒక ప్రధానమైన ఘట్టం అని ముందుగా తెలుసుకోవాలి. వివాహ మంత్రాలలో అర్థం తెలుసుకోవాలి. అర్థం, పరమార్థం తెలిసినప్పుడు ప్రాచీన ఆచారాలు, ఆధునాతన శాస్త్ర విజ్ఞానంతో సమన్వయించి సరియైన పద్ధతిలో ఆచరిస్తే ఫలితం తప్పకుండా లభిస్తుంది.

మూఢాచారాలు, మూఢనమ్మకాలూ అనే వారికి కూడా మంత్రార్థాలు ఆచార వ్యవహారాలు అందుబాటుగా అర్థమయ్యేలా చేస్తే జాతి జాగృతమౌతుంది. అందుకోసం పాటుపడే ప్రయత్నంలోనే ఉన్నారు పెద్దలు కూడా! విశ్వధర్మ పరిషత్‌వారు 'పాణిగ్రహణం' అనుపేరుతో ముద్రించిన పుస్తకము శ్రీ కెవైఎల్

నరసింహంగారి అబ్బాయి పెళ్ళిలో ఇచ్చారు. అదియే ప్రేరణగా నా ఉడతా భక్తిగా చిన్న ప్రయత్నమే ఈ పుస్తకావిష్కరణ. చాలా చాలా చెయ్యాలని కృషిచేస్తూ, రాస్తూ సగం కూడా రాయకుండానే అస్తమించిన నా సోదరుడు 'నెప్రూ' వ్రాసి ఉంచిన దానికి మరికొన్ని కలిపి మీ ముందుంచడం జరిగింది.

'వివాహం' తంతులు ఏవిధంగా చేస్తారో, చేయాలో విశదీకరించే ప్రయత్నం చేసిన నెప్రూ యింకా పూర్తిగా వ్రాసి ఉంటే ఈ పుస్తకం మరో విధంగా ఉత్తమమైన రీతిలో ఉండేదేమో!

ఏది యేమైనా ఆయన వ్రాసినది వెలుగులోకి తీసుకుని రావడమే ముఖ్యోద్దేశ్యంగా నేనీ పుస్తకం రాయడం జరిగింది. అన్నీ మంత్రాలే! అర్థాలే ఉంటే చదివేవారి సంఖ్య తగ్గుతుందేమోననియు, సాంఘిక నవలగా రూపొందించి సందర్భానుసారంగా పాత్రల చేత పలికిస్తే మరికొంతమందైన చదువుతారనే ఆశతో వ్రాశాను. మొత్తానికి ఏ విధంగానైతేనేమి గానీ వివిధ ప్రక్రియలలో నా రచనలు, కథలు, వ్యాసాలు, పద్యాలు, కవితలుగా వెలువడినవి, కానీ నవల రాలేదు అనుకున్నాను. ఈ విధంగా నవల వ్రాయడం, వెలుగుచూడడం జరిగింది. అందరూ 'సప్తపది'ని ఆదరిస్తారని ఆశిస్తున్నాను. పెళ్ళి చేసుకోనివారు తాము పెళ్ళి చేసుకుని సుఖపడాలని అనుకుంటారు. కొంతమంది లేనిపోని బంధంలో ఇరుక్కుంటున్నామని అనుకుంటారట. మొదటి రకం వాళ్ళ సంఖ్య పెరగాలనీ, రెండవ రకం వారి సంఖ్య తరగాలనీ, రెండు రకముల వాళ్ళు 'వివాహ బంధం' మధురమైనదిగా భావించి సంసారంలో సరిగమలు పలికించు కోవాలని కోరుకుంటున్నాను.

మా తమ్ముడు నెప్రూ నా రచనలకు సలహాలనందిస్తూ సహకరించే వాడు. ఇప్పుడు కూడా అదృశ్య రూపంలో నా కృషికి చేయూతనిస్తున్నాడనే నా నమ్మకం. వాని ఆత్మకు శాంతి చేకూరాలని భగవంతుడిని ప్రార్థిస్తున్నాను. అడిగిన వెంటనే సహృదయులు ముందు మాటలు రాసిన శ్రీ డా॥ **రావి రంగారావు** గారికి, తెలుగు సంస్కృత పండితులు శ్రీ **కె.వై.ఎల్.నరసింహం** గారికి నా హృదయ పూర్వక కృతజ్ఞతలు.

వారణాసి సూర్యకుమారి

సంప్రదాయమూర్తి సూర్యకుమారిగారు

వారణాసి సూర్యకుమారిగారు మా "సాహితీ మిత్రులు" సంస్థ కార్యవర్గ సభ్యురాలు. మా అందరి కంటే వయసులో కూడా వారు పెద్ద. మా అందరి కన్న ఎక్కువ ఉత్సాహంగా సాహిత్య సృజన చేస్తారు వారు. ఎంతో వేగంగా రాస్తారు, అంతే వేగంగా పుస్తక రూపంలో కూడా తీసుకువస్తారు. వీరిలోని ఈ చైతన్యం మా సాహితీ మిత్రులందరికి స్ఫూర్తిదాయకం కూడా.

సూర్యకుమారి గారు పద్యాలు రాశారు, గేయాలు రాశారు, కథలు రాశారు. వారి రచనలలో ఈ "సప్తపది" నవలకు ఒక విశేషం ఉంది. వారి సోదరులు నెప్రూగారు హిందూ వివాహ విధానాలలోని గొప్పతనం గురించి రాసిన విశేషాల్ని సాధారణంగా చెప్తే జనరంజకంగా ఉండదని భావించారు. కొన్ని పాత్రలు సృష్టించి సన్నివేశాలు కల్పించి ఒక నవలగా తీర్చిదిద్ది సందర్భానుసారంగా ఆయా పాత్రలతో వివాహ సంస్కార విశేషాల్ని పాఠకులకు ఆసక్తికరంగా మలచారు. ఇటీవలే చనిపోయిన వారి సోదరులు నెప్రూ గారికి ఈ నవల అంకితం ఇవ్వడం ఎంతో ఔచిత్య భరితం కూడా.

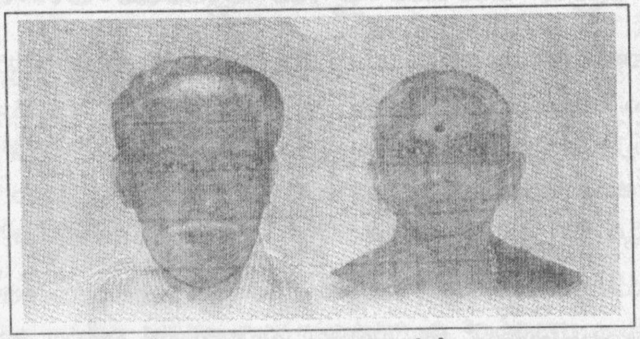
నెప్రూగారు మంచి కవి, రచయిత. తాను రాయడం కన్నా రాసేవారిని ప్రోత్సహించడంలో వారు ఎక్కువ ఆనందాన్ని పొందేవారు. అవధానాలు, నాటకాలు, నృత్యరూపకాలు, సాహిత్య, సాంస్కృతిక కార్యక్రమాలు ఎన్నో నిర్వహించి ఉభయగోదావరి జిల్లాలలో ఎంతో ప్రఖ్యాతి పొందారు. వారి రచనల్ని వారి కుమారులు, కుమార్తెలు పుస్తకాలుగా తీసుకువచ్చి తండ్రి ఋణం తీర్చుకున్నారు.

సూర్యకుమారి గారు రాసిన ఈ "సప్తపది" నవల నెప్రూ గారి మానస పుత్రిక. చక్కని నవలగా తీర్చిదిద్దిన సూర్యకుమారి గారికి అభినందనలు. ఈ నవలను సాహితీ మిత్రుల ప్రచురణగా వెలువరిస్తున్నందుకు కృతజ్ఞతలు తెలుపుకుంటున్నాను. ఈ నవల ముద్రణలో తప్పులు లేకుండా సరిదిద్దినందుకు సంస్కృత పండితులు కె.వై.ఎల్.నరసింహంగారికి కూడా కృతజ్ఞతలు.

డా॥ రావి రంగారావు

16-1-2014 అధ్యక్షులు, సాహితీమిత్రులు

అంకితం



భాగవతి సుబ్బారావు నెహ్రూ, అంజనీదేవి దంపతులు

తలను నాల్కవోలె తనరారు నెహ్రూను
బంధు మిత్రు లందు ప్రముఖు డంద్రు
పరుల మేలు కొరకు పాటు పడెడు వాడు
మంచివాడు ప్రేమ పంచువాడు ॥

రచన చేయునపుడు రమ్యమైన సలహా
లందజేయువాడు డెంద మలర
సహనముగను సలుపు సాహిత్య గోష్ఠిని
పొగడి వారి నెపుడు ప్రోత్సహించు

సతియు సంతతియును సహకరించగ ఎట్టి
చింత లేక సాగె జీవితమ్ము
పొందు పరచి నాడు హైందవ సంస్కృతిన్
సంప్రదాయములను చక్కగాను

పాణిగ్రహణ మాది పద్ధతులను నీవు
తేటతెల్లముగను తెలుపదలచి
వ్రాసియుంచ పూర్తి చేసితిమి కనుమా
ఆత్మశాంతి నొంది అందుకొనుమ ॥

సప్తపది

"కౌసల్యా! సుప్రజా రామా! పూర్వా సంధ్యా! ప్రవర్తతే !
ఉత్తిష్ఠ నరశార్దూలా! కర్తవ్యం దైవమాహ్నికం!
ఉత్తిష్ఠోత్తిష్ఠ ఉత్తిష్ఠ గరుడ ధ్వజః
ఉత్తిష్ఠ కమలా కాంతా! త్రైలోక్యం మంగళం కురు ।

శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామి ఆలయం నుంచి సుప్రభాతం వినబడసాగింది. శుభోదయంలో. తెల్లవారుతోంది. తూరుపు దిక్కున బాల భానూదయ కిరణ స్పర్శతో తరువులు వింత సోయగంతో వెలిగిపోతున్నాయి. వివిధ వర్ణశోభితమై వికసించు కుసుమములు కనుల పండుగగా కానవస్తున్నాయి. నానాసూన వితాన శోభను తిలకించి మనసులు పులకించి మైమరచిపోతున్న వారిని పక్షుల కిలకిలా రవములు ఈ లోకంలోకి తెస్తున్నాయి.

అటువంటి ఆహ్లాదకరమైన వాతావరణంలో 'ఉదయపు నడక' అలవాటు చేసుకున్న నిరంజన్ గారు మేల్కొన్నారు.

'కరాగ్రే వసతే లక్ష్మీ! కరమధ్యే సరస్వతీ! కరమూలే స్థితే గౌరీ! ప్రభాతేకర దర్శనమ్! అంటూ ధ్యానం చేసి తన అరచేయి కళ్ళకద్దుకుని లేవడం ఆయనకున్న మంచి అలవాట్లలో ప్రథమమైనది, ప్రధానమైనది. తర్వాత భార్య ముఖం చూడడం నిత్యకృత్యం.

అర్ధాంగి అవంతి ఆదమరిచి నిద్రపోతోంది అమాయకమైన పసిపిల్లలా! ఆమెకు నిద్రాభంగం కలగకుండా మెల్లగా లేచి వెళ్లారు.

బాత్రూమ్‌లోంచి బయటకు వచ్చే సరికి రెండు కప్పులతో ప్రత్యక్షమైంది భార్యామణి!

"గుడ్ మార్నింగ్! అరె ! ఎప్పుడు లేచావ్!" అన్నారు ఆశ్చర్యంగా!

జవాబుగా చిరునవ్వు చిందించి కాఫీ కప్పు అందించింది.

ఇంకెందుకు ఆలస్యం అన్నట్లుగా ఘుమ ఘుమ లాడించే కాఫీని ఆస్వాదిస్తూ ఆరగించ సాగారు నిరంజన్.

భర్తని ప్రేమగా చూస్తూ వేడి వేడి పాలను ఊదుకుంటూ తాను కూడా త్రాగసాగింది అవంతి. ఇది వాళ్ళ దిన చర్యతో ప్రధమాంకం.

తర్వాత ఆయన మార్నింగ్ వాక్ ముగించి వచ్చే గంటలోపున స్నానం, పూజ ముగించి టిఫిన్ సిద్ధం చేసి ఉంచుతుం దావిడ.

ఆయన ఆ తర్వాత ఆఫీసుకి వెళ్ళి రావడం సాయంత్రం వాకింగ్‌కి ఇద్దరూ వెళ్ళడం. ఉద్యోగ విరమణ చేసినప్పటి నుంచీ ఆఫీసు వేళల్లో కూడా యింట్లో ఉండడమనే మార్పు తప్ప వారి రోటీనులో పెద్ద మార్పేమీ రాలేదు.

వారి జంట కనుల పంట అనుకుంటారంతా! ముప్పై ఐదేళ్ళ వారి వైవాహిక జీవితం సుఖంగానే సాగిందని చెప్పుకోవచ్చు. ఆదర్శ దంపతులు వారు.

పదునారేండ్ల ప్రాయంలో అత్తవారింటిలో అడుగు పెట్టిన అవంతి అత్తమామల ఆదరాభిమానాలని అవలీలగా అందుకోగలిగింది. ఇంటికి పెద్ద కోడలుగా ఎంతో బాధ్యతాయుతంగా నడుచుకుంటూ బంధుమిత్రుల ప్రశంసలు పొందింది. ఆడుబిడ్డలు, మరుదులూ గౌరవించేలా ఆప్యాయంగా చూసింది. మొత్తానికి అందరి మెప్పు పొంది మంచి గృహిణిగా నిలిచింది.

వరుసగా ఆడపిల్లలే కలిగినా అపురూపంగా చూసుకునే భర్తకీ, అత్తమామలకీ భక్తితో నమస్కరించుకుంది మనసులో! వారి సుగుణములను మెచ్చినట్లు చివరకు వంశోద్ధారకుని వరముగా అనుగ్రహించాడు ఆ దేవుడు.

ఆ అన్యోన్య దంపతులకు కలిగిన ఆ సంతానం అంతా హైందవ సంస్కృతీ సంప్రదాయముల నడుమ పెరిగి సుశిక్షితులై ఉన్నత విద్యావంతు లయ్యారు.

మంచి మంచి పదవులలో ఉండి వివాహితులై జీవితాల్లో స్థిరపడ్డారు దేశ, విదేశాల్లో. ఇప్పుడు అవంతమ్మ ఐంది ఆవిడ.

"రెక్కలు వచ్చీ పిల్లలు వెళ్ళారు. రెక్కలు అలసీ వారున్నారు" అన్న సినీ గీతం గుర్తుకొస్తుంది ఎవరికైన ప్రస్తుతం వారిద్దరినీ చూసినవాళ్ళకి.

నిరంజన్ గార్కి ఉద్యోగ బాధ్యత లేదన్న మాటే గాని క్షణం తీరిక లేనంత సందడి. ఆయనలో నిద్రాణమైన రచనా సామర్థ్యం విజృంభించగా అనేక ప్రక్రియలలో రచనలు చేసి అధిక సంఖ్యలో పుస్తక ప్రచురణలు చేసి అతి త్వరగా మంచి కవిగా పేరు తెచ్చుకున్నారు. ముఖ్యంగా పద్య రచన చేసి రాగయుక్తంగా పద్య పఠనం కూడా చేయగల్గడంతోను, సభలలో చక్కగా ప్రదర్శించటంతోనూ దిట్టయై చుట్టు ప్రక్కల మారుమ్రోగ సాగింది ఆయన పేరు. అపరిమితమైన జ్ఞాపకశక్తి కలిగున్న అవంతమ్మగారు భర్తకు అన్ని విధాలా సహాయ సహకారాలందించుతూండడం విశేషం.

ఆయన వ్రాసిన చిత్తు ప్రతులను జాగ్రత్త చేసి ఫెయిర్ కాపీలు రాసి అచ్చు వేయించుటలో అహర్నిశలూ శ్రమ పడేది ఆవిడ.

అష్టావధానాలలో పృచ్ఛకునిగా పాల్గొంటున్న భర్తని అపురూపంగా చూసుకునేది ఆవిడ. భారతీయ సంస్కృతీ సంప్రదాయాలపట్ల అవగాహన అందరికీ కల్గించేలా కృషి చేసేవారు. పలు గ్రంథ పఠనము ద్వారా విషయ సేకరణ చేసి పెద్ద పెద్ద రచయితలతో పరిచయాలు పెరగడంతో టీవీ, రేడియో కార్యక్రమాలలో పాల్గొనడం, ఆఫీసు, స్కూళ్ళు వార్షికోత్సవాలలో తాను వ్రాసిన నాటకాలు వేయించడం లాంటి కార్యక్రమాలతో ఇరువురికీ చక్కని కాలక్షేపంగా వుంటోంది.

బిడ్డలకు తల్లిదండ్రులపై అపారమైన గౌరవాభిమానాలు కలిగి ఉన్న సంగతి వారు గ్రహించినందులకే తృప్తిగా ఆనందంగా జీవిస్తున్నారు. ముదిమిని ముదము గూర్చే ఆ తృప్తియే నిజమైన సంపద అనిపిస్తుంది వాళ్ళని చూస్తే. మనుమలకు -ఎపట్ల భక్తి కూడా.

'నొప్పించక తానొవ్వక' యన్నట్లు ఉంటూ నవ్వుతూ నవ్విస్తూ ఉండే నిరంజన్ గార్ని అభిమానించని వాళ్ళు అరుదు.

అల్లుళ్లు కూడా అనుకూలురవడం అదనంగా లభించిన అదృష్టం. ఆ దంపతులకు ముగ్గురు పిల్లలు. పెళ్ళిళ్ళు చేశారు. వాళ్ళకి ఇళ్లు కట్టించి పెట్టారు.

పెళ్లి చేసి చూడు, ఇల్లు కట్టి చూడు అన్నారు కదా! రిటైరయ్యాక నిరంజన్‌రావుగారు ఆ రెండింటిలో అమూల్య సలహాలనందిస్తూ యథోచితంగా పరోపకారం చేయబడం మొదలుపెట్టాక "క్షణం తీరిక లేదు! దమ్మిడీ ఆదాయం లేదు!" అన్నట్లుగా ఉంది ఆయన పద్ధతి.

"పెళ్ళిళ్ళ పేరయ్యగారూ! మీ కోసం ఎవరో వచ్చా"రంటూ వేళాకోళం ఆడుతుంటుంది అవంతమ్మ అప్పుడప్పుడు.

అప్పు యిప్పించి మంచి సలహాలతో ఇల్లు కట్టించి వాళ్ళు గృహ ప్రవేశమైనపుడు వారి కళ్ళల్లో కనిపించే ఒక విధమైన సంతృప్తిని చూడగానే నిరంజన్ గార్కి చెప్పలేని ఆనందానుభూతి కలిగేది.

అలాగే మధ్యవర్తిత్వం చేసి ఒక పెళ్లి కుదిర్చినప్పుడు ఆ పెళ్ళిలో ముఖ్యంగా కన్యాదాత కన్నులలోని సంతోషం ఆయనకి మంచి హాయిని కలిగించేది.

అలా అలవాటుగా మారింది ఆ విధంగా ఉపకారం చెయ్యడం.

ఇంట్లో ఇల్లాలు, పిల్లలూ అడ్డు చెప్పక పోగా ప్రోత్సహించడంతో స్వలాభాపేక్ష లేకుండా పరోపకారం చేయడం జీవిత లక్ష్యంగా పెట్టుకున్నా రాయన! 'పరోపకార మిదం శరీరం' అన్నట్లుగా....

కొంతమంది అసూయాపరులు విమర్శించినా లక్ష్య పెట్టలేదాయన! ఆర్థికంగా పిల్లలపై ఆధారపడవలసిన అవసరం ఆయనకి లేనప్పుడు మంచి పనిచేస్తుంటే కాదనడం ఎందుకు అంటారు కొందరు. పైగా పెద్దలందరూ ఆధ్యాత్మిక ధోరణితో ఆయనలా ఆదర్శ ప్రాయంగా ఉంటే పిల్లలకు నిశ్చింత

కదా అంటారు కూడా. అవంతి పూజ పూర్తి చేసి నైవేద్యం పెట్టి గంట వాయిస్తుంటే హాల్లో టెలిఫోను మోగింది. ఆత్మ ప్రదక్షిణ నమస్కారం ఐందనిపించి హడావిడిగా వచ్చి ఫోను తీసింది. "హల్లో! హల్లో" అంటూ. "హలో! అమ్మా! నేను నరేంద్రని!" అవతల నించి వినిపించింది. అంతే! ఆవిడ ముఖం ఆనందంతో ఇంతైంది. అంత దూరం అమెరికా నుంచి కన్న కొడుకు నోట "అమ్మా"! అన్న పిలుపు వినిపించగానే ఆమె మాతృ హృదయం ఉప్పొంగి పోయింది. పట్టలేని ఉత్సాహంతో "ఏరా! ఎలా ఉన్నారు. కోడలూ, మనుమలూ కులాసాయేనా! ఈసారి ఇన్ని రోజులు ఆలస్యం చేసేవేం? ఫోను చెయ్యడం! నేనూ నాన్నగారూ ఎలా ఉన్నారో ఏమిటో అని నిన్ననే అనుకున్నాం!" గుక్క తిప్పుకోటం లేదావిడ!

"అంతా బాగానే ఉన్నాము! ఊరికే కంగారుపడి బీపీ తెచ్చుకోకండి! అది సరే నాన్న గారున్నారా!"

"ఈరోజు ఉదయమే రాజమండ్రి వెళ్లారురా! సరిగ్గా నువ్వు ఫోను చేసినపుడే లేకుండా వెళ్లారు. మళ్ళీ ఎన్నాళ్ళకు చేస్తావో ఏమిటో!" దిగులుగా అందావిడ!

"కొంచెం బిజీగా ఉన్నాం అమ్మా! అందుకే ఆలస్యమైంది. నాన్నతో ఒక విషయం మాట్లాడాలనుకున్నానే"

"ఏం! అదేదో నాకు చెప్పకూడదనిదా!" నిష్ఠూరం ధ్వనించింది.

"ఎందుకు చెప్పకూడదూ! నాన్న పెళ్ళి సంబంధాలు కుదురుస్తున్నారు కదా! రెండేండ్ల క్రితం మీరిక్కడికి వచ్చినప్పుడు ఆటా సభల్లో పరిచయం చేశానే మూర్తిగారని!"

"ఆయనకీ.. ఆ! ఆ! ఆయనకేమైంది?" అదుర్దాగా అడిగింది మధ్యలో

"ఏమీ కాలేదు! నన్ను పూర్తిగా చెప్పనీయమ్మా! ఆయనకి ఇద్దరు కూతుళ్ళు. పెద్దమ్మాయి ప్రేమించి పెళ్లి చేసుకుంది తన క్లాస్‌మేట్ అమెరికన్‌ని.

ఒన్ ఇయర్ తిరిగే సరికి వాళ్ళకి పడలేదు. అంతే విడిపోయారు. అందుకని రెండో అమ్మాయికి ఇండియా సంబంధం చేయాలనే ఉద్దేశ్యంతో నాన్నగారికి చెప్పి మంచి సంబంధం కుదిర్చి పెట్టమన్నారు. అమ్మాయి వివరాలు ఫొటో, అన్నీ ఇ-మెయిల్ చేస్తాము, నెక్స్ట్ వీక్ నాన్నతో ఆయనే స్వయంగా మాట్లాడతారు. ఈ లోపున కాస్త ఎంక్వైరీ చేయమను!"

"ఇంకనేం! ఈ పెళ్ళిళ్ళ పేరయ్య గారి కీర్తి అమెరికా దాకా పాకిందన్న మాట!" నవ్వుతూ అన్న తల్లితో తనూ శృతి కలిపాడు కొడుకు.

"ఇంతకీ రాజమండ్రి ఎందుకు వెళ్ళారు? నేను నీరజ్ పేర కొన్న స్థలం రిజిస్ట్రేషన్ చేస్తారన్నారు, ఐందా!"

"ఆ పనిమీదే వెళ్ళారు. పనిలో పని, కమల కూతురికి సంబంధం కూడా చూసి మాట్లాడి వస్తానన్నారు".

"అప్పుడే రమకు పెళ్ళా! డిగ్రీ పూర్తయిందా దానికి! మావయ్యా! నాకేం తెచ్చావ్! అంటూ వెంటబడేది".

ఇప్పుడు పీజీ రెండో సంవత్సరం చదువుతోంది. ఇప్పటి నుంచీ ప్రయత్నిస్తే పీజీ పూర్తి అయ్యే నాటికేనా ఔతుంది. ఏదో మేమిద్దరం యిలాగే ఓపికగా ఉండగానే చేస్తే మేమూ చూసి సంతోషిస్తాం కదా! ఇంతకీ నీ కొడుక్కిఅదే నా ముద్దుల మనుమడికి చదువై ఉద్యోగం వేటలో ఉన్నాడు కదా! వాడిక్కూడా చూడమంటాను".

"అమ్మా! వాడి పెళ్ళి! వాడిష్టం. ఇక్కడ పుట్టి పెరిగిన వాళ్ళకి అందులో మగపిల్లలకి మరీ స్వతంత్ర భావాలెక్కువ. నీ కొడుకు లాగా అమ్మా, నాన్న చెప్పిన అమ్మాయి మెడలో తాళి కట్టేలా ఉండరు."

"బాగుందిరా! అలా అని మనం చెప్పకపోతే ఎలా?"

"సరేలే! చెప్పిచూడు! నీ యిష్టం! తర్వాత బాధపడకూడదు, ముందే చెప్పానందుకే!

"ఫోనుల్లో చెప్పే మాటలు కావు. వాడు రాడు, మేం రాలేము! ఎలాగ చెప్పేది?"

"ఎప్పుడో చిన్నప్పుడు వచ్చాడు. 7,8 ఏళ్ళయిందేమో వచ్చి. ఇండియా రావాలని ఉండదా! మామ్మ నీకోసం బెంగ పడుతోందని చెప్పు వస్తాడేమో!"

"అలాగే చెబుతానులే! ఇదుగో నీ కోడలు మాట్లాడుతుందిట!"

"హల్లో! అత్తయ్యా! బాగున్నారా!"

"ఆ! లలితా! బాగున్నాం! నిర్మలా, నీరజ్ ఏవంటున్నారు. పిల్లల్ని చూడాలని ఉంది. ఎప్పుడు వస్తారు? కనీసం రమ పెళ్ళికైనా రండి. ఎలాగూ మేనమామ పెళ్ళి కూతురిని బుట్టలో తేవాలి కదా! ఆ వంకనైనా అందరం కలుస్తాం!"

"వస్తాం! వస్తాం! ఎందుకు రాము! అప్పుడే రమకి పెళ్ళి చేసేస్తున్నారా కమల వదినగారు?"

"ప్రయత్నాలు మొదలు పెట్టారు. ఆ కల్యాణ ఘడియ రావాలి కదా!"

"మావయ్యగారు తలుచుకుంటే ఎంత సేపులెండి!"

"అలా అనకు! మానవ ప్రయత్నం ఆయన చేస్తే దైవం సహకరిస్తే అప్పుడౌతుంది పెళ్లి. సరేలే పిల్లలు ఫోనులో మాట్లాడటానికి కూడా తీరిక లేదా! చాలా అరుదు వాళ్ళు మాట్లాడడం!"

"నిర్మల నిద్రపోయింది. మాకు ఇప్పుడు రాత్రి పదకొండు దాటింది కదా! నీరజ్ వారి ఫ్రెండ్‌తో సినిమాకి వెళ్ళాడు. శని, ఆదివారాలు సెలవు కదా! ఎంజాయ్ చేస్తారు."

"ఆ ఫ్రెండ్ గర్ల్ ఫ్రెండ్ కాదు కదా!"

"ఏమో అత్తయ్యగారూ.. లలిత గొంతులో సన్నటి ఒణుకు వినబడింది అవంతికి!

ఏమైనా ఉంటుందా అని ఆలోచిస్తూ "మరీ!" అని యింకా ఆవిడ ఏదో అనబోతూంటే.

"అమ్మా! ఇంక ఉంటాం! నాన్న గారితో తర్వాత మాట్లాడుతాలే!" అని కట్ చేశారు ఫోను.

"తానొకటి తలిస్తే దైవమొకటి తలచాడనీ!" అక్కడేం జరగకూడనిది జరగటం లేదు కదా!"

అంతే... అవంతి ఆలోచనలకి అంతే లేకుండా పోయింది. భర్త ఎప్పుడు వస్తాడా! కబుర్లన్నీ ఎప్పుడు చెబుదామా అని కాలుకాలిన పిల్లిలా ఇల్లంతా తిరిగింది. ఎలాగో భోజనం తిందనిపించి కాస్సేపు నడుం వాల్చింది. నిద్రపడితేనైనా కాస్త స్థిమితంగా ఉంటుందని!

ఊహూ! ఊరికే బుర్ర తొలిచేస్తుంటే నిద్ర ఎలా పడుతుంది? పోనీ కాస్సేపు టీవీ పెట్టి చూసింది. అందులో మాత్రం ఏముంది? డాన్సులు. అత్తా, కోడళ్ళ అంతర్యుద్ధాలతో సీరియల్స్, లేకపోతే ప్రేమా, పెళ్ళి సినిమాలు. బోరుకొట్టి కట్టేసింది. మనసు బాగుంటే అన్నీ బాగానే అనిపిస్తాయేమో.

ఇదికాదు పని అని ఊళ్ళోనే ఉన్న మరిది అత్త వారింటికి బయలు దేరింది. కొడుకు చెప్పిన మూర్తిగారమ్మాయికి ఆవిడేమైనా సంబంధాలు చెబుతుందేమోనని.

తీరా వెళ్ళేసరికి ఆవిడ యింట్లో లేదని, అక్కడికి చాలా దగ్గరలో ఉన్న ఫ్రెండ్స్ ఇంటికి వెళ్ళిందని ప్రక్క వాటా వాళ్ళు చెప్పే సరికి అవంతికి ప్రాణం ఉసూరుమంది.

పోన్లే! ఇంత దూరం వచ్చాను కదా, చిన్నమ్మాయి విమల అత్త వారిల్లు దగ్గరే కదా! ఒకసారి వియ్యపురాలిని పలకరించి పోదామనిపించి బయలుదేరింది ఆటో దిగకుండానే.

వియ్యపురాలు వాకిట్లోనే కనిపించింది "రండి! రండి! వదినగారు! "ఊరకరారు మహాత్ములు" అని నవ్వుతూ ఆహ్వానించింది.

అంతలో అంతవరకూ ఆవిడతో మాట్లాడుతున్న ఆవిడ వెనక్కి తిరిగి చూసింది ఎవరొచ్చారా అన్నట్లు!

అంతే ఆశ్చర్యంగా అవంతి! "హాయ్! మీరా!" అంది!

"ఆవిడ మీరా! కాదు మీనా! అదే మీనాక్షి వదినగారూ. నవ్వుతూ అంది వియ్యపురాలు వర్ధనమ్మ.

"మీ యింటికి వెడితే ఎవరో ఫ్రెండ్ ఇంటికి వెళ్ళారని చెబితే ఇటు వదినగార్ని చూద్దామని వచ్చాను. పోన్లే తీర్థం స్వార్థం కలిసి వచ్చింది" అంది అవంతి.

"ఐతే మా ఇంటికి కాక "తోచీ తోచనమ్మ తోటి కోడలి పుట్టింటికి వెళ్ళినట్లు వెళ్ళారూ" అని దీర్ఘం తీసింది.

"ఆ మరే! ఊసుపోకపోతే ఊళ్ళో వియ్యమందమన్నారుట! అలా ఉంది అంది" మీనాక్షమ్మ. అలా అలా బోలెడు కబుర్లు చలోక్తుల మధ్య వాళ్ళకి కాలమే తెలీలేదు.

కబుర్ల మధ్యలోనే కరకరలూ కాఫీలు కానిచ్చేశారు. చూస్తుండగానే సాయంత్రం 6 అయ్యే సరికి ఇంక వెడతానంటూ బయలుదేరింది అవంతిగారు!

"చాలా సంతోషం వదినగారు. మీనాక్షి నా చిన్న నాటి స్నేహితురాలు. మేం ఈ ఊరు ట్రాన్స్‌ఫర్ అయి వచ్చాక మొన్నీ మధ్యనే కలిశారు. మాటలు మధ్యలో చుట్టరికం కూడా తెలిసింది. వాళ్ళమ్మాయి మీ తోటికోడలని తను చెప్పింది. మీ అమ్మాయి నా కోడలు అని నే చెప్పాను." చాలా సంతోషం వేసింది. ఇంతకీ నాకు తెలిసిన సంబంధం చెప్పాను కదా!

"అన్నయ్యగారితో చెప్పండి! ఆ అబ్బాయి కూడా అమెరికా వెళ్ళాలనే ప్రయత్నాల్లోనే ఉన్నాడు. మీరు చెప్పిన అమెరికా సంబంధం వాళ్ళకి నచ్చుతుంది" అన్న వర్ధనమ్మగారిని మీనాక్షిని "మా యింటికి రండి ఎప్పుడైనా" అని చెప్పి ఇంటికి బయలుదేరింది అవంతి.

వంట ముగించి ఇవతలకి వచ్చి ఈయన ఇంకా రాలేదేమిటి? అనుకుంటూ ఫోను చేసింది. "ఇప్పుడే బయలు దేరేం. ఇంకో టు అవర్స్ పడుతుంది ఇల్లు చేరే సరికి!" అంటూ సెల్ ఆఫ్ చేసేసరికి భర్త మీద విసుక్కుంటూ వీధి గదిలో కుర్చీ కిటికీ దగ్గరగా వేసుకుని కూర్చుంది అవంతి శూన్యంలోకి చూస్తూ!

ఆకాశంలో చంద్రుణ్ణి చూస్తుంటే మనసుకి హాయనిపించింది. మధ్య మధ్య మేఘాల చాటుకి వెడుతూ బయటకు వస్తూ తారకలతో దోబూచు లాడుకుంటున్నాడా అనిపించి తనలో తనే నవ్వుకుంది. "ఆకాశవీధిలో అందాలా జాబిలీ ఒయ్యారి తారను చేరి ఉయ్యాల లూగెనే సయ్యాట లాడెనే!" అనుకోకుండా ప్రముఖ సినీ కవి గేయం గుర్తు వచ్చి 'హమ్' చేయసాగింది ఆవిడ.

"ఆంటీ!" అన్న పిలుపు వినిపించి "ఎవరూ" అంటూ తలుపు తీసి, "రారా! సుమా!" అంటూ పిలిచింది ఆప్యాయంగా. అందమైన ముఖారవిందం, చెంపకి చేరడేసి కళ్ళు. చక్కని హైటూ. నాజూకుగా బాపూ బొమ్మలా ఉండే సుమ అంటే- ఆవిడకు ప్రత్యేక అభిమానం. సుమ వికసిత కుసుమంలా ఉండడమే కాకుండా అణకువ కలిగిన పిల్ల. విద్యా వినయాలే ఆభరణాలుగా చక్కగా సింపుల్‌గా ఉంటుంది సుమ.

"తాతయ్య ప్రసాదం యిచ్చి రమ్మంటే వచ్చాను. అంకుల్ లేరా. ఒక్కరే కూర్చున్నారు!" అంది.

"ఔను! సుమా! ఆయన ఊరెళ్ళారు. ఇంకో రెండు గంటలు పట్టవచ్చన్నారు ఫోన్ చేస్తే! మంచి సమయానికి వచ్చావు, కూర్చో కూర్చో!" అంది ఆవిడ.

"ఒక్క పది నిమిషాలలో వెళ్ళాలి ఆంటీ. తాతయ్యకి భోజనం పెట్టాలి".

"సరే సరే! అలాగే వెళ్ళిపోదువుగాని! చక్కగా బాధ్యతగా ఉంటావు. ఇంతకీ నీ చదువెలా సాగుతోంది. వచ్చే నెలలో పరీక్షలు కదా! నేను కూడా

చదువుకుందామనిపిస్తోంది. నిన్ను చూస్తుంటే" "ఔను ఆంటీ అంకుల్ నాకు ఎలాగూ చెబుతున్నారు అన్నీ. డిగ్రీ అయ్యాక మానేద్దామనుకున్నాను గానీ తెలుగు ఎం.ఏ, ఇంగ్లీషు ఎంఏ చేయాల్సిందే అని నాకోసం ఎంతో శ్రద్ధ తీసుకుంటున్నారు. పనిలో పని మీరూ చదవండి. మా తాతయ్య అంటారు చదువుకోవడానికి వయసుతో సంబంధం లేదని."

ఔనౌను. మీ అంకుల్ పిల్లలు పెద్దవాళ్ళవగానే ఎప్పుడో అన్నారు చదవమని. "నేనే. ఇన్నేళ్ళు వచ్చి చదువుకోక మన్నుకొట్టుకో నా! అంటూ అశ్రద్ధ చేశాను. సర్లే నా సోది కేంగానీ, మీ తాత గార్కి ఒంట్లో కులాసాగా ఉంటోందా యిప్పుడు. జ్వరం రావడం లేదుగా!"

"లేదాంటీ! జ్వరం తగ్గింది. నీరసంగా ఉంటున్నారంతే! ఆయనకా గుడి - సేవ ఉంటే చాలు"

"సర్లే! అదే లేకపోతే. ఆయనకి వచ్చిన కష్టాన్ని -తట్టుకోగలిగేవారా! కష్టం కలిగించేది, మళ్ళీ ఓదార్చేది ఆ భగవంతుడే! నువ్వే ఆయన ఆశాకిరణం! నిన్ను చూసుకునే ఆయన ధైర్యం."

"సరే ఆంటీ నే వెళ్ళొస్తా." వెళ్ళిపోయింది సుమ.

"పాపం, సుమ!" ఒక్కసారిగా ఆ అమ్మాయి మీద చెప్పలేని జాలి వేసింది.

వీళ్ళ యింటికి నాలుగిళ్ళ అవతల ఇల్లు వాళ్ళది. సుమ తాత గారు రామనాథ శాస్త్రి. నిరంజన్‌రావు గారూ చిన్ననాటి స్నేహితులు. హైస్కూలు దాకా ఇద్దరూ కలిసే చదువుకున్నారు. గుడిలో వారసత్వంగా వచ్చే పూజారిగా తండ్రి తర్వాత ఆయన స్థిరపడితే ఈయన పై చదువులకి బస్తీ వెళ్ళిపోవడంతో తర్వాత ఉద్యోగ రీత్యా బయట ఊళ్ళల్లో ఉండడంతో ఇద్దరికి సన్నిహితం కాస్త తగ్గినా ఊరు వచ్చినపుడు గుడిలో కలుస్తూనే ఉండేవారు. రిటైరై వచ్చాక మళ్ళీ స్నేహం బలపడింది.

రామనాథశాస్త్రికి ఒక్కడే కొడుకు. పెద్ద చదువులు చదివి పెద్ద ఉద్యోగం చేస్తూ కలకత్తాలో ఉండేవాడు. వాళ్ళకి సుమ ఒక్కతే కూతురు. సుమ కాలేజీలో ఉండగా తల్లీ తండ్రీ ఏదో పనిమీద బయటకి వెళ్ళి వస్తూ కారు యాక్సిడెంట్ జరిగి ఇద్దరూ ఒకసారే చనిపోయారు. దాంతో సుమ ఒంటరిదైపోయింది. అంతటి దుఃఖాన్ని పెద్ద వయసులో రామనాథ శాస్త్రి భరించలేకపోయారు. తన భార్య అదృష్టవంతురాలు. కొడుకు సంసారం కలకల్లాడుతుండగా చూసి ఆ ఆనందంలోనే అంతకు ముందు సంవత్సరంలో హార్ట్ ఎటాక్‌తో పోయింది అంటూ అందరి దగ్గరా చెప్పుకుని చెప్పుకుని దుఃఖించేవారు.

"మీరే యిలా డీలా పడిపోతే మీ మనుమరాలికి ధైర్యం ఎలా వస్తుంది? మీరు తట్టుకుని ఆ అమ్మాయిని సముదాయించి ఆలనా పాలనా చూడాలి మీరే!" అని అందరూ చెబుతూంటే.

"ఔను కదా! ఈ వయసులో అంత పెద్ద బాధ్యత నాపైన పెట్టాడా భగవంతుడు" అనుకుంటూ సుమ కోసమే తను బ్రతకాలి అని తనకు తానే నచ్చచెప్పుకున్నారు.

సరిగ్గా పరీక్షలు రెండు నెలలు ఉన్నాయనగా అంత దుర్ఘటన జరిగి తల్లీ, తండ్రిని ఒక్కసారే కోల్పోయిన సుమ చదువుపై మనసు లగ్నం చెయ్యలేక పోయింది. అస్తమానూ తల్చుకుని తల్చుకుని కుళ్ళి కుళ్ళి యేడుస్తూంటే తోటి స్నేహితులు, లెక్చరర్లు సహితం ఓదార్చి ధైర్యం నూరిపోశారు.

హాస్టలులో ఉండి ఎలాగోలా డిగ్రీ పరీక్షలు రాసి పూర్తయిందనిపించింది తెలివైన పిల్ల. ర్యాంకుల్లో రావలసినది. పోన్లే పాపం సెకండ్ క్లాసైనా వచ్చింది అని సానుభూతి చూపించారంతా రిజల్టు వచ్చాక.

"పోస్టు గ్రాడ్యుయేషను చెయ్యి హాస్టల్‌లో ఉండి" అన్నారంతా. తాతగారు కూడా ఎంతో చెప్పారు. ఐనా విరక్తిగా విరమించుకుంది. తాతయ్యగారి ఊరు వెళ్ళి ఆయన దగ్గర ఉండిపోవాలని నిర్ణయించుకుంది సుమ.

ఒకరినొకరు ఓదార్చుకుంటూ యిద్దరూ ఉండడంతో ఏడాది తిరిగే సరికి కాస్త మాములు ధోరణిలో పడ్డారు.

"మంచి సంబంధం చూసి పెళ్ళి చేసేస్తే నా బాధ్యత తీరుతుంది. ఈ మాత్రం ఒంట్లో ఓపికుండగా" అన్నారొకసారి రామనాథ శాస్త్రి నిరంజన్‌గారితో.

"అలాగే చూద్దాం. కానీ ప్రైవేటుగా నైనా కట్టించి ఎంఏ పాసైతే సుమకి మంచి ఫ్యూచర్ ఉంటుంది. నేను చెప్పి చూస్తాను. కావలసిన కోచింగ్ కూడా యిస్తాను. సుమ ఎంఏ చదివించాక నేనే మంచి సంబంధం చూస్తాను సరేనా!" అన్నారు.

అలాగే సుమని చదివించారు. మొదటి నుంచీ ఇంగ్లీషు మీడియంలోనే చదివిందేమో. చాలా సులభంగా ఎంఏ పాసై పోయింది. హిందీ భాష మాట్లాడే చోట పెరిగింది కాబట్టి హిందీ, ఇంగ్లీషు ధారాళంగా మాట్లాడగలదు. చిన్నప్పుడు తల్లి నేర్పించిన పద్యాలు, భాగవత, రామాయణాది కావ్యాల పట్ల ఎంతో మక్కువ పెంచుకున్న సుమ తెలుగుభాషపై అభిమానంతో ఆంధ్రా వచ్చాక తాత గారి దగ్గర తెలుగు వ్రాయడం, చదవటం అభ్యసించింది. ఇప్పుడు సుమ అచ్చం తెలుగమ్మాయిలా వేష భాషలు సహితం ఉంటుంది. భారతీయ సంస్కృతీ, సంప్రదాయాలు ఆసక్తిగా అడిగి తెలుసుకుంటుంది. ఓపికగా తాతగారూ చెబుతారు.

"మరీ యింకనేం తెలుగు ఏంఏ కూడా చేసెయ్యి" అనడంతో వెంటనే సుమ "గురుః బ్రహ్మ గురుః విష్ణు గురుర్దేవో మహేశ్వరః గురుస్సాక్షాత్ పరబ్రహ్మ. తస్మైశ్రీ గురవేనమః" రేపే తెలుగు ఎంఏకి తయారౌతాను. తాతగారిచే ముహూర్తం పెట్టించి. మీరు నాకు గురుదేవులు." అన్న సుమ మాటలకి నిరంజన్‌గారికి ముచ్చట వేసింది. అలాగే మర్నాడు ప్రారంభించారు తెలుగు కోచింగ్.

హైస్కూలు చదువు నుండే కంప్యూటర్ పరిజ్ఞానం ఉండడంతో సుమ నెట్ ద్వారా అవసరమైన సమాచారాన్ని సేకరిస్తూ ఎప్పటికప్పుడు ఒక అడుగు ముందుకే ఉండడంతో మరింత సులభమైంది.

తను చెబుతున్నట్లు పేరే కాని సుమ అంతా స్వయంకృషితోనే అన్నీ

సాధిస్తోంది అనుకున్నారాయన. ఆ మాట వాళ్ళ తాతగారితో కూడా చెప్పి సంతోషపడ్డారు.

"మొత్తానికి ఆ పుణ్యం అంతా నీదే అన్నా" రాయన మనుమరాలిని గురించి మురిసిపోతూ. ఆయనే యేమిటి? సుమని చూస్తే ఎవరికైనా మురిపెముగా ఉంటుంది.

"ఏమిటి? తలుపు కూడా వేసుకోకుండా కూర్చున్నావు!" అంటూ లోపలికి వచ్చిన భర్తని చూసి "వచ్చారా సుమ వచ్చి వెళ్ళిందిప్పుడే! ఏదో ఆలోచిస్తూ ఉండిపోయాను."

"ఇంతకీ వెళ్లిన పన్లు ఐనట్లేనా!" అంది అతని చేతిలోని సంచీ అందుకుంటూ!

"ఆ! ఆ! అసలూ" అంటూ ఇంకా ఏదో చెప్పబోతున్న భర్తని "స్నానం చేసిరండి. భోజనం చేస్తూ చెబుదురుగాని".

"అందాకా మంచినీళ్ళు ఐనా యిస్తావా!"

"అయ్యో! ఎందుకివ్వనూ" అంటూ ఫ్రిజ్ దగ్గరికి ఆవిడ అటువెళ్ళగానే నవ్వుకుంటూ బాత్రూమ్‌లోకి వెళ్ళి తలుపేసేసుకున్నారు.

"హూం. అరవయేళ్ళు వచ్చినా! ఈ చిలిపితనం పోలేదు. మురిపెంగా విసుక్కుని డైనింగ్ టేబుల్ మీద వడ్డన ప్రయత్నాలు చేయసాగింది. రిజిస్ట్రేషను పని ఐందని, మనుమరాలు రమ ఫొటో జాతకం యిచ్చి వచ్చానని, పెళ్ళి కొడుకు ఫోటో వివరాలు ఇ-మెయిల్ చేస్తామన్నారని ఆయన చెబితే. అమెరికా నించి కొడుకు ఫోను చేసిన విషయాలు చెప్పింది. మూర్తిగారి రెండో అమ్మాయికి సంబంధం చూడమన్నాడని చెప్పి, ఊళ్ళో వియ్యపురాలు చెప్పిన సంబంధం గురించి చెప్పి "మన రమకి ఐతే ఈ సంబంధం బాగుంటుం దనిపిస్తోంది అందావిడ కొసమెరుపుగా."

"మొదట ఒకటి చూసి వచ్చాం కదా! వాళ్ళు ఇద్దరే అన్నదమ్ములు.

అన్నగారికి పెళ్ళవడం ఆ అమ్మాయి మొదటి కాన్పులోనే పిల్లా, తల్లి కన్నుమూయడం జరిగిందట. దాంతో ఆ అబ్బాయి విరాగిలా ఉండి, ఈ పరిసరాల నుండి దూరంగా వెళ్ళిపోవాలనే ప్రయత్నాలలో ఉన్నాడుట. మన రమకి చూస్తున్నబ్బాయి రెండో వాడు మంచి ఉద్యోగం. చూద్దాం జాతకాలవీ కుదరాలికదా!"

"అది సరే! నాకు తెలీక అడుగుతానూ. ఒళ్ళో బిడ్డను పెట్టుకుని ఊరంతా వెదికాట్ట మీలాంటి వాడే. మన నీరజ్‌కు రమని చేసుకోవచ్చు కదండీ! చక్కగా మేనరికం. ఆస్తిలో ఆస్తి కలుస్తుంది. పిల్ల బంగారం బొమ్మ."

"మరే మరే! కాకి పిల్ల కాకికి ముద్దు అన్నారందుకే! మనమరాలు కదా! నీ కలాగే ఉంటుంది. ఆ మాట నువ్వూ నేను అనుకోడం కాదు. పిల్లనిచ్చే వాళ్ళు అనుకోవాలి. చేసుకునేవాళ్ళు ముఖ్యంగా నీ కోడలు అనుకోవాలి. అన్నింటికీ మించి పెళ్ళి చేసుకునే వాళ్ళిద్దరూ అనుకోవాలి."

"అయిందా! మీ ఉపన్యాసం. ఇలా మీనమేషాలు లెక్కిస్తూ కూచుంటే అవతలవాడు ఏ అమెరికా అమ్మాయినో చేసుకుని చక్కా వస్తాడు. తరతరాలుగా మనం కాపాడుకుంటూ వస్తున్న వంశ గౌరవం కాస్తా గోవిందా. గోవిందా!..."

"అవంతీ! అడ్డాల్లో బిడ్డడుగానీ గెడ్డాలు మీసాలు వచ్చాక బిడ్డడా!"

"నరేంద్ర అన్నట్టే అంటున్నారే! మీ మాట విని నేను కట్టుకున్నట్లు నీరజ్ చెయ్యడు అన్నాడు. ఏమిటో విడ్డూరం. విత్తు ఒకటి వేస్తే మొక్క ఒకటి మొలుస్తుందా!" ఒక్కసారి నీరజ్‌ని ఇండియా రప్పించండి. నా మనుమడి పెళ్ళి నేననుకున్నట్లు జరిపించి చూపిస్తాను."

"అంతటి దానివే! సామ, దాన, భేదాలతో పని జరక్కపోతే వజ్రాయుధం అదే నోయ్ ఆరున్నొక్క రాగం ఆలాపన. మీ ఆడవారికి పవర్‌ఫుల్ అస్త్రం. అది ప్రయోగిస్తారు. అంతే! ఎంతవారలైనా కాంతాదాసులే!" రాగయుక్తంగా అంటున్న భర్తని "మీరు బా...గా పాడగలరు. ఒప్పుకున్నాం గాని మీ వరుస చూస్తే మీకే ఇష్టం లేనట్లుగా కనిపిస్తోంది. నిజమే కదూ" నిలదీసింది.

"ఒక విధంగా అంతే! అనుకో!"

"ఎందుకో! కారణం తెలుసుకోవచ్చా! నిజానికి కమలా వాళ్ళాయన సూర్యం చాలామంచి వాడు కదా! అతనికి మనమీద ఎంతో అభిమానం అని మీకూ తెలుసు."

"ఆ! తెలుసు. తెలుసు. పెద్దల్లుడి మీద నీకూ చాలా ఇష్టం అని కూడా తెలుసు. సత్య సూర్య చాలా చాలా మంచివాడన్నదీ సత్యం!"

"మరెందుకండీ మీకభ్యంతరం?"

"శాస్త్ర పరిజ్ఞానం లేని రోజుల్లో ఈ మేనరికాలనే ప్రత్యేకంగా చేసేవారు. పురుట్లో బిడ్డ దగ్గర్నించి పెళ్ళి ఖాయంగా ఒరే నీకు పెళ్ళాం పుట్టింది రా అనే వాళ్ళు. ఎవరి దాకానో ఎందుకు? నాకూ అలాగే చెప్పారు మా మావయ్య కూతుర్ని. అలాగే నేను కానీ మా తమ్ముడు కానీ చేసుకుంటే నువ్వూ, నీతోటి కోడలూ ఈ యింటి కోడళ్ళుగా ఉండేవారా!

"మరే పాపం! వాళ్ళని చేసుకోకుండా మమ్మల్ని ఉద్ధరించారు కదా!"

"నువ్వు ఏమన్నా అనుకో! మేనరికం చేసుకుంటే పుట్టే పిల్లలు తెలివి తక్కువ వాళ్ళు అయ్యే అవకాశం ఉంది అని శాస్త్రజ్ఞులు తేల్చి చెప్పారని ఎక్కడో చదివినందువల్ల విరమించుకున్నాం."

"ఐతే మా అమ్మా వాళ్ళదీ మేనరికమే! మాకేం తక్కువైంది?"

"అన్ని కేసుల్లోనూ అలాగే జరుగుతుందని కాదు. అలా జరిగే అవకాశాలు ఎక్కువ ఉంటాయి అంతే! చాలా తెలివైన వాళ్ళు కూడా కావచ్చు."

"చెడు జరుగుతుందని ఎందుకనుకోవాలి! మనవాళ్ళకి మంచి పిల్లలే పుట్టవచ్చు కదా!

"అదిగో మళ్ళీ రెడ్డొచ్చే మొదలాడు" అన్నట్టు ఎవరో "ఏతా వాతా! మీరు చెప్పేది ఏమిటి?"

"ఏమిటా! ప్రివెన్షన్ యీజ్ బెటర్ దేన్ క్యూర్' అన్నారు. అందుకే మనకి ఆ ఆలోచన వద్దు. రిస్క్ ఎందుకు చెప్పు. మన మునిమనుమలు మనకంటే ఘనులవ్వాలని కోరుకుంటే మాత్రం నేను చెప్పింది రైటని ఒప్పుకుంటావు."

"సరే బాబూ సరే! అంతా మీ యిష్టమే. నా మాట ఎప్పుడు చెల్లింది కనుక" అంటూ బుంగ మూతి పెట్టిన అవంతి మీద అనురాగం పొంగి పొర్లింది నిరంజన్‌గారికి.

"అవంతీ! అర్జెంటుగా యిలారా! నీకో తమాషా చూపిస్తాను." వంట ఇంట్లోకి వినిపించేలా గట్టిగా కేక వేశారు నిరంజన్‌గారు.

"ఇవతల పోపు మాడిపోతుంది. వీధి గదిలోంచి ఆ గావు కేక లేమిటి విన్న వాళ్ళు హడలిపోయేట్లు" సణుక్కుంటూ స్టౌ కట్టేసి వచ్చింది అవంతి.

"కంప్యూటర్ ముందు కూర్చుని మాట్లాడుతున్న భర్తని చూసి.. చదివేస్తే ఉన్న మతి పోయిందన్నట్లు ఈయనేమిటి తనలో తనే మాట్లాడుకుంటున్నారు" అనుకుంటూ దగ్గరికి వచ్చి ఆయన ముఖంలోకి చూస్తోంది.

"పిలిచిన వెంటనే రాకుండా నిక్కి నీల్గి వచ్చి నా ముఖం చూస్తావేమిటి? నా ముఖంలో కోతులేమన్నా ఆడుతున్నాయా! ఆ చూసేది కంప్యూటర్ కేసి చూడు" అన్నారు.

"మరే. లేడికి లేచిందే పరుగన్నట్లు ఎలా వచ్చేస్తాను చేతిలో పని వదిలి పెట్టి?"

"వస్తావో! నీ కొడుకూ, కోడలూ, పిల్లలనీ చూడవచ్చు మాట్లాడవచ్చు. ఏం అక్కర్లేదా చెప్పు!" అంటూ "ఏమర్రా పిల్లలూ మీ 'మామ్మ' వచ్చింది చూడండి" అన్నారు. అప్పుడు చూసిన అవంతికి ఆశ్చర్యం, ఆనందం పోటీ పడుతుంటే "అరెయ్! నీరూ. నీలా ఎలా ఉన్నార్రా!" అంది.

"హాయ్. మామ్మా! వుయ్ ఆర్ ఓకే. హౌఆర్‌యు?" అన్నారు ఏకకంఠంతో.

"బాగున్నాంరా! ఇండియా రండర్రా ఒక్కసారి. మీ డాడీకి మమ్మీకి తీరుబడి లేకపోతే మీరిద్దరూ వచ్చి వెళ్ళచ్చుగా."

"ఓ యస్ డెఫినెట్లీ వుయ్ విల్ ట్రై గ్రాండ్ మా!" అన్నారు.

"అమ్మా!" అంటూ కొడుకూ, "అత్తయ్య" అంటూ కోడలూ కనబడే సరికి అవంతికి చాలా సంతోషం వేసింది.

కుశల ప్రశ్నలయ్యాక మూర్తిగారు ఇ-మెయిల్ చేశారని చెప్పి వరుడి ఫొటో వివరాలు పంపమన్నాడు. "ఇద్దరికీ ఇష్టమైతే ఇలాగే పెళ్ళి చూపులు మన యింట్లో ఏర్పాటు చేద్దాం" అని చెప్పాడు.

"అబ్బ ఎంత చిత్రంగా ఉంది! మాయాబజార్ సినిమాలో చూసి ఏమిటో అనుకున్నాను. నిజంగా ఇలా ప్రత్యక్షంగా చూస్తుంటే భలే తమాషాగా ఉంది." అందావిడ!

"అదే సైన్స్ డెవలప్‌మెంట్ అంటే. ప్రపంచమంతా చేతుల్లో ఉన్నట్లే. కంప్యూటర్‌లో ఇంటర్నెట్ ద్వారా ఇలా చూస్తూ మాట్లాడగలగడాన్ని వీడియో కాన్ఫరెన్స్ అంటారు. మనకి కరెంటు కట్ లేకుండా ఉంటే ఇక ఇరవై నాల్గు గంటలూ... అరచేతిలో స్వర్గం చూపిస్తానంటారు". భర్త మాటల్ని మధ్యలో అందుకుని పూర్తిచేసింది.

ఆ రోజు శుక్రవారం ఉదయాన్నే తలంటి నీళ్ళు పోసుకుని లలితా సహస్ర నామాలతో అమ్మవారి పూజ చేసి పాయసాన్న ప్రియ కనుక ఆ తల్లికి క్షీరాన్నం నైవేద్యం పెట్టి గుడికి వెడదామని బయలుదేరింది అవంతి.

"నాకూ అటు వేపు పనుంది. నిన్నక్కడ డ్రాప్ చేస్తాను పద" అన్నారు నిరంజన్.

"అంతవరకూ వచ్చి గుడిలోకి రారా యేమిటి? శుక్రవారం అమ్మవారి దర్శనం చేసుకుంటే మంచిది".

"దర్శనం చేసుకోవచ్చు. అక్కడ కుంకుమార్చన అని కూర్చోపెట్టేస్తావు.

రామారావు గార్ని కలవాల్సి ఉంది. ఆలస్యం ఐతే బాగుండదు. వాళ్ళకి పదిన్నర లోపున వస్తానని చెప్పాను. వాళ్ళమ్మాయిని చూసుకోవడానికి పెళ్ళి వారు వస్తున్నారు. అన్నీ కుదిరితే తాంబూలాలు కూడా తీసుకునే యేర్పాట్లలో ఉన్నారు. నన్ను మధ్యవర్తిత్వం చేయమన్నారు. ఏదో పరోపకారం."

"అదే తనకు మాలిన ధర్మం - మొదలుచెడ్డ బేరం అంటే!" అన్నారు పెద్దలు అంది మూతి తిప్పుతూ.

"చిత్తశుద్ధి లేని శివ పూజలేలరా!" అని కూడా అన్నారు. నా దృష్టి అంతా పెళ్ళివారు వచ్చేసేరేమో! అక్కడ ఏం జరుగుతుందో అన్న దానిమీదే ఉంటుంది. నీ కోసం బాడీ ప్రజంట్ - మైండ్ ఆబ్సెంట్ అన్నట్లు కూర్చోవాలి పక్కన."

"సరే బాబూ మీ యిష్టం వచ్చినట్లే చెయ్యండి. నేనే వెళ్ళి పూజ చేయించి సహస్ర నామాలు నిశ్చింతగా పారాయణ చేసుకుంటాను"

"అవంతీ! ఆ తర్వాత బయటకి వస్తూ అక్కడ కూర్చున్న ముష్టి వాళ్ళందరికీ తలో రూపాయి యివ్వు! చిల్లరుందా" అంటూ అందించారు. మనం మాట్లాడే పెదవుల కన్నా ఇతరులకి సహాయం అందించే చేతులు మిన్న అని మొన్న చాగంటి వారి 'భారతీయ సాంస్కృతీ వైభవం' ఉపన్యాసంలో విన్నాం కదా. దానం, ధర్మం మన హిందూ దేశం ప్రత్యేకతలు.

"సరే లెండి. విన్నవన్నీ ఆచరించగలిగితే ధన్యులమే" అంటూ స్కూటరు వెనకాల కూర్చున్న భార్యతో బయలు దేరారు నిరంజన్ నవ్వుకుంటూ.

"గుడి దగ్గర దిగుతూ.. సరే మీరు వెళ్లే పని దిగ్విజయం కావాలని కోరుకుంటున్నాను". "పద. నేనూ వచ్చి మా ఆవిడ కోర్కె తీర్చు తల్లీ అని దణ్ణం పెడతాను" అన్నారు.

గుడిలోకి వెళ్ళే సరికి పార్వతీ పరమేశ్వరుల కల్యాణం జరుగుతోంది. సరియైన సమయానికి వచ్చాం అనుకున్నారిద్దరూ. ఆ మంత్ర ఘోష, పండితులు శివపార్వతుల ప్రవర "నిర్గుణ, నిరంజన, నిర్వికల్ప, నిరామయ, నిరాఖ్యాత

పంచబుషేన పరమశివ గోత్రం శివశర్మ, సదాశివశర ఈశ్వర శర్మ, పుత్ర భీమేశ్వర శర్మ, అని ఒకరు చదివితే కాశ్యప, ఆవత్సార నైధ్రువ త్రయార్షేయ మేరు చలశర్మ, కోలా చలశర్మ, హిమవత్పర్వ పుత్రీం మాణిక్యాంబ అని ఆ ప్రవర చదువుతూ కల్యాణం జరిపిస్తూంటే భక్తితో కనులారా చూసి ఆనందించారా దంపతులు.

తర్వాత నవ్వుతూ "ఇంక వెళ్ళి రండి".

అందావిడ తప్పదు కదా అన్నట్లు మొహం పెట్టి.

"అమ్మయ్య. దేవి అనుజ్ఞ లభించింది" అంటూ నిష్క్రమించారాయన.

షుమారు ఒంటిగంటకి ఇల్లు చేరిన అవంతి తాళం తీస్తూంటేనే ఫోను మోగింది.

"హల్లో అనగానే. ఎంతో ఉత్సాహంతో. "అవంతీ శుభవార్త. పెళ్ళి చూపులు సక్సెస్. తల్లీ, తండ్రీ, పెళ్లి కొడుకూ వచ్చారు. అన్ని విషయాలు నచ్చాయి రెండు వైపుల వాళ్ళకి సాయంత్రమే నిశ్చయ తాంబూలాలు" గుక్క తిప్పుకోకుండా చెప్పేస్తున్న భర్తతో" శుభం. పోన్లెండి. ఆ అమ్మాయి అదృష్ట వంతురాలు. మొదటి ప్రయత్నంలోనే కుదిరిపోయింది."

"నేను వెళ్ళేముందు అన్నావుగా విజయం కోసం దేవుణ్ణి కోరతానని. అంతా నీ చలవే. నువ్వంటే మాటలా దేవీ భక్తురాలివి".

"ఆపండిక. ఏదో అవసరం ఉండందే పొగడరని తెలుసుగానీ అసలు విషయానికి వచ్చేసెయ్యండి. నేనిప్పుడేమి చెయ్యాలో సెలవిస్తే..."

"అవంతీ. కొంచెం నీకు శ్రమే అనుకో. కానీ ఒక మంచి పనికి సహాయం చేస్తున్నాం కదా."

"కతికితే అతకదు అంటారు కదా. అందుకని మగ పెళ్ళి వారికి మన యింటికి భోజనాలకి తీసుకొస్తున్నాను. సాయంత్రం తాంబూలాలు పుచ్చుకున్నాక డిన్నర్ ఆడపెళ్ళి వారింట్లోనే వాళ్ళతోబాటు మనకి కూడా."

ఈ పూటకి మన కోసం వండిన వంట పప్పూ, పులుసూఎలాగూ సరిపోతాయి. కూర చాలదనుకుంటే రెండో కూరలా ఉంటుంది మరో కూరా, అన్నం వండు చాలు. స్వీట్లు, పెరుగు తెస్తాను వస్తూ వస్తూ.

"బాగానే ఉంది! కానీండి మరి! తప్పుతుందా. రోటిలో తలదూర్చాక రోకటి పోటుకి వెరుస్తే ఎలా. మరీ ఆలస్యం చేయకండి. ఇప్పటికే మిట్ట మధ్యాహ్నం ఐంది. అంటూనే హడావిడిగా మహానస ప్రవేశం చేసింది అవంతి.

డిన్నరు ముగిసింది అన్నట్టుగా అన్నీ బాగా జరిగాయి. అటు మగ పెళ్ళి వారూ, ఇటు ఆడ పెళ్ళివారూ కూడా ఆ దంపతులని తెగ పొగిడేసి తమ కృతజ్ఞతలు తెలుపుకున్నారు. అవంతికి కూడా ఎంతో సంతృప్తిగా అనిపించింది. శుభస్యశీఘ్రం.

"ఇంక ఆలస్యం ఎందుకు త్వరలో ముహూర్తం ఉందేమో చూడమన్నారు పంతులు గారిని. వచ్చే నెలలోనే చాలా బ్రహ్మాండమైన ముహూర్తం ఉందని చెప్పారు ఆయన లెక్కలు వేసి. మగ పెళ్ళి వారు మాకభ్యంతరం లేదంటే ఆడ పెళ్ళివారు మాకు అంతకన్నా కావలసినదేముంది? ఒక్క వారం రోజులు టైము చాలు. అన్నీ రెడీమేడ్‌గా దొరుకుతున్నాయి కదా!" అన్నారు ఉత్సాహంగా.

పెళ్ళి కూతురి వదనారవిందం నును సిగ్గు దొంతరలతో అరుణిమ దాల్చి క్రొత్త అందాలను సంతరించుకుంటోంది. పెళ్ళి కొడుకు అటూ ఇటూ చూపులు తిప్పుతూ అమ్మాయిని ఓరకంట దొంగ చూపులు చూస్తూ చెవులు మాత్రం వాళ్ళకి అప్పజెప్పేశాడు.

"డిసెంబరు 10, 15, 22 వరుసగా ముహూర్తాలు ఉన్నాయి. 15వ తారీఖు వీరిద్దరికీ చాలా బాగా నప్పుతుంది. కానీ... అన్న పంతులుగారి మాటతో అందరూ ఒక్కసారి నిశ్శబ్దమై పోయారు." "నిరంజన్‌గారు ఏమిటండీ. కానీ అంటూ ఆదిలోనే హంసపాదు. ఏమిటో చెప్పండి సస్పెన్స్‌లో పెట్టకుండా అన్నారు."

"అదేనండీ . అబ్బాయికి ఉపనయం ఐందా. అయ్యుంటే డిసెంబరులో

చేసేయవచ్చు. కాకపోతే మాత్రం ఫిబ్రవరిలో వడుగు చేసి వెంటనే పెళ్ళి చేయవచ్చు. ఎటొచ్చీ ఇంకో రెండు నెలలు ఆగాలి అంతే."

"ఓస్! అంతేనా!" అన్నారు పెద్దలందరూ.

"మనసులో అయ్యో! అనిపించినా బుర్ర వంచేసుకుంది అమ్మాయి తన ముఖంలో భావాలు కనబడకుండా. పెళ్ళి కొడుకు రవి మాత్రం విసుగ్గా చూశాడు తల్లి వైపు. ఆవిడ తన భర్తకి సంజ్ఞ చేసింది. ఆయన కొడుకు నిరుత్సాహ పడడం గమనించి ఏం చెప్పాలా అని ఆలోచిస్తూ.

"మా వాడికి వడుగు అవలేదు అనుకోండి. ఏదో శాస్త్రానికి ఐందనిపించేసి పెళ్ళి చేయకూడదా! అని.. ఆ మాత్రం దానికి ఫిబ్రవరి దాకా ఆగాలా."

"ఔనౌను! మళ్ళీ మళ్ళీ నాకు సెలవు దొరకదు కూడా!" రవి అన్నాడు హడావిడిగా.

"పంచశిఖలు పెట్టీ యథావిధిగా చెయ్యకపోయినా దక్షిణాయంలో చెయ్యకూడదు బాబూ వడుగు." పంతులుగారు గొణిగారు. "ఎందుకు చేయకూడదండీ?" రవి ప్రశ్న.

వాతావరణం గంభీరంగా మారుతోందని "సర్లెండి పెళ్ళి డిసెంబరులోనా, ఫిబ్రవరిలోనా అన్నది మెల్లిగా నిర్ణయించుకోవచ్చు. రాత్రి చాలా ఆలస్యమైంది. మళ్ళీ మీరు రేపు ప్రొద్దుటే ప్రయాణం కదా! పదండి మా యింటికి వెళ్ళి రెస్టు తీసుకుందురుగానీ" అంటూ బయలుదేర తీశారు.

ప్రస్తుతం ఆ డిస్కషన్ ఆపడమే మంచిదని అందరికీ అనిపించడంతో వెళ్ళి వస్తానంటూ సెలవు తీసుకుని బయలుదేరారు.

"రేపు ఉదయం కలుస్తాం బావగారూ" అన్నారు రామారావుగారు కాబోయే వియ్యంకుడి చేతులు పట్టుకుని. అలాగే తప్పకుండా అన్నారాయన. ఆడవాళ్ళకి బొట్టు పెట్టి వీడ్కోలు తీసుకుంది రామారావుగారి భార్య.

పెళ్ళి కూతురు దూరంగా నిలబడి రవికి కళ్ళతోనే కబుర్లు చెప్పింది.

ఇంటిల్లి పాదీ గుమ్మందాకా వచ్చి సాగనంపారు.

కారు కదిలే దాకా ఉండి మెల్లిగా లోపలికి వెళ్ళారన్న మాటే కానీ అందరికీ పెళ్ళి ముహూర్తం గురించి ఆలోచనలే. వారికి పక్కలు అవీ సిద్ధం చేసి ఉంచిన గదిలోకి తీసుకువెళ్ళి చూపించగానే అలసిపోయినట్లు వాలిపోయారు.

ఒక అరగంట అయ్యాక వీధి తలుపులు వేసి ఉన్నాయో లేదో ఒకసారి చూద్దామని లేచి ఇవతలకి వచ్చిన నిరంజన్ గార్కి వీధి గదిలో కూర్చుని దీర్ఘాలోచనలోఉన్న రవి కనిపించాడు.

"ఏమిటీ? మీరింకా నిద్రపోలేదా! ఇంకా వడుగు విషయం ఆలోచిస్తున్నారా!" అన్నారు దగ్గరికి వచ్చి.

"ఔనండి! ఇదంతా చాదస్తం కాదూ! వడుగంటారు పంచశిఖలంటారు, జందెము వేస్తారు బోలెడు డబ్బు ఖర్చు పెడతారు. ఆ పురోహితులకి డబ్బు లివ్వడం తప్పించి ఏం లాభం ఉందని చేస్తారో నాకర్థం కాదు. ఎంతమంది ఆ జందెం మెడలో ఉంచుకుంటున్నారు చెప్పండి. మన బ్రాహ్మణుల్లోనే ఈ వేలం వెర్రి. దాని కోసం మరో రెండు నెలలు పెళ్ళి పోస్టుపోను చెయ్యడం. మళ్ళీ సెలవు పెట్టడం నాకు చాలా చికాకుగా ఉందండీ" గబగబా వెళ్ళగక్కేసేడు రవి.

"చూడండి రవీ! నా మీద నిజంగా నీకు గౌరవం ఉంటే రెండు మాటలు చెబుతాను విను. అంతా విన్నాక నువ్వు ఎలాగంటే అలాగే చేద్దాం" అంటూ కుర్చీ లాక్కుని కూర్చున్నారు.

రవి "చెప్పండి" అంటూ వినడానికి సిద్ధమైనట్లు కూర్చున్నాడు.

"నువ్వు అసలు ఉపనయనం అన్నదానికి వ్యతిరేకివి కావు కదా! దానికోసం మరో రెండు నెలలు ఆగి పెళ్ళి చేసుకోవాలనే కదా విసుగు! ఇప్పుడే వడుగు, వెంటనే పెళ్ళి అంటే రెడీయే కదా!

"ఔను" అన్నట్లుగా బుర్ర తిప్పాడు రవి! సరే! నాకు తెలిసిన సంగతులు నీకో ముచ్చటించాలనిపిస్తోంది. మన హిందూ మతం, సంస్కృతి

సంప్రదాయాలన్నీ కాపాడుకోవాల్సిన బాధ్యత మనపైనే ఉంది. ముఖ్యంగా మీలాంటి యువతపైన.

శృతి అంటే వేదం. వేదంలో చెప్పబడిన యజ్ఞయాగాది క్రతువులు ఎలా చెయ్యాలో చెప్పేది శ్రౌతం.

వేదాలు ఆధారంగా మానవులు జీవించవలసిన విధానాన్నీ, ఉపనయనం వివాహం లాంటి కర్మల విధానాన్ని చెప్పారు మహర్షులు. అది స్మృతి.

ఆ విధానాలు తెలిపేది స్మార్తం. అందులో సూత్రాలు, వ్యాఖ్యానాలూ ఉంటాయి. ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో కృష్ణ యజుర్వేద శాఖీయులు ఎక్కువ.

మనకీ గృహ్య సూత్రాలని ఆపస్తంబుడనే మహర్షి శాసించాడు. బాలురకి ముఖ్యంగా చిన్న వయసులోనే ముచ్చటగా జరిపించే వేడుక ఉపనయనం. తర్వాత బ్రహ్మచారి కొన్ని నియమాలు పాటించాలి. 1. పగలు నిద్రించరాదు. 2. గంధము, మాలలు ధరించరాదు. కాటుక పెట్టకోరాదు. తాంబూలం సేవించరాదు. 3. పులిసిన, చద్ది అన్నము తినరాదు.

ఉపనయనం చేసి జందెము వేసి తండ్రి గాయత్రీ మంత్రోపదేశం చేస్తాడు. పంచశిఖలు పెట్టిన వటువు ఎంతో బ్రహ్మ వర్చస్సుతో ఉంటాడు.

తల్లి భిక్ష, తండ్రి భిక్ష అని వేస్తారు ముందుగా...

ఉపనయనం తర్వాత 12 సంవత్సరాలు బ్రహ్మచారి జీవితం గడపాలి అంటారు. దేశాటన చేసి రావాలి. ఆ తర్వాతే వివాహం అంటారు.

ఇదీ మనకి తరతరాల నుండి వస్తున్న ఆచారం. కాలమాన పరిస్థితులు బట్టీ అన్ని పద్ధతులకీ సవరణలు ఉన్నాయి.

వ్యక్తిగత అభిప్రాయాలు, నమ్మకాలని బట్టి మనం ఏర్పాటు చేసుకోవడమే. వడుగే కాదు పెండ్లికీ శాస్త్రోక్తమైన పద్ధతులు అనేకం ఉన్నాయి. మనం వాటిని అనుసరించటం, మానడం మన చేతుల్లో పనే. పెద్దలు సంతోషిస్తారనో, సంప్రదాయాలు వదులుకోవడం ఎందుకనో -మొత్తానికి

సాధ్యమైనంత వరకు అందరూ పాటిస్తున్నారు. కాకపోతే పూర్తి నమ్మకంతో ఏ పనిచేసినా ఫలితం బాగుంటుంది.

పూర్వకాలం వాళ్ళల్లో కూడా నేను నాస్తికుడిని అంటూ చిన్ననాడు వేసిన జందెం తీసి పారేసి, పెళ్ళాం మెడలో తాను కట్టిన తాళిని తానే తీసివేసిన గుడిపాటి వెంకట చలం వంటివారు కూడా అవసాన దశలో జ్ఞానోదయమైనట్లుగా భగవంతుడి మీద నమ్మకం పెంచుకున్నారు. అందుచేత మన ఆచార్య వ్యవహారాలని గుడ్డి నమ్మకంతో ఫాలో అవకుండా అసలు మానేయకుండా అనుసరించడం శ్రేయస్కరం అని నా అభిప్రాయం.

“ఔను బాబూ! అంతా మన మంచికే అన్నారు. ఫిబ్రవరిలో పెళ్ళి యిక్కడే కనుక ఒకరోజు ముందు వడుగు అయ్యేలా ముహూర్తాలు చూదాం. అమెరికాలో ఉంటున్న మా మనుమడికి కూడా అప్పుడే వడుగు చేయ్యాలనుకుంటున్నాం” అంది అవంతి.

ఈవిడ ఎప్పుడు వచ్చిందా అని ఆశ్చర్య పోయారిద్దరూ!

“వీధి తలుపు చూసి వస్తానని చెప్పి వచ్చిన ఈయన ఎంతసేపటికి రాకపోతే వచ్చాను. అంతా విన్నాక ఇంక ఉండబట్టలేక నాకు తోచినది అనేశాను” అన్నారావిడ.

ఇద్దరినీ ఒక్కసారి దీక్షగా చూసి రవి గబుక్కున కాళ్ళకి నమస్క రించాడు.

ఆప్యాయంగా అతడిని లేవనెత్తుతూ “శీఘ్రమే కల్యాణ ప్రాప్తిరస్తు” అని ఏకకంఠంతో దీవించారిద్దరూ.

మర్నాడు ఆడ పెళ్ళివారింటి నించి రామారావుగారు తన తోడల్లునితో వచ్చే సరికి నిరంజన్‌గారు ఫోను కాల్స్‌తో బిజీగా ఉంటే అవంతి వంటింట్లో కాఫీ, టిఫిన్లు తయారీలో తలమునకలై ఉంది.

కూర్చోండి అంటూ సంజ్ఞ చేస్తూ చెప్పి సెల్ పట్టుకుని మాట్లాడుతూనే

గదిలోకి వెళ్ళి రవీ వాళ్ళకి వాళ్ళొచ్చిన సంగతి చెప్పి అవతలికి వెళ్ళిపోయారు నిరంజన్. కాఫీ కప్పులతో అవంతీ. ఫోనులో సంభాషణ ముగించి నిరంజన్ గారూ వచ్చేసరికి వాళ్ళంతా చాలా సరదాగా కబుర్లు చెప్పుకుంటున్నారు.

చివరికి ఏకగ్రీవంగా అందరూ ఫిబ్రవరిలోనే వడుగూ పెళ్ళీ చేయాలని నిర్ణయించినట్లు చెప్పారు. సంతోషం అన్నారు వీరిద్దరూ.

"ఒక్క పిల్లాడు. ఏమంత కక్కుర్తిగా చెయ్యడం. శుభ్రంగా మాఘమాసం వచ్చాక ఫిబ్రవరిలోనే రెండూ చేద్దామన్నానండీ!" అన్నది రవి తల్లి.

"పోన్లెండి. మాకు రెండు నెలలు వ్యవధి వుంటుంది. ఎరేంజ్‌మెంట్స్ యింకా బాగా చేసి పెళ్ళి వైభవంగా చేస్తాం" అన్నారు రామారావుగారు.

నిరంజన్ దంపతులు రవిని ప్రశంసించకుండా ఉండలేకపోయారు.

అవంతి చలికాలం వచ్చిందని స్వెట్లరూ, రగ్గులూ బయటికి తీసి ఎండలో వేసింది. సాయంత్రం సాయంత్రం 4 గంటలు కూడా అవకుండానే ఎండ తగ్గి వాతావరణం చల్లబడి పోతోంది. చూస్తుండగానే వాతావరణంలో వచ్చే మార్పులకు అనుగుణంగా జీవన విధానాన్ని మార్చుకుంటూ పోవడమే మానవుడి మనుగడ. ఏమిటో అంతా ఆ జగన్నాటక సూత్రధారి నడిపించే వింత నాటకం ఈ ప్రపంచం. ఆ నాటకంలో పాత్రధారులీ మనుషులు. ఎవరి పాత్ర ఐపోగానే వారు నిష్క్రమించడమే జీవన చక్రం గమనంలో నిత్యం జరిగే విచిత్రం.

ఏవో అంతులేని ఆలోచనలతో అవంతి బట్టలన్నీ తీస్తోంది. అంతలో కాలింగ్ బెల్ మోగింది.

గబగబా అన్నీ చుట్టబెట్టి లోపలికి తీసుకువెళ్ళి తలుపు తీసింది. ఏమీ మాట్లాడకుండా లోపలికి వచ్చి వాలు కుర్చీలో వాలిపోయారు నిరంజన్‌గారు.

గబగబా వెళ్ళి చల్లని మంచినీళ్ళు తెచ్చి యిచ్చింది.

గటగటా ఒక్క గుక్కలో తాగినట్లు తాగేసి కళ్ళుమూసుకున్నారాయన.

ఆయన గంభీర ముద్ర చూశాక "ఏమైంది?" అని అడగకుండా ఉండలేకపోయింది అవంతి.

"గోపాల్ వాళ్ళూ బాగున్నారా. వాళ్ళ నాన్నగారు అదే మీ స్నేహితుడు మాధవ్ గారు ఎలా ఉన్నారుట? ఆయన అమెరికా విడిచి రారటనా"

"ఆ! లక్షణంగా ఉన్నాడు. నేను పనుండి అంతదూరం ఎటూ వెళ్ళాను కదా! గోపాల్‌ని చూసి వస్తానని చెప్పి వెళ్ళానా! అతనే నాకు వాళ్ళ గుమ్మంలోనే ఎదురు వచ్చాడు. నేనే మీ దగ్గరికి బయలు దేరేను అంకుల్, రండి రండి మీతో చెప్పుకుంటేగానీ నా గుండె తేలిక పడదు" అన్నాడు "ఏమిటో అంత బరువైన సంగతి!?"

అదే మా నాన్నగారి పెళ్ళి ఈ రోజే! ఉలిక్కి పడి పొరబాటున విన్నానేమో అనుకుంటూ "ఆ! ఏమిటి గోపాల్! నీవంటున్నది" అన్నాను.

"నిజం అంకుల్. ఇదిగో ఇన్విటేషన్ చూడండి. కావాలంటే భరత్ ఇ-మెయిల్ చేస్తే మీకు చూపిద్దామని ప్రింట్ అవుట్ తీసి పట్టుకొస్తున్నాను." అంటూ జేబులోంచి కాగితం తీసి ఇచ్చాడు.

వుయ్ హార్ట్ లీ ఇన్వైట్ యు ఫర్ మై పేరెంట్స్ ఇన్విటేషన్ మాలతీ ఔర్ మాధవ్స్ మేరేజ్

నమస్తే, చిల్డ్రన్ వేణు అండ్ భరత్

విత్ బెస్ట్ కాంప్లిమెంట్స్ - ఎల్డర్ సన్ - గోపాల్ (ఇండియా)

అది చదివే సరికి నా బుర్ర తిరిగిపోయిందనుకో. మధ్యలో ఆ వేణూ ఎవరని అడిగాను. ఆ మాలతి గారబ్బాయిట భరత్ ఫోనుచేసి చెప్పాడు. భరత్ వేణూ క్లాస్ మేట్స్‌ట. ఇద్దరూ ఆలోచించి ఈ నిర్ణయం తీసుకున్నాం అని మెయిల్ చూడమని చెబితే చూశాను" అన్నాడు గోపాల్.

"చాలా బాగుంది! ఇక్కడ ఇండియాలో పెళ్ళి చేసుకుని గోపాల్ పుట్టాక ఆ తల్లీ పిల్లాడిని ఇక్కడే వదిలేసి అమెరికా చక్కా పోయి మళ్ళీ

తిరిగి చూళ్ళేదు కదా పాపం. అక్కడ చేసుకున్నావిడ భరత్ పుట్టాక ఆయన్నీ బిడ్డనీ వదిలేసి వెళ్ళిపోయింది. దొందూ దొందే దొడ్డప్పా అన్నట్లు. ముచ్చటగా మూడోసారి పెళ్ళి కొడుకయ్యారన్నమాట. అరవయ్యో పడిలో పడ్డాక స్వీట్ సిక్షీన్ అంటారుగా అలాగే స్వీట్ సిక్స్‌టీ అనాలేమో.

"అమెరికన్ సిటిజన్ ఐపోయాడు కదా! ఆ కల్చర్ బాగా వంట పట్టినట్లుంది మాధవ్‌కి" స్వగతంలా అనుకున్నారు నిరంజన్.

"ఔను! వివాహాలు 8 రకాలు అని చెబుతారు. అవీ 1. బ్రాహ్మణం 2.దైవం 3. ఆర్షం. 4. ప్రజాపత్యం 5. ఆసురం. 6. గాంధర్వం. 7. రాక్షసం 8.పైశాచం అంటారని సుమ చెప్పింది మొన్నా మధ్య మాటలో తనకి తాతగారు చెబుతూంటారు అన్నీ. ఇప్పుడీ పెళ్ళిని మాత్రం పిల్లలు చేసిన పెళ్ళి అనాలేమో తొమ్మిదో రకంగా.

ఆనాడు భీష్ముడు తండ్రి కోరిక తెలుసుకుని తండ్రి పెళ్ళి చేశాడు కదా! వాళ్ళు పెట్టిన నిబంధనలకు కట్టుబడి ప్రతిజ్ఞ చేసి మరీ బ్రహ్మచారిగా ఉండిపోయాడు కూడా!

"మరే! ఏం జరిగినా ఎప్పుడో, ఎక్కడో జరిగే ఉంటుంది మన పురాణాణేతిహాసాల్లో! ఎలాగో సరిపెట్టుకోవాలి. ఏం చేస్తాం. బ్రతకాలిగా. అసలు ఈ వివాహం ఎందుకు? ఏదో విధంగా ఇన్ని రకాలుగా ఎందుకు వివాహం చేసుకోవాలి." అవంతి తీవ్రంగా ఉద్రేకపడుతూ అన్న మాట అప్పుడే ఇంట్లోకి అడుగుపెడుతున్న శాస్త్రిగారు విన్నారు. "ఏమిటి? చాలా ఘాటుగా ఉంది వాతావరణం!" అంటూ లోపలికి వచ్చారు.

"ఏం లేదూ! అసలు వివాహ బంధం ఎందుకు. ఇందులో ఇన్ని రకాలు ఎందుకు? అనీ ఆవిడ ప్రశ్న" అన్నారు నిరంజన్.

"మంచి ప్రశ్న! ముఖ్యమైన విషయం అందరూ తెలుసుకోవలసిన సంగతి. ప్రతీ మనిషీ మూడు ఋణాలతో పుడతారు.

1. ఋషి ఋణం, 2. దేవ ఋణం, 3. పితృణం

ఈ ఋణాలు మనిషి తీర్చవలసిన విధి ఉన్నది. లేకపోతే జన్మ సార్థకత లేదు. అందుకు మూడు రకాల ఋణాలు మూడు విధాలుగా తీర్చుకుని తీరాలి.

1. బ్రహ్మచర్యేణ ఋషిభ్యః 2. యజ్ఞేన దేవేభ్యః 3. ప్రజయా పితృభ్యః అని బ్రహ్మచర్యంతో వేదాధ్యయనం చేసి పురాణాలు వాఙ్మయాన్ని తరువాత తరం వారికి వాటిని అందించటం ద్వారా ఋషి ఋణం తీర్చాలి.

2. యజ్ఞ యాగాది క్రతువులు చేయడం, చేయించటం ద్వారా దేవ ఋణం తీర్చాలి.

3. తల్లిదండ్రులు ప్రత్యక్ష దైవాలు. వంశాభివృద్ధితో పితృదేవతలకు తర్పణాది క్రియలు నిర్వహించే యోగ్యులైన సంతానాన్ని కనడం వల్ల పితృ ఋణం తీరుతుంది. దాని కోసం పెళ్ళి చేసుకోవాలి.

వివాహం అంటే వేడుక కాదు. అది ఒక మహత్తర సంస్కారం. అది ఏడేడు జన్మల బంధం అన్నారు. అందుకే వివాహాలు విధి నిర్ణీతాలు అంటారు. అదే "మేరేజెస్ ఆర్ మేడ్ ఇన్ హెవెన్" అన్నమాట.

జీవితంలో గృహస్థాశ్రమం చాలా ప్రాముఖ్యమైనది. అన్నింటికీ ఆధారమైనది. అందుకే "సర్వోపకార క్షమం" అన్నారు కాళిదాసు అని ఒక క్షణం ఆగారు శాస్త్రి గారు.

"ఔనౌను. భారతీయులకి ప్రేమ వివాహంతో మొదలవుతుంది. అదే పాశ్చాత్యులకి ప్రేమ వివాహంతో అంతం ఔతుంది అన్నారొక కవిగారు" నిరంజన్ అంటూంటే.

"మన ప్రాచీన భారతీయ వివాహ పద్ధతిలోని పవిత్రత గౌరవం, ఆశయం, ఆదర్శం ప్రపంచంలో ఏ యితర దేశములో కాని మతములలో కాని కనిపించదు అని విదేశీయురాలైన అనిబిసెంటు మెచ్చుకుందని మొన్ననొక

దివ్యజ్ఞాన సమాజం వారి పుస్తకంలో చదివాను" అంది అరుంధతి.

"కళంక రహితమైన మనస్సుని కళంకరహితంగా మరొకరికి అర్పణ చేయడమే కల్యాణం" అని జిల్లేళ్ళమూడి అమ్మ ఒకసారి చెప్పారు. అంటూ మొత్తానికి నేను వచ్చిన పని మర్చిపోయి కబుర్లలో పడ్డాను."

"రేపు సుమకి పరీక్ష ఫీజు కట్టాలి కదా! డబ్బు తెచ్చాను" అని నిరంజన్ గారికి యిచ్చి వెడతానని బయలుదేరుతూంటే "ఉండండి! కాస్త కాఫీ తాగి వెడుదురుగాని" అంటూ వంటింట్లోకి వెళ్ళింది అవంతి.

"శాస్త్రీ! మీకు మాధవ తెలుసుగా! తను మళ్ళీ పెళ్ళి చేసుకున్నాడట అమెరికాలో. ఈమాటు ఆవిడ కొడుకు వేణూ, ఇతని కొడుకు భరత్ కలిసి చేశారట. ఆ విషయం గురించి అవంతి తీవ్రంగా చర్చిస్తూంటే మీరు వచ్చారు" అన్నారు నిరంజన్.

"అంత ఆశ్చర్య పోనక్కరలేదు. అమెరికాలో విషయం అని విడ్డూరం చెప్పుకోనూ అక్కరలేదు. ఇక్కడా ఇలాంటివి వినపడుతున్నాయి అప్పుడప్పుడు. కాలం మారిపోతోంది. దాంతోబాటు మనుష్యులూ, వాళ్ళ పద్ధతులూ మారిపోతున్నాయి. స్వార్థం కారణమేమో అన్నింటికీ."

ఏదో ఘనకార్యం చేసినట్లు అలాంటి పనులు చేస్తున్న ఈనాటి యువతరాన్ని చూస్తుంటే నాకేమనిపిస్తోందో తెలుసా! వయసు పైబడుతున్న తల్లిదండ్రుల బాధ్యత తప్పించుకోవడానికి యిదో ఎత్తేమో అని.

"కావచ్చు" అంటూ ఆలోచనలో పడ్డ నిరంజన్‌గార్కి అతని ముఖంలోని భావాలు చదువుతున్నట్లుగా చూస్తున్న శాస్త్రిగారి మౌనాన్ని గమనించి కాఫీ కప్పులందించింది అవంతి.

కాఫీ తాగి వెళ్ళి వస్తానని శాస్త్రిగారు వెళ్ళగానే.

"ఏమిటి? ఇంకా షాక్‌లోంచి తేరుకోలేదా!" భర్తని అడిగిందావిడ భుజం మీద చెయ్యి వేసి లాలనగా.

"కాఫీ నిజంగా అమృతంలా ఉందనుకో! ఎంత ఉత్సాహం వస్తుందో తెలుసా ఘుమఘుమలాడే వేడి వేడి కాఫీ సేవిస్తే! అయినా నీకెలా తెలుస్తుందిలే ఆ వాసనే పడదంటూ ముక్కుకి గుడ్డ అడ్డం పెట్టుకుని మరీ కలుపుతావయ్యే! ఉట్టిపాలు త్రాగితే ఏం మజా ఉంటుంది? అవి ఎలా తాగుతావో నాకైతే డోకు వస్తుంది" అన్నారు హుషారుగా భార్యని మామూలు ధోరణిలో ఏడిపిస్తూ.

"అందుకే అన్నారు. పుర్రెకో బుద్ధి, జిహ్వకో రుచీ అని" మూతి తిప్పుకుంది అవంతి.

హాల్లో ఫోను మోగుతూండడం వినపడింది స్నానం చేస్తున్న నిరంజన్ గారికి.

చిరుచలిగా ఉందేమో గీజర్ ఆన్ చేసి వేడి వేడి నీళ్ళతో స్నానం చేస్తున్న హాయిని ఫోను కోసం త్యాగం చెయ్యలేక తీరుబడిగా ముగించి మరీ బయటకి వచ్చారు.

ఆన్సరింగ్ మిషనులో ఎవరో మెసేజ్ వదలిపెట్టినట్లు కీకీ అంటూ మొత్తుకుంటోంది. అది తీసి చూసే దాకా ఊరుకోదు కదా! అనుకుంటూ గబగబా బట్టలు ధరిస్తున్నారు.

వెనుక తలుపు తీసికుని లోపలికి వచ్చింది అవంతి "మీరు తియ్యలేదా! ఫోను" అంది.

"నువ్వు తీస్తావు కదా! అనుకున్నాను. నేను స్నానం చేసి వచ్చేలోపున ఎక్కడి కెళ్ళిపోయావు?"

"మన వెనుకాల వాటాలో వాళ్ళ అబ్బాయిలకి జ్వరం వచ్చిందంటే చూడ్డానికి వెళ్ళాను." "ఎవరు? ఆ లంబూ - జంబూలకా!"

"నిక్షేపంలా లవకుశుల్లా ఆ పిల్లలుంటే! అలాగంటారేమిటి? నాదగ్గరికి హిందీ పాఠం చెప్పుకోడానికి వస్తుంటూరుకదా! నాలుగు రోజులై కనపడకపోతే పెరట్లో వాళ్ళ అమ్మగారు కనిపిస్తే అడిగాను. వాళ్ళు రెండు రోజులుగా జ్వరంతో ఉన్నారమ్మా! అందావిడ చాలా బాధపడుతూ!"

"మరే పాపం. అలా వాళ్ళకి కవల పిల్లలుగా పుట్టినందుకు వాళ్ళిద్దరూ మగ పిల్లలయ్యారు కనుక మామ్మగారికి ప్రేమ! అదే ఆడపిల్లలై యుంటే కోడల్ని రాచి రంపాన పెట్టేది."

"నిజమే. ఆవిడ అలాంటిదే! ఐనా ఈ కరువు రోజుల్లో ఏ పిల్లల్ని పెంచాలన్నా కష్టమే. అంతకు ముందో పిల్ల ఉంది కదా! అసలే ఆడపిల్లకు భద్రత కరువైపోతోంది ఈ రోజుల్లో పెంచి పెద్ద చేసి చదువు సంధ్యలు చెప్పించడం ఒక ఎత్తు. తర్వాత పెళ్ళితో పెద్ద సమస్య. అన్నింటికీ మించి ఆడవారు అన్యాయాలకు బలికాకుండా బ్రతకగలగటం కూడా ఓ వరంలా భావించవలసి వస్తోంది. తగిన జాగ్రత్తలు అడుగడుగునా అవసరమే."

"అవంతికి తెలివి ఆవంత అనుకున్నాను కాని అలవికానంత అని ఈ మధ్యనే తెలుస్తోంది సుమా!"

"ఇప్పటికైనా గుర్తించినందుకు సంతోషం కానీ ఆ ఆన్సరింగ్ మిషన్ సంగతేమిటో చూద్దాం పదండి" అనగానే

పదపదమంటూ ఇద్దరూ వెళ్ళి కాలర్ ఐడి చూడగానే "మన నరేంద్ర ఫోను చేశాడండీ" అంది సంబరంగా! మిషను నొక్కుతూ.

"అమ్మా! నాన్నగారూ! మీరు కులాసా కదా! బిజీగా ఉన్నారేమో. మళ్ళీ నెక్స్ట్ వీక్ పిలుస్తాను. మీ ఇ-మెయిల్ చెక్ చేసుకోండి. మూర్తిగారి వారమ్మాయి ఫోటోతోబాటు వాళ్ళ వివరాలన్నీ పంపించారు. వరుల విశేషాలు ఫొటోలు మెయిల్ చెయ్యండి వాళ్ళకి ఎలాంటి వరుడు కావాలో వాళ్ళ రిక్వైర్‌మెంట్స్ కూడా రాశారట. దాన్ని బట్టి మీరు నలుగురైదుగురివి సేకరించి పంపితే వాళ్ళు సెలెక్టు చేసుకుంటారు. బై! ఉంటాను మరీ" వింటూనే అవంతి "ఏదో స్వయంవరంలాగ ఒక్కసారే నలుగుర్ని చూస్తారా! అక్కడకేదో వాళ్ళ సంబంధం కోసం క్యూలు కట్టి వరులున్నట్లు. ఇంతకీ ఆ పిల్ల దివి నుండి భువికి దిగి వచ్చే రంభా! ఊర్వశా చూడాలి ముందు" అనేసింది గబగబా.

"బాగుంది! ఏ పుట్టలో ఏ పాము ఉందో! అసలే వాళ్ళు పెద్దమ్మాయి వల్ల మానసికంగా దెబ్బతిని ఉన్నారు కదా!" అన్నారాయన.

"పెళ్ళంటే ఎన్ని చూడాలి? ఏదో తావలచింది రంభ, తాను మునిగిందే గంగా" అన్నట్లు చేసేసుకుంటే అలాంటి చిక్కులే వస్తాయి.

"సరేలే వాడు నెక్స్ట్ వీక్ పిలుస్తాడటగా ఈ లోపున మరో నాలుగు సంబంధాలు సేకరిద్దాం" "ఇంకేం! మీకు చేతినిండా పని" అన్నారు ఆయన సాలోచనగా!

అనుకున్నదే తడవుగా వారం తిరిగే సరికి వచ్చి పడ్డాయి సంబంధాలు. ఇంజనీర్లు, డాక్టర్లు, పిజీ చేసి రిసెర్చి చేయాలనుకుంటున్న వాళ్ళు ఇంకా ఎక్కువగా సాఫ్ట్‌వేర్ ఉద్యోగులు. అవంతికి అంతులేని ఆశ్చర్యం కలిగింది. రోజూ నెట్‌లోనూ, పోస్టులోనూ వస్తున్న ఫొటోలు వివరాలు చూస్తుంటే ఒకరిని మించి ఒకరుండడం గమ్మత్తుగా ఉంది.

"అసలు ఎలా తెలిసిందంటారు వీళ్ళందరికీ!" బుగ్గ మీద చెయ్యి పెట్టుకుని అడుగుతున్న అవంతిని చూసి."

"అవంతి అనే న్యూస్ పేపరు ఒకటి వస్తోందిట అందులోనూ 'అవంతి' అనే కొత్త ఛానల్‌లో టీవీలోనూ 'వరుడు కావలెను అమెరికా అమ్మాయికి' అనే ప్రకటన చూశారుట. అందుకని వాళ్ళందరూ ముందుకొచ్చారట."

"అయ్యాయా మీ మాటలు? అన్నింటికీ వెక్కిరింపే." ఉడుక్కుంటున్న అర్ధాంగిని చెయ్యి పట్టుకుని "కూచోబెట్టి అసలు సంగతి చెబుతాను విను."

"నువ్వు కొందరికి నేను కొందరికీ చెప్పాము కదా! ఆ నోటా, ఆ నోటా ఈ వార్త పాకింది. అందరికీ అమెరికా డాలర్ల వ్యామోహమే కదా! అక్కడ పుట్టి అమెరికన్ సిటిజన్ ఐన అమ్మాయిని పెళ్ళాడిన వాడి పని తంతే బూరెల బుట్టలో పడ్డట్టే. ఈ పెళ్ళి కొడుకుల్లో అమెరికా వెళ్లాలనే ఆశ ఎంత ఉన్నా క్వాలిఫికేషన్లుండాలి. కాంపిటీషన్లు తట్టుకోవాలి. ఆర్థిక స్తోమత ఉండాలి. చదువు కోడానికైతే సీటు రావాలి. ఉద్యోగాలకి సెలెక్షను అవ్వాలి. స్పాన్సర్స్ కావాలి. అన్నిటికీ మించి వీసా ఇవ్వాలి. ఇవన్నీ కుదరకపోయినా అక్కడ సిటిజన్‌కి

స్పౌజ్‌గా వెళ్ళడం కాస్త సులభమైన పద్ధతి. అందుకే యిలా అందరూ ఆసక్తి చూపిస్తున్నారు."

"అదా సంగతీ! మనం రెండుసార్లు వెళ్ళి వచ్చాం గదా! మనకి వీసా బాగానే దొరికిందే."

"మనం విజిటింగ్ వీసా మీద వెళ్ళాం. పైగా రెండు సార్లూ 6 నెలలు వీసా మీద వెళ్ళి గడువుకు ముందే వచ్చాము. నాకు సెలవు కుదరక"

"ఔనాను. నాకు తెలీక అడుగుతున్నాను. వీసా టైము దాటిపోయినా ఏ కారణం చేతనైనా ఉండి పోవలసి వస్తేనో!"

"వాళ్ళ పర్మిషన్ మీద ఉండవచ్చు మరో కొన్నాళ్ళు. అలా చెప్పకుండా దొంగతనంగా ఉండిపోతే మాత్రం చర్య తీసుకుంటారు. మరెప్పుడూ వీసా యివ్వరు."

"అదా సంగతి. అందుకే యుఎస్‌ఏ వెళ్ళాలని పిల్ల ఎలా ఉంటుందో కూడా చూడకుండానే ఎప్లికేషన్లు పెట్టేస్తున్నారు కుర్రాళ్ళు. వీళ్ళల్లో అదృష్ట దేవత ఎవరిని వరిస్తుందో!"

"మధ్యలో ఆవిడ వరించడం ఏమిటి? మూర్తిగారి అమ్మాయి సరిత కదా వరించాల్సింది?

"సర్లేండి! ఏవంటే దానికే అంటారు ఏదో ఒకటి! ఆ వచ్చినవన్నీ ఒకసారి బాగా స్టడీ చేసి మొత్తం పది దాకా సంబంధాలలో చాలా మంచివి ఎంచి పంపండి మూడో, నాలుగో, ఐదో!"

సరే. వాటిలో వాళ్ళకి నచ్చిన సెలెక్టు చేసుకున్న వాళ్ళతో స్కైప్ ద్వారా పెళ్ళి చూపులు ఏర్పాటు చేద్దాం. జాతకాలు కూడా నప్పాలంటే మన శాస్త్రిగారు ఉండనే ఉన్నారు.

"సరే నంటే సరే" అనుకుంటూ వాటి పరిశీనలో పడ్డారిద్దరూ.

ఒక గంట సేపు అన్నీ తర్జన భర్జనలు చేసి ఒక నలుగురివి తీసి పంపడానికి నిర్ణయించుకున్నారు.

"ఈడు జోడూ బాగుండనివి, వయసులో వ్యత్యాసం ఎక్కువున్నవీ ప్రక్కన పెట్టేసింది ముందే అవంతి.

"ఈ నాల్గూ చాలా బాగున్నాయి. వీరితో వచ్చే వారం నెట్ ఇంటర్వ్యూ మన యింట్లోనే చేద్దాం!" అన్నారు నిరంజన్.

అలాగే కానీ. ఎక్కడో పిల్ల. ఇక్కడి పిల్లాడు. అందుకే అన్నారు అడవిలోని చెట్టుకాయ, ఊరిలోని ఉప్పురాయి. చేరదీసి ఊరగాయ చేసేనమ్మ దేవుడు అని ఆ సప్తపది నడవడానికి సప్త సముద్రాలు దాటినట్లుంది.

అవునూ! ఆ మూడు ముళ్ళూ ఏడు అడుగులూ అంటూ రెందుకండీ!

చెబుతా! మూడు ముళ్లూ నాతో నడిచి 'సప్తతి'లో పడబోతూ కూడా 'సప్తపది' అర్థం తెలుసుకోకపోతే ఎలా!

సప్తపది అంటే ఏ కమిషే విష్ణుస్త్వానేతుద్వే ఊర్జే...

"ఆగండాగండి! అలా మీరు స్టడీ చేశారు కదా అని సంస్కృతంలో చెబితే నాకు అర్థం అవాలా వద్దా! ఏదైనా చెబితే అందరికీ అర్థం అయ్యేలా చెప్పాలి తెలుగులో..."

"సరేనోయ్! తెలుగులోనే చెబుతాను, ఇవి అర్థాలు కనుక పరవాలేదు. ముఖ్యమైన కల్యాణ ఘట్టాలుంటాయి చూడూ మంగళ సూత్రధారణ సమయంలో "మాంగల్య తంతు నానేన" అనీ, తలంబ్రాలు పోసుకునేటప్పుడు "కపిలాగ్నం స్మారయంతు. బహుదేయంచాస్తు అని అలాగే పాణిగ్రహణం అప్పుడు గృభ్ణామితే సుప్రజా స్త్వ్యయహస్తం" అంటూ అన్ని సందర్భాలలో అనేక మంత్రాలు చదువుతారు. ఎందుకంటే ఆ సంస్కృత వేద మంత్రాల బలం మహత్తరమైంది. ఆ పవిత్రమైన మంత్రముల అర్థం తెలుసుకుని ఆచరించాలి. అప్పుడే వాటి ఫలితం లభిస్తుంది. నేను మంత్రాలు పూర్తిగా చెప్పలేదు కొన్నే. అవి కూడా మొదలు మాత్రమే చెప్పాను.

"రేపు మనుమరాలి పెళ్ళిలో పూర్తిగా అన్ని సందర్భాలలోనూ చదివి ఆ మంత్రాల అంతరార్థం అందరికీ అర్థమయ్యేలా తెలుగులో చెప్పండి."

"ఔను సుమా! అందుకే నీది బ్రిలియంట్ బ్రెయిన్ అంటాను. మంత్రాలు, అర్థాలు వివాహ తంతూ అన్నీ ఒకచోట రాసి ఉంచాను. సుమ హ్యాండ్ రైటింగ్ ముత్యాల కోవలా ఉంటుంది. కాస్త ఫెయిర్‌గా రాసి ఉంచమను. చదవడానికి వీలుగా ఉంటుంది."

"అలాగే ఈ రోజు వస్తానంది అరుంధతి" నోటిలో మాట నోటిలో ఉండగానే సుమ వచ్చింది పుస్తకాలు పట్టుకుని".

"రారా. సుమా! నీకు నూరేళ్ళు ఆయుష్షు. ఇప్పుడే మీ గురువుగారు నీకేదో పని అప్పచెప్పాలి అంటున్నారు." అంటూ విషయమంతా చెప్పింది.

"అలాగే అంకుల్! నే వెళ్ళేటప్పుడు ఇవ్వండి. ఇంటి దగ్గర రాస్తాను" అంది సుమ.

"అందుకే ఆడపిల్లలకి కుదురెక్కువ అంటాను. కొడుకు మూడు తరాలని ఉద్ధరిస్తాడట. కూతురు వల్ల 21 తరాలు ఉద్ధరించబడతాయట. ఎందుకంటే కన్యాదానం చేస్తాం కదా! అందువల్ల అని మొన్న పురాణంలో చెప్పారు" అంది అవంతి.

"ఇప్పుడు నీ పురాణం విప్పకు కానీ. కాస్త వేడి కాఫీ అందుకో. సుమ వచ్చిందిగా తనకి లెస్సన్ స్టార్ట్ చేస్తాను" అన్నారు నిరంజన్.

"ఏమిటి సప్తపది అంటే అర్థం చెబుతానని మొదలు పెట్టి సంస్కృతంలో కాదు తెలుగులో చెప్పమన్నందుకు పెళ్ళి పురాణం అంతా చెప్పారు కాని ఆ 'సప్తపది' గురించి చెప్పనే లేదు. ముందు నాకది చెప్పాకే సుమకి పాఠం."

సప్తపది అంటే..

వరుడు అగ్నిహోత్రునకు ఉత్తరంగా వధువు చేత తూర్పునకు కుడికాలుతో ఏడు అడుగులు వేయిస్తాడు.

వరుడు వధువుతో నీవు నా వెంట నడు. నీవు వేసే మొదటి అడుగు వల్ల విష్ణుమూర్తి అన్నమునూ, రెండవ అడుగుతో బలాన్ని, 3వ అడుగుతో మంచి కార్యాలన్నీ, 4వ అడుగు వల్ల సౌఖ్యాన్ని అయిదవ దానితో పశు సమృద్ధిని, 6వ అడుగుతో ఋతు సంపదలను, 7వ అడుగుతో మహర్షుల అనుగ్రహాన్ని విష్ణుమూర్తి మనకు యిచ్చుగాక! అని అర్థం.

"సాప్తపదీనం సఖ్యం" పద మనగా అడుగు, మాట అని కూడా అర్థాలున్నాయి. కనుక ఏడడుగులు నడిచినా, ఏడు మాటలు మాట్లాడినా స్నేహం ఏర్పడుతుంది. కనుక సఖ్యతగా కలిసి మెలిసి కాపురం చేద్దాం అని అర్థం అన్నమాట.

"సరే అర్థమయింది! కాఫీ కావాలన్నారుగా తెస్తాను" అంటూ లోపలికి వెళ్ళింది ఆవిడ.

"అవంతీ! అవంతీ! గట్టిగా పిలుస్తూ దబదబ తలుపు బాదుతుంటే ఉలిక్కి పడి లేచి వెళ్ళి తలుపు తీసిన అవంతికి భర్త. భర్త వెనుకనే శాస్త్రిగారూ కనిపించే సరికి నిద్రమత్తు వదిలిపోయింది."

"మిన్ను విరిగి మీద పడినట్లెంది. అంత బాదుతున్నారేమిటి తలుపు. కాలింగ్ బెల్ ఉందిగా!" అంది. బెల్ ఎలా మోగుతుంది. కరెంటు లేదు కదా!

"ఇన్‌వర్టరుందిగా! హాయిగా ఫేను తిరుగుతూంది. నిద్రపోతున్నావు. కరెంటు ఊళ్ళో 2 గంటల నించీ లేదు తెలుసా!" అంటూ లోపలికి వచ్చి "మంచి శుభవార్త!" అన్నారు.

"అదేమిటో తొందరగా చెప్పండి ఊరించక!"

"అదే మొన్న వెళ్ళి రాజమండ్రిలో సంబంధం చూసి వచ్చానే వాళ్ళు రేపు వచ్చే ఆదివారం మన రమని చూడ్డానికి వస్తామన్నారు. హైదరాబాద్ దాకా ఎందుకు మీ ఊరిలో చూపించండి అంటే సరే అన్నాను."

"మరింకనేం! అల్లుడికీ, కమలకీ వెంటనే చెప్పండి."

"నువ్వు అమ్మాయిని పిలిచి మాట్లాడుతూండు. నేనూ శాస్త్రీ మంచి ముహూర్తం చూస్తుంటాం కుదిరితే ఏకంగా తాంబూలాలు పుచ్చుకోడానికీ, పెళ్ళికీనీ" అంటూ పంచాంగం ముందు పెట్టుకుని కూర్చున్నారు.

ఆదివారం ఉదయం నించీ సందడే సందడిగా ఉంది ఇల్లంతా రమ పెళ్ళి చూపులు పేరుతో. ప్రొద్దున్నే రైలు దిగిన తల్లీ కూతుళ్ళని నిరంజన్‌గారు స్టేషనులో రిసీవు చేసుకుని తీసుకువచ్చినది మొదలు ఒకటే కబుర్లు.

"అల్లుడు కూడా రావలసింది" అన్న తల్లితో కమల "ఆయనకి ఆఫీసులో ఇన్‌స్పెక్షన్ ఉందటమ్మా! పెళ్ళి చూపులే కదా! ఉభయులకీ నచ్చితే మిగతా విషయాలు మాట్లాడవలసినప్పుడు నేను వస్తాను. ఐనా అన్నింటికీ మావయ్య గారున్నారు కదా! అన్నారు. అప్పటికే పెళ్ళి కొడుకుని మీరు చూడక్కర లేదా అంటే ఫొటో చూశాను. బాగానే ఉన్నాడు. చేసుకునే దానికి నచ్చితే చాలు. నీకూ నాకూ నచ్చనక్కర లేదన్నారు పైగా.

"సరేలే! ఆయనెప్పుడూ అలాగే అంటారు. సరేలెండి స్నాన పానాలు కానీయండి. తర్వాత మాట్లాడుకోవచ్చు అన్నారు" నిరంజన్‌గారు.

సాయంత్రం నాలుగున్నర గంటలకల్లా పెళ్ళివారు రావడంతో యధావిధిగా పెళ్ళి చూపులు తతంగం ముగిసింది. వాళ్ళు మగపెళ్ళి వారమనే బెట్టు సరి ఏ మాత్రం లేకుండా. "అమ్మాయి బాగుంది మీ సంబంధం మాకు నచ్చింది. మీతో వియ్యమందడానికి మాకే విధమైన అభ్యంతరం లేదు. మీకు అంగీకారమైతే ముందు తాంబూలాలు పుచ్చుకుని, పెళ్ళి ఫిబ్రవరిలో జరిపించవచ్చు" అని చెప్పడంతో.

వెంటనే అల్లుడిని పిలిచి చెప్పారు నిరంజన్‌గారు. అతను "చాలా సంతోషం మావయ్యగారూ! మంచి రోజులు చూసి చెప్పండి. ఈ రెండు రోజులూ ఆఫీసులో హడావిడి ఐపోతే నేను ఫ్రీయే. అన్నీ ఏర్పాట్లు మీరు చూస్తారనే నా ధైర్యం" అన్నాడు అల్లుడు.

బుధవారం నాడు రాజమండ్రి వెళ్ళి వారింటి వద్ద తాంబూలాలు పుచ్చుకోవడం ఫిబ్రవరి **21**వ తేదీ వివాహం నిర్ణయం జరిగింది.

"మంచి ముహూర్తంలో బయలుదేరి వచ్చారే అమ్మాయి!" అంది. అవంతి వాళ్ళ కుటుంబం తిరిగి హైద్రాబాద్ ప్రయాణం ఔతుంటే.

"పెళ్ళి కూడా ఈ ఊళ్ళోనే చెయ్యమన్నారు వాళ్ళు. మొత్తం అంతా మీకే శ్రమ" అన్నాడు సూర్యం బెళ్ళబోతూ.

"అంతా మన మంచికే! ఆ సిటీలో కల్యాణ మండపాలు అన్నీ కాస్ట్లీ. ఇక్కడ చేయడమే నయం. శ్రమ యేముంది. మనమరాలు కోసం ఆ మాత్రం చెయ్యకపోతే ఎలాగ? కమలా! నువ్వూ రమా మాత్రం ఒక పదిహేను రోజులు ముందు వచ్చేయండి" అంది అవంతి. సిగ్గుల మొగ్గలా ఉన్న రమని దగ్గరికి తీసుకుని మురిసిపోతూ!

"అలాగే పంపించేస్తాను వాళ్ళని. అక్కడ ఉంటే ఆదుర్దాతో నా బుర్ర తినేస్తుంది మీ అమ్మాయి" అన్నాడు.

రమ తాత, అమ్మమ్మ కాళ్ళకు నమస్కరించి సెలవు తీసుకుంది.

వాళ్ళని రైలు ఎక్కించి వచ్చీ రాగానే నిరంజన్ గార్కి ఎదురొచ్చింది సంబరంగా అవంతి.

'రెండు' అంది రెండు వేళ్ళు చూపిస్తూ.

"ఏమిటి! అన్నట్లు ఆయన చూస్తుంటే". విజయం. రెండు సాధించాం. ఇంక మూడో దానికి తయారుగా ఉండండి".

"మూడోదా!" అయోమయంగా అని "ఓ అదా! నెక్స్ట్ వీక్ అదీ తేలిపోతుంది. మూర్తిగారు ఇవాళో రేపో ఫోను చేస్తారు." అన్నారు నిరంజన్‌గారు.

"ఏమిటో అనుకున్నాను కానీ పెళ్ళిళ్ళు కుదర్చటంలో మనం పాత్ర వహిస్తుంటే భలే సంతోషంగా ఉందండీ!"

"ముఖ్యంగా రమకి ఇంత సులువుగా కుదరడం. మరో యేడాది కల్లా మనకి మునిమనుమడు పుడతాడు కదా!"

"ఆఆ! నిన్ను తాతమ్మా! అనిపిలుస్తాడు కూడా!"

"మీరు మాత్రం ముత్తాత అవరా!"

"ఔతాను! ఐనా నన్ను తాతగారనే అంటారు. నిన్ను మాత్రం అమ్మమ్మ, మామ్మ అని పిలుస్తున్న వాళ్ళ పిల్లలు 'తాతమ్మా' అనే పిలుస్తారు. ఔను తాతమ్మా!"

"పోన్లెండి! ఎలా పిల్చినా నాకు సంతోషమే కదా! ఐనా అందరికీ అదృష్టం దొరకద్దూ!" అంటూ లోపలికి వెళ్ళిపోయింది అవంతి.

మరో వారానికి మూర్తిగారు ఫోను చేసి, "మా కోసం మీరింత శ్రమ తీసుకుంటున్నందుకు థ్యాంక్సండీ! మీరు పంపిన నలుగురిలోనూ, ఇద్దరు మా ఇంటిల్లి పాదికీ బాగా నచ్చారు. కనుక వాళ్ళకి ఎప్పుడు వీలో అప్పుడు అందరం చూస్తూ మాట్లాడుకునే అవకాశం కూడా మీరు కల్పిస్తే నా నెత్తినపాలు పోసిన వాళ్ళు అవుతారు" అన్నారు నిరంజన్‌గారితో.

"అయ్యో ఎంత మాటండి! మధ్యలో మీ నెత్తిన పాలు మాట ఏమో కాని మీ అమ్మాయి నెత్తి మీద తలంబ్రాలు పడడం కావాలి మనకు. తప్పకుండా మన ప్రయత్నం మనం చేద్దాం. ఆపైన అంతా దైవాధీనం" అన్నారు.

అనుకున్న ప్రకారం ఒక ఆదివారం వీడియో కాన్ఫరెన్స్ ఒక్కరోజే రెండు గంటల వ్యవధిలో జరిగింది. రాము, మధూ ఇద్దరూ అందరికీ నచ్చినా, మధూ వాళ్ళు తండ్రిగారు కట్నకానుకలు విషయంలో డిమాండ్ చేసినట్లు మాట్లాడి అనేక కండిషన్లు పెట్టినందువల్ల ధనాశ కాస్త జాస్తీ యేమో! అనిపించడంతో రామూకే అందరూ ఓటేశారు.

మూర్తిగారు పరమానందంగా పెళ్ళి ఎప్పుడు చేయాలో చెప్పమన్నారు.

"రామూకి వడుగు ఐనది కాబట్టి డిసెంబరులో ఐనా చేయవచ్చు.

మాకూ ఒక్క అబ్బాయి. మీరు ఇండియా వచ్చి చేస్తే, మా వాళ్ళందరూ చూసి సంతోషిస్తారు. ఇది ఒక్కటే మా షరతు అనుకున్నా, కోరిక అనుకున్నా సరే అంది" రామూ తల్లి!

వెంటనే మూర్తిగారు. "క్రిస్మస్ సెలవులు డిసెంబరులో మాకు వీలే కాని, ఫిబ్రవరిలో ఐతే వ్యవధి ఉంటుందనిపిస్తోంది. ఇండియాలో ఎక్కడ చేయమన్నా" అన్నారు. వెంటనే నిరంజన్, అవంతి" మా మనుమరాలి పెళ్ళి ఫిబ్రవరి 21. దానికి ముందో వెనుకో కుదిరితే అందరికీ బాగుంటుంది. మా వాడు కూడా మేన కోడలిని బుట్టలో తీసుకురావాలిగా. వాళ్ళూ వస్తారు." అన్నారు.

"ఔనౌను. బావమరిదిగా పెళ్ళి కొడుకు గెడ్డం క్రింద బెల్లం పెట్టేది మీ మనుమడు నీరజ్‌నే అనుకుంటున్నాం వాళ్ళ కన్న చిన్నవాడు కదా! చిన్నప్పటి నుంచీ మా అమ్మాయిలు బ్రదర్ అంటారు కూడా" అన్నారు మూర్తి.

శాస్త్రిగారు సరితా, రాముల వివాహ ముహూర్తం ఫిబ్రవరి 15న ఖాయం చేశారు శుభస్య శీఘ్రం అంటూ. అది కూడా మగ పెళ్ళివారి ఊరు తిరుపతిలో అని నిర్ణయించేరు. నిరంజన్‌గారు విశేషాలన్నీ తెలుపుతూ కనీసం 2,3 వారాలు ఉండేలా వీలు చేసుకుని సకుటుంబంగా రండని కొడుకు నరేంద్రకి ఇ-మెయిల్ వ్రాసి పంపారు.

"ఐతే ఫిబ్రవరి అంతా పెళ్ళి సందడి అన్నమాట. మేము ఏ పదో తారీఖుకో వస్తాము ఫోను చేస్తాను తర్వాత" అని రిప్లై ఇచ్చాడు నరేంద్ర.

"భోజనం చేద్దాం రండి" అని పిలుస్తూ హాల్లోకి వచ్చిన అవంతి దీర్ఘాలోచనలో మునిగి కంప్యూటర్ ముందు కూర్చున్న భర్తని చూసి "ఏమిటి సంగతి" అంది దగ్గరికి వచ్చి.

"ఏం లేదు. పది రోజులు ముందు వస్తామని నరేంద్ర మెయిల్ చేశాడు. యింకా మన నీరజ్‌కి ఒడుగు అవలేదు కదా! పనిలో పని వాడికి కూడా వడుగు చేస్తేనో అని ఆలోచిస్తున్నా."

"ఓ బ్రహ్మాండంగా ఉంటుంది. కమలా, విమలా వాళ్ళంతా కూడా వారం పది రోజులు ముందు వస్తామన్నారు. అన్నీ కలిసి వస్తాయి. వాడికీ పెళ్ళికి లైన్ క్లియర్ ఔతుంది. ఔను ఇలాంటి బ్రిలియంట్ ఆలోచనలు మీక్కూడా వస్తున్నాయే, నాకే అనుకున్నాను! ఆరు నెలలు సావాసం చేస్తే వారు వీరవుతారంటే యిదేనేమో!" అంది సరదాగా!

"మరే! ఆరు నెలలేం కర్మ! నలభై ఏళ్ళ బట్టీ సాగుతున్నాను నీతో!"

"ఏం కష్టపడిపోయారండీ నాతో! అనుకున్న వేళ మంచిది. మనం అనుకున్న దానికన్న చక్కగా అన్నీ అవుతున్నాయి. రమ పెళ్ళి యిక్కడ చేయడం ఎంత వీలు! ఆ పట్నవాసంలో కన్నా. అల్లాగే మూర్తిగారమ్మాయి పెళ్ళి తిరుపతిలో వాళ్ళు చేయమనడం మాత్రం ఆ వేంకటేశ్వరస్వామి దయవల్ల సకుటుంబంగా అనుకోకుండా తిరుపతి యాత్ర చేసి వస్తాం. అక్కడ ఏర్పాట్లన్నీ వాళ్ళే చూసి పెడతారు ఊళ్ళోనే కనుక. మనం చక్కగా ఆడపెళ్ళి వారం ఐనా దర్జాగా మగ పెళ్ళి వారిలా వెళ్ళొచ్చు. యుఎస్ఏ నుంచి మూర్తిగారి కుటుంబం రెండు రోజులు ముందు వచ్చినా చాలు. కాటేజీలు బుక్ చేయించి ఉంచుతారు కనుక."

"నిజమే! సుమా! ఈ ఐడియా రామూ వాళ్ళమ్మకి నువ్విచ్చావేమిటి? కొంపతీసి పెద్ద ప్లానే వేశావే మొత్తానికి 'పిట్టకొంచెం కూత ఘనం' అన్నట్లు గట్టిగా నాలుగున్నర అడుగులు పొడవు లేవుగాని. మా తాత అనేవారులే పొట్టి వాళ్ళకి పుట్టెడు బుద్ధులని."

"ఆపుతారా. ఇంక. "కందకులేని దురద కత్తిపీటకా" అన్నట్లు మధ్య నాకెందుకు? అక్షరాలా ఆవిడ చెప్పిన మాటే. వాళ్ళబ్బాయికి తిరుపతి కొండ మీద పెళ్ళి చేస్తామని వాళ్ళ బామ్మగారి మొక్కుట. ఆ మాట నాతో చెప్పి అసలే అమెరికా వాళ్ళు. ఇలా అడిగితే ఏమన్నా అనుకుంటారా" అని అడిగింది.

"చెప్పొద్దూ! నాకు ఆవిడ అమాయకత్వం మీద జాలి వేసింది. మగ పెళ్ళి వారయ్యుండి ఆవిడ అలా అంటూంటే. వెంటనే ఏం పరవాలేదు. వాళ్ళు

ఇక్కడికి వచ్చి చేస్తున్నప్పుడు ఏ ఊరయినా ఒకటే! అందులో తిరుపతిలో అంటే అస్సలు అడ్డు చెప్పరు. అన్నీ మీరే చూసి పెడతారని ధీమాగా ఉంటుంది. అని ధైర్యం చెప్పాను. తప్పా?"

"అదీ సంగతి! నేను అప్పుడే అనుకున్నాను సుమా! నీ హస్తం ఉందని"

"మీ అభయ హస్తం ఉండగా లేంది. నా హస్తం ఉంటే ఏంటట? ఆ కాన్ఫరెన్స్ వాళ్ళింట్లో తిరుపతిలోనే పెట్టుకోక ఇంత దూరం ఎందుకొచ్చారు మరి. మన హస్తం కోసమే" అంది చెయ్యి చూపిస్తూ!

"సరే! ఒప్పుకున్నాం! ఐతే మన నరేంద్రది నీరజ్ జాతకాలు ఒకసారితే. శాస్త్రిగారికి చూపించి ఒడుగు ముహూర్తం పెట్టిస్తాను. తండ్రీ కొడుకులు యిద్దరికీ కుదరాలి ఒడుగంటే. తలుచుకున్నప్పుడే తాత పెళ్ళి అని తెచ్చిచ్చి. ఒడుగు, తర్వాత పెళ్ళి ఎప్పుడు ఔతుందో చూపిద్దాం. సాయంత్రం నేనూ వస్తాను. ప్రస్తుతం భోజనం చేద్దాం. ఆయన కూడా అన్నం తిని నిద్రపోయారో యేమిటో!" అంది అవంతి.

"సరే పద! ఆకలేస్తోంది అని చెప్పొచ్చు కదా! డొంక తిరుగుడెందుకు?"

"మరే వంక లేనమ్మ డొంక పట్టుకునేడ్చిందిట" వెనకటికి.

భోజనాలు ముగించి కాస్సేపు విశ్రాంతి తీసుకుని శాస్త్రి గారింటికి వెళ్ళే సరికి సాయంత్రం నాలుగైంది. వీధి గుమ్మంలోనే ఎంతో హుషారుగా నవ్వుతూ ఎదురు వచ్చి సుమ ఇద్దరినీ లోపలికి తీసుకుని వెళ్ళింది. కుర్చీల్లో కూర్చోమని చెప్పి లోపలికి వెళ్ళి తాతగార్ని పిలుచుకు వచ్చింది.

"ఏమిటీ విశేషం! ఇద్దరూ వచ్చి మా యిల్లు పావనం చేశారు" అన్నారు శాస్త్రిగారు నవ్వుతూ. విషయం చెప్పి జాతకాలు ఆయన చేతికిచ్చారు నిరంజన్‌గారు.

పది నిమిషాలు పరిశీలించి "ఫిబ్రవరి 5వ తారీకు ఒడుగు ముహూర్తం చాలా బాగా కుదిరింది" అన్నారు.

"ఏదో తారీకు తర్వాత చూడండి. మా వాడు 10వ తారీకు వస్తాం అన్నాడు. రమ పెళ్ళి 21 కదా 3 వారాలు పెడతారు కాబోలు సెలవు."

"ఆయన లెక్కలు చూసి లాభం లేదండీ! ఈ ముహూర్తమే బాగుంది. పైగా ఈ జాతకుడికి ఉద్యోగం కూడా తోసుకొచ్చేస్తోంది".

అరుంధతి ఆనందపడిపోతూ "ఏముందీ! ఫష్టుకే రమ్మని చెబుతాం. అంతగా ఐతే వెళ్ళడం ముందు వెళ్ళిపోతారు. ఎలాంటి పిల్ల వస్తుందో కూడా చెప్పండి మా వాడికి. ఆ మూడు ముళ్ళూ వేయించేద్దాము."

"చదువుకున్నది. అందమూ, అణుకువా ఉన్నదీ వస్తుంది. మీ మనవడి కేమండి. ఏ అమ్మాయో! బంగారపు పూలతో పూజ చేస్తూండి ఉంటుంది సుమా!"

శాస్త్రిగారు మాట పూర్తయ్యే సరికి "పిలిచారా తాతగారూ" అంటూ వచ్చింది సుమ. తటిల్లతలా మెరిసిన సుమని చూస్తూనే నిరంజన్‌గారి కళ్ళు అప్రయత్నంగా భార్య కళ్ళల్లోకి చూశాయి. ఆవిడ కళ్ళల్లో ఏదో భావం కదలాడినట్టై ప్రసన్నంగా చూశారు ఆవిడని, ఎవరూ ఏం మాట్లాడకపోవడంతో సుమ లోపలికి వెళ్ళి వస్తూ వస్తూ బత్తాయి రసం తెచ్చి యిచ్చింది తలో గ్లాసూ.

"ఏమ్మా! కాఫీ కలపకపోయావా!" అన్నారు శాస్త్రిగారు

"ఆంటీ కాఫీ తాగరు కదా! అందుకని" అంటున్న సుమని మెచ్చుకోలుగా చూసింది అవంతి.

"ఆవిడకి కాఫీ రుచి తెలియదులే అమ్మా! కాఫీ అమృతం వంటిదంటూ మా స్నేహితుడు నెహ్రూ మాస్టారని ఆయన ఎంత బాగా రాశాడో తెలుసా. 'కాఫీ దండకం' అది వింటేనన్నా ఇష్టం కలుగుతుందేమో?

"ఔనంకుల్! నాక్కూడా ఇచ్చారొక సారి! చాలా బాగుందని మా పక్క యింటి వాళ్ళబ్బాయి స్కూలు యాన్యువల్ డే ప్రోగ్రామ్‌కి ఏమన్నా చెప్పు

అక్కా అని వస్తే వాడికి చదవడం నేర్పించాను" అంది సుమ.

"ఔనా! ఐతే నీకు గుర్తుంటే ఒకసారి చదువు ఆ దండకం ఏమిటో? నేను వింటాను" అన్నారు శాస్త్రిగారు.

కాఫీ దండకం

శ్రీమన్మహా పానీయాగ్ర గణ్యే। కాఫీ మహాదేవతా। మనోల్లాస కారీ మహామాంద్య హారీ। నూతనోత్తేజ కారీ। నీ మహత్యం బెన్ననేనెంత వాడన్। నిన్ను సేవింపకే కాలకృత్యంబులున్ దీరవే. కొందరేమో నిన్ను దంతధావ నానంతరం సేవింపగా మరికొందరేమో ముఖ ప్రక్షాళనంబుగావింపకేనిను ద్రావి మంచమున్ దిగుదురే॥

నీ చెట్ల పండ్లన్ అదనులో కోయించి గింజలన్ తీయించి పదనుగా వేయించి చూర్ణము గావించి పొట్లాలలో నించి విక్రయింతురే।

ఆ పొట్లాలు గొని తెచ్చి. నీటిని మరగించి చూర్ణమున్ జేర్చి తేర్చియో, వడబోసియో కాషాయము దీసి, క్షీరంబు, శర్కరల్ జేర్చి సేవించగా కలుగు ననుభూతి అనుభవై కవేద్యమే కదా! వేడి కాఫీ అనగ అమృతంబే కదా!

నీ ధర లీధరన్ చుక్కలనంటినన్ లెక్క లేకుండ ఒక్క పూటైన నీ పానమున్ మానరే! మానినన్ తలపోటు రప్పించి నొప్పులన్ కల్పించి బాధింతువే.

కొందరేమో నిన్ను నల్లగా ద్రావగా మరికొందరేమో చల్లగా సేవింతురే! ఎట్లు సేవించినన్ నీ శక్తి చూపింతువే।

కాఫీ మహాదేవతా! నమస్తే। నమస్తే। నమః

"బాగుంది! ఆయన గూడా మీకు మల్లే కాఫీ గతప్రాణి కాబోలు!" అంది అవంతి.

"చాలా బాగుంది. బాగా చదివావు సుమా!" అంటూ మెచ్చుకున్నారంతా.

ఇంటికి వస్తూనే "5వ తారీఖు నీరజ్ వడుగు చేయవచ్చు. 1st కే వచ్చేయండి. అంతగా ఐతే రమా పెళ్ళి 21న అవగానే 22నే వెళ్ళిపోవచ్చు" అని ఫోను చేసి చెప్పేశారిద్దరూ.

ఆ మర్నాడే "సరే అలాగే చేద్దాము. ఫ్లైట్ టిక్కెట్లు ఈ రోజే ఫిబ్రవరి 1st కి బుక్ చేసేస్తాను. అంటే అక్కడికి 3వ తారీకు చేరుకుంటాం అన్న మాట. నీరజ్ కూడా ఖాళీగా ఉంటున్నాడు. కనుక ఒడుగు చేద్దామని మీ కోడలు ఎప్పటి నుంచోపోరుపెడుతోంది."

అన్న మాట కొడుకు నోటి వెంట విన్నప్పటి నుంచీ అవంతికి మనసు గాలిలో తేలిపోతోంది.

రెండు నెలలు గిర్రున తిరిగిపోయి. పనులన్నీ చకచకా జరిగిపోయాయి. ఫిబ్రవరి 1st కల్లా శుభలేఖలు సహితం సిద్ధం చేసి ఉంచారు.

3వ తారీఖు కల్లా కన్న బిడ్డలు వారి కుటుంబాలతో వచ్చేసరికి నిరంజన్ దంపతులు ఆనంద పడిపోతున్నారు. దగ్గర బంధువులు కూడా రావడం మనవడు నీరజ్ వడుగు శాస్త్రోక్తంగా జరగడం వారిద్దరికీ చాలా సంబరంగా ఉంది. "శీఘ్రమే ఆ కల్యాణం కూడా కానిచ్చేయండి మీ చేతులు మీదుగా" అంటూ ఆశీర్వదించారు వచ్చిన వారంతా!

ఆంటీ అంటూ చేతిలో పని అందుకుంటూ చలాకీగా తిరుగుతున్న సుమని కొడుకూ, కోడలూ ఆసక్తిగా గమనించడం అవంతి గారి దృష్టిని దాటిపోలేదు.

క్రీగంట నీరజ్‌ని గమనించినప్పుడు మాత్రం అవంతికి ఆశాభంగమే ఐంది. అతను ఏమీ పట్టించుకోనట్లున్నాడు. ఏదో తాతా మామ్మ చెప్పారనీ తల్లీ తండ్రీ నొచ్చుకుంటారని వడుగుకు మాత్రం చెప్పినట్లు చేశాడు అన్నీ. పంచశిగలు మాత్రం ససేమిరా పెట్టించుకోనన్నాడు. వీడు తనకి లొంగేటట్లు లేడు అనుకుందావిడ మనసులో!

నీరజ్ వడుగయ్యాక మూర్తిగారమ్మాయి పెళ్ళి 15న కనుక మధ్య పది రోజులు ఖాళీ ఉంది కనుక హైదరాబాద్ వెళ్ళివస్తానన్నాడు నీరజ్.

"అందరం కలిశాం కదా చాలా కాలానికి. సరదాగా గడుపుదాం" అన్నారంతా.

"నా ఫ్రెండ్ కూడా ఇండియా వచ్చాడు. హైదరాబాద్‌లో ఏవోపెళ్లి సంబంధాలు ఉన్నాయట. చూసుకుని తిరుపతి ఒక ఫ్రెండు పెళ్ళికి వెళ్ళాలి అన్నాడు. నేనూ వాడూ హైదరాబాద్ నుంచి డైరెక్టుగా తిరుపతి వస్తాం" అని చెప్పి వెళ్ళిపోయాడు నీరజ్. వెడుతూ, వెడుతూ "కమలత్తా! మీ యింటికి వెళ్ళి అంకుల్‌ని కలుస్తానులే!" అన్నాడు.

"వెళ్ళి కలవడమే కాదు. తిరుపతికి ఆయన్ని కూడా తీసుకురా!" అంది కమల.

"జాగ్రత్తగా వెళ్ళిరా! వెనకటికి తాను పట్టిన కుందేటికి మూడేకాళ్ళు అన్నాడట ఎవడో" అంది అవంతి మనుమణ్ణి మురిపెంగా విసుక్కుంటూ. మొండి ఘటం వీడి సంగతి పాపం ఈవిడకి తెలీదింకా అనుకుంది కోడలు మనసులో.

"వాడు అమెరికన్ సిటిజన్. అక్కడే పుట్టి పెరిగాడేమో! అక్కడి వాళ్ళకిలాగే వాడికీ ఇన్‌డివిడ్యువాలిటీ ఎక్కువగా ఉంటుంది. అందుకే వాణ్ణి ఏ విషయంలోనూ ఫోర్సు చెయ్యకూడదు" అన్నారు నిరంజన్‌గారు.

"బాగుంది! అమ్మ పెట్టా పెట్టదు. అడుక్కు తినానివ్వదు అన్నట్లుంది మీ ధోరణి. మీరు చెప్పరు, మమ్మల్ని చెప్పనీయరు" అంది అవంతి.

"చెబితే వినదు. కొడితే ఏడుస్తుందిట అలా ఉంది నీ సంగతి". అంటూ అక్కడి నించి వెళ్ళిపోయారు. పండుగ వాతావరణం కాస్తా గంభీరంగా మారింది.

రాత్రి భోజనాల సమయంలోకూడా సరదాగా కబుర్లాడుకునే వాళ్ళు

కూడా ముభావంతో భోజనం చేస్తుంటే పెద్దమ్మాయి కమల అందర్నీ మామూలు మూడ్‌లోకి తేవాలని ఆలోచించి "నాన్నా! మీరీ నెల సుజనరంజని చూశారా! చాలా తమషా సమస్య ఇచ్చారు" అంది!

"చూడలేదే! ఏదీ ఒడుగు హడావిడిలో ఉన్నాను కదా! సమస్య యేమిటి చెప్పు" అన్నారు కాస్త ఉత్సాహంగా.

"ఇంకో కొత్త సమస్యా! మనకున్నవి చాలకనా!" అంది వేళాకోళంగా విమల అక్క కమలతో!

"సమస్యా పూరణం. సమస్య అంటే! ఇక్కడ ఉన్న పత్రికలన్నీ చాలక 'సుజన రంజని' అని అంతర్జాల పత్రిక ఉందిలే! దానికి విద్యుల్లేఖిని ద్వారా వ్రాసి పంపుతారు మీ నాన్న. కవితలూ, కథలూ, ప్రముఖ వ్యక్తుల పరిచయాలూ! అన్నీ ఉంటాయి దాంటో! చెప్పొద్దూ నాకూ నచ్చింది. ఆయన చేస్తూంటే సమస్యా పూరణానికి సలహాలిస్తుంటాను" అంది అవంతి.

"ఔను. నేను పజిల్ చేస్తుంటాను!" అంది కోడలు లలిత.

"నువ్వు చదవవా!" కమల అడిగింది నరేంద్రని.

"లేదక్కా! నాకంత తీరికా ఓపికా లేవు" అన్నాడు నవ్వుతూ.

"మరే పాపం! ఆ పత్రిక నడుపుతున్న వాళ్ళు ఖాళీగా కూర్చున్నవారా! వాళ్ళూ మీలాగే ఉద్యోగాలు చేస్తూ బిజీగా ఉన్న వాళ్ళే! వాళ్ళకి తెలుగుభాష మీద అభిమానం ఉంది. కనుక పాటుపడుతున్నారు" ఊరుకోలేదు లలిత.

"సరే! బాబూ నాకు ఏమీ లేదు. నీతో వాదనెందుకు కొరివితో తలగోక్కునట్లు" అన్నాడు నరేంద్ర. బట్ట బుర్ర తడుముకుని యాక్షను చేస్తూ.

అందరూ నవ్వేశారు. వాతావరణం కాస్త తేలికైంది.

"ఇంతకీ సమస్య చెప్పనేలేదు కమలా నువ్వు" అడిగారు చెప్పమని నిరంజన్‌గారు.

"తలనొప్పిని దగ్గు మందు తగ్గించు నిలన్" అదీ సమస్య.

"అబ్బో! దాని గురించి ఆలోచిస్తేనే తల నొప్పి వచ్చేటట్లుందే" అన్నారు వెంటనే నరేంద్ర.

దగ్గుమందు వేసుకుంటే సరి తగ్గిపోతుందన్నారుగా! ఏదో సామెత చెప్పినట్లు "తుంటి కొడితే పళ్ళు రాలాయట" అంది అవంతి.

"మరి అదే సమస్య ఇవ్వడం అంటే! బాగా ఆలోచించి చమత్కారంగానూ అర్థవంతంగానూ పూరించాలి. ఎవరికైనా ఐడియా తోస్తే చెప్పండి రాసి పంపి చేద్దాం. ఇప్పటికే ఆలస్యమైంది." అన్నారు నిరంజన్.

అందరూ దాని గురించే ఆలోచిస్తున్నట్లు సీరియస్‌గా ముఖములు పెట్టి ఉండగా "తాతగారూ! నాకో ఐడియా తట్టింది చెప్పనా" అన్నాడు ఉన్నట్టుండి సతీష్ విమల కొడుకు.

చెన్నైలో 9th ఇంగ్లీషు మీడియంలో చదువుతున్న ఆ పిల్లాడు ఏం చెబుతాడు అని నరేంద్ర అనుకుంటే.

"వీడూ చెప్పేవాడే!" అనుకున్నారంతా!

విమల మాత్రం "చెప్పు చెప్పు! మా కెవ్వరికీ తట్టనిది నీకేం తట్టిందో!" అంది మురిపంగా కొడుకుని చూస్తూ!

నేను సెలవులకు వచ్చినప్పుడల్లా తాతగారి దగ్గర కూర్చుని చూస్తుంటాను తాతగారు తాను నాకున్న డౌట్లన్నీ తీరుస్తారు తెలుసా!

"సరే బాబూ చెప్పు! సస్పెన్సుతో చంపక!" అంది. అంతవరకూ మౌనంగా చూస్తున్న నిర్మల అంది.

"తల నొప్పిని దగ్గు మందు తగ్గిస్తుంది ఎలా అన్నది కదా సమస్య!"

"ఒకాయన ఉంటారు. ఆయన నాలుగు వేళ్ళకి ఉంగరాలు ఉంటాయి. అన్నం తింటూ చూసుకుంటే ఒక వేలికున్న చుట్టుంగరం కనబడదు. అంతే

కంగారు వచ్చి ఏమైందో అని ఆలోచిస్తుంటే తలనొప్పి వచ్చేస్తుంది. చుట్టూ వెతుక్కుంటూ ఎక్కడ పడిపోయిందో అనుకుంటూ భోజనం చెయ్యలేక మానలేక గబగబా ముద్దలు మింగుతూంటే పలక మారి దగ్గు వచ్చేస్తుంది. ఆయన అంతకు ముందే దగ్గుకి మందు వాడుతున్నారు. అంత దగ్గు వస్తోంది ఈ పూట మందు వేసుకోలేదా అంటూ దగ్గు మందు తెచ్చిచ్చి త్రాగమంటే ఆ మందు నోట్లో వేసుకుని నీళ్ళు తాగేసరికి గబుక్కున డోకు వచ్చేస్తుంది. అందులో ఉంగరం కనబడుతుంది. అంతే తలనొప్పి మాయం. ఎలాగుంది ఐడియా" అన్నాడు సతీష్.

"మొత్తానికి ఒక కంద పద్యం సమస్యా పూరణానికి ఒక కథ చెప్పేశావు కదరా! చాలా బాగుంది. వినదగు నెవ్వరు చెప్పిన అన్నారందుకే కానీ ఇదంతా కందంలో ఇమడ్చటం కష్టం కానీ నీ పేరుతో కథే రాద్దాం. వారిచ్చే సమస్యలకీ సుజనిరంజనికి స్పందన తెలుపుతున్నట్లుగా ఉంటుంది అన్నారు" నిరంజన్.

"విమలా! నా మనుమడిలో పెద్ద కథకుడయ్యే లక్షణాలు కనబడు తున్నాయే వాళ్ళ నాన్నకి చెప్పు వాడిని డిస్కరేజ్ చెయ్యొద్దని!" అన్నారు మళ్ళీ.

"రమ పెళ్ళికి వస్తారుగా! మీరే చెప్పండి నాన్నా! చిన్నప్పటినించీ అమ్మమ్మ పక్కన పడుకుని కథలు చెప్పించుకునే వాడు కదా! వాడికి కల్పన చేయడం వచ్చేసింది కాబోలు. నేను కూడా ఈరోజే చూస్తున్నాను" అంది విమల సంబరంగా.

"చూశారా! అదంతా నా గొప్పతనమే" అన్నట్లు చూసింది భర్త వైపు అవంతి!

"గ్రాండ్ పా! కంద కుదరకపోతే చేమ రాయొచ్చుకదా!" అంది నిర్మల చాలా తెలివైన సలహా చెప్పాననుకుంటూ.

అందరూ పకపకా నవ్వేశారు. నిర్మల ఉడుక్కుంటూ బుంగమూతి పెట్టింది.

"అది కాదే వెర్రి పిల్లా! కందం అంటే అదో ఛందస్సు పద్యం రాయడానికి" అంది అవంతి.

"అంటే! నిజంగానే వెర్రి ముఖం వేసింది" నిర్మల

"పద్యం! అంటే స్టేంజా! నువ్వు చదువుతుంటావే. విలియం వర్డ్స్ వర్త్, రుయార్డ్ కిప్లింగ్ లాంటి ఆథర్స్ పోయెమ్స్ రాస్తారే అలా తెలుగులో రాయడం అన్నమాట".

"ఓ. ఐసీ!" అంది మొత్తానికి అందరూ సరదా ధోరణిలో పడ్డారు.

❋ ❋ ❋ ❋ ❋

శ్రీ కల్యాణ వేంకటేశ్వరస్వామి నెలవైయున్న తిరుమల తిరుపతి కలియుగ వైకుంఠం కలకలలాడిపోతోంది. ఎక్కడ చూసినా భక్త జన సందోహం. ఏడు కొండలవాడా! వెంకట రమణా! గోవిందా! గోవిందా! అంటూ భక్తి పూర్వక ప్రార్థనలు చేస్తూ దైవదర్శనం కోసం ఆరాటపడుతున్న వారి ముఖారవిందాలలో ఆ శ్రీనివాసుని పట్ల వారికున్న భక్తి విశ్వాసాలు ద్యోతక మౌతున్నాయి. ఆ భగవంతుని సన్నిధానంలో నటులు, గాయకులు, పండిత, పామరులు, అధికారులు, సామాన్యులు ఎవరైనా వారి భక్తి పారవశ్యతకు మాత్రం సమానమే. ఆయన అపార కరుణారస వృష్టి కూడా అందరి మీద సమానంగానే కురిపించి భక్తులను రక్షిస్తాడు.

నిత్య కల్యాణం పచ్చతోరణం అన్నట్లుండే అటువంటి చోట వివాహం జరగడం ఎంతో అదృష్టంగా భావిస్తారు. అక్కడ వివాహం జరుపుకుంటున్న వారు, జరిపిస్తున్నవారు, ఆ వేడుకలకు హాజరైన వారు కూడా ఆ మందానంద డోలికల నూగుచున్నట్లు భావించటంలో అతిశయోక్తి లేదు. అదిగో అలాంటి ఆనందంలో మునిగి తేలుతున్నారు అవంతి దంపతలు, మూర్తి దంపతులు వగైరాలందరూ. నీరజ్ తన స్నేహితుడు సుజిత్‌తో వచ్చి కలిశాడు.

మగ పెళ్ళివారు తిరుపతి వాస్తవ్యులగుటం జేసి మూడు రోజులు ముందు వచ్చిన మూర్తి కుటుంబానికీ, ఆ రోజు ముహూర్తం నాటికి వచ్చిన

బంధుమిత్రులకూ చక్కని వసతి సౌకర్యాలు ఏర్పాటు చేశారు. అందమైన సదుపాయమైన కల్యాణ మండపం కుదిర్చి పెండ్లి జరిపించేందుకు పండిత పురోహితులను మాట్లాడి ఘనమైన ఏర్పాట్లు గావించి పెట్టారు. నిరతాన్న దానం జరిగే ఆ దైవ సన్నిధిలో ప్రత్యేకమైన షడ్రసోపేతమైన భోజనం సమకూర్చి పెట్టటంతో అందరికీ ఏ యిబ్బంది లేకుండా సరిపోయింది. అందరూ మెచ్చుకునే విధంగా సలక్షణంగా పెండ్లి తంతు యధావిధిగా శాస్త్రోక్తంగా జరుగుతోంది. ఆడ పెళ్ళి వారైన మూర్తిగారికి ఒక్క డబ్బు ఖర్చుపెట్టుకోవడం తప్పించి మిగిలిన బాధ్యతలు ఎక్కువ లేకుండా అన్నీ ఏలోటూ లేకుండా చేసినందుకు వియ్యాల వారికి కృతజ్ఞతలు తెలుపుకున్నారు. వధూవరులైన సరితా, రాములను చూసిన వారందరూ 'మేడ్ ఫర్ ఈచ్ అదర్' అన్నట్లున్నారు అని ముచ్చట పడ్డారు.

ఒకటికి రెండు సార్లు స్వామి దర్శనం చేసుకుని పెళ్ళికి వచ్చిన వాళ్ళంతా సంతోషపడ్డారు. సరైన సమయానికి వచ్చి నీరజ్ పురోహితులు చెప్పినట్లు స్నాతకంలో తన పాత్ర తాను నిర్వహించి హమ్మయా! అనుకుని బయటపడ్డాడు. తరువాయి కార్యక్రమాలన్నింటినీ అతిశ్రద్ధగా ఆసక్తిగా చూస్తున్న సుజిత్‌ని చెయ్యి పట్టుకుని లాక్కుపోయాడు బయటికి.

"అబ్బ! మనం వచ్చింది పెళ్ళి చూడ్డానికి. బయటకుపోయి యేం చేస్తాం". నీరజ్ చెయ్యి విదిలించుకోబోయాడు సుజిత్".

"ఆ! ఏం చూస్తాం లేద్దూ! కావాలని పెళ్ళి చేసుకునే పెళ్ళి కొడుకు ఏదో కాశీయాత్రకి వెళ్ళిపోతున్నట్లు యాక్షను. ఆయన్ని గడ్డం క్రింద బెల్లం పెట్టి మరీ బ్రతిమాలడం. అక్కడికేదో మనల్ని ఉద్ధరిస్తున్నట్లు ఆయన వెనక్కి రావడం! అంతా నాటకంలా ఉంది. నాకైతే ఎప్పుడు బయటకు పోదామా అనిపించింది. మళ్ళీ వద్దాంలే తాళికట్టు శుభవేళా మెడలో కల్యాణమాలా అన్న టైముకి" అన్నాడు నీరజ్ సుజిత్ చెయ్యి వదలకుండా. ఇద్దరూ బయటికి వచ్చి కాస్త దూరంగా ఒక గట్టు మీద కూర్చున్నారు. దిక్కులు చూస్తూ. ఇద్దర్నీ

గమనిస్తూ వీళ్ళని అనుసరించి వచ్చిన పెద్దాయన ఏమైంది బాబూ అని పలుకరించాక చూశారు ఆయనని.

"మీరు ఆడ పెళ్ళి వారి తాలూకు! అనుకుంటాను. మీకేమైనా అవసరమైతే చెప్పండి. నేను సమకూరుస్తాను. మాది ఈ ఊరే. పెళ్ళి కొడుకు 'రాము' నాకు వరుసకి మనుమడే అన్నారు" ఆయనే మళ్ళీ.

అంతే! సుజిత్ గబుక్కున లేచి "చూడండి తాతగారూ. మా నీరజ్‌కి ఈ పెళ్ళి తంతుల మీద పెద్ద నమ్మకం లేదు. ఆసక్తి అసలే లేదు. నేను ఇంటరెస్టుగా చూస్తుంటే నన్ను లాక్కుని వచ్చేశాడు.

"స్నాతకం ఎందుకు చేయాలి? ఎలా చేస్తారు? అసలు పెళ్ళికీ మంత్రాలు అవీ ఎందుకు? వాటి అర్థం ఏమిటి? ఇవన్నీ తెలుసుకోవడం నాకు చాలా యిష్టం" అన్నాడు.

"ఔనౌను. రేపు నువ్వు ఇలాగే యాక్షన్ చెయ్యాలిగా" హేళనగా అన్నాడు నీరజ్. దాని గురించి నిజంగా అంతరార్థం తెలుసుకుంటే అలా హేళనగా మాట్లాడలేరు ఎవరూ! మీకు పూర్తిగా అవగాహన కలిగేలా ఎవరూ చెప్పలేదేమో!

"ఔనండీ! మేము పొట్ట చేత్తో పట్టుకుని దేశాంతరాలు వెళ్ళిన వాళ్ళం. మాకు అలాంటి అవకాశం కలగలేదు. ఏమీ అనుకోకపోతే స్నాతకం గురించి వివరంగా చెబుతారా. నాకు చాలా ఆసక్తి!" అన్నాడు సుజిత్.

ఓ! తప్పకుండా. అని ఆయన గొంతు సవరించుకుంటుంటే.

"స్వర్గానికెళ్ళినా సవతి పోరు తప్పలేదుట!" అలా ఉంది నా పరిస్థితి అనుకుంటూ పెద్దాయన కేసి చూసి ముఖం తిప్పుకున్నాడు నీరజ్. వాళ్ళిద్దర్నీ గమనించి "మీ లాంటి వాళ్ళని ఎంతమందిని చూడలేదు!" మనసులో అనుకుని పైకి మాత్రం.

శృతి అంటే వేదం. వేదంలో చెప్పబడిన యజ్ఞ యాగాది క్రతువులు ఎలా చేయాలో చెప్పేది శ్రౌతం.

వేదాలు ఆధారంగా మానవులు జీవించవలసిన విధానాన్ని వివాహోపన యనాది కర్మల విధానాన్ని చెప్పారు మహర్షులు. అది స్మృతి. ఆ విధానాలు తెలిపేది స్మార్తం. అందులో సూత్రాలు, వాఖ్యానాలు వుంటాయి. ఆంధ్రదేశంలో కృష్ణ యజుర్వేద శాఖీయులు ఎక్కువ. ఈ శాఖలో గృహ్య సూత్రములను ఆపస్తంబుడనే మహర్షి శాశించాడు.

సమావర్తనం (మరలివచ్చుట)

గురుకులంలో బ్రహ్మ విద్య పూర్తి చేసిన బ్రహ్మచారిని స్నాతకుడు అంటారు. యూనివర్సిటీల డిగ్రీ పూర్తి చేశాక (Convocation) జరుగుతుంది. దాన్నే తెలుగులో స్నాతకోత్సవం అంటున్నారు. స్నాతకునకు గురువు ఉపనిషత్వాక్యాలను ఉపదేశిస్తాడు. "వేద మనూచ్యా చార్యోన్తేవాసి నమనుశాస్తి... ఏవము పాసి తవ్యం ఏవముచైత దుపాస్యం" గురువు సన్నిధి నుండి శిష్యుడు విశాల ప్రపంచంలోకి పాదయాత్రకు బయలుదేరడమే సమావర్తనం.

స్నాతక వ్రతం

విద్య పూర్తి చేసినవాడిని స్నాతకుడు అంటారు. యూనివర్సిటీలో విద్య పూర్తి చేశాక అంటే డిగ్రీ చేశాక కాన్వొకేషన్ జరుగుతుంది. దానినే స్నాతకోత్సవం అంటారు తెలుగులో. గురువు దగ్గర నుండి శిష్యుడు విశాల ప్రపంచంలోకి బయలు దేరడమే సమావర్తనం(మరలివచ్చుట) అంటారు.

బ్రహ్మచారి చేయవలసిన వ్రతాల్లో స్నాతక వ్రతం ఒకటి. ఇందలి విషయాల్ని 9 భాగాలుగా విభజించవచ్చు.

I. " ఆదౌ పూజ్యోగణాధిపా" కాబట్టి

"గణానాంత్వా గణపతిగ్ హవామహే కవిం కవీనాము పమశ్ర వస్తమమ్ జ్యేష్ఠ రాజం బ్రహ్మణాం బ్రహ్మస్పత ఆ నశృణ్వన్నూతి భిస్సేదసాదనమ్" అంటూ విఘ్నేశ్వరపూజతో కార్యక్రమం ప్రారంభమవుతుంది.

II. పుణ్యాహవాచనం

పుణ్య అహం వాచనం : ఈ రోజును శుభ దినంగా మార్చుటకు చెప్పే మంత్రాలు.

నిజానికి సూర్యోదయానికి ముందుగా ఒక శుభనక్షత్రాన్ని గుర్తించి సూర్యోదయమయ్యాక సూర్యుడు ఆ నక్షత్రాన్ని దాటుకుండా పుణ్యాహ వాచనం చేయాలి. కాలమానాన్ని బట్టి ఎప్పుడైనా చేస్తున్నాం. పుణ్యాహ వాచనంలో ఈ కార్యక్రమం జరుగుతున్న ప్రదేశాన్ని కూడా పరిశుద్ధము, పవిత్రము చేసే మంత్రాలుంటాయి.

(East) ప్రాచ్యా దిశిదేవాః ఋత్విజోమార్జయంతాం

(South) దక్షిణాయాం దిశిమాసాః పితరోమార్జయం తాం

(West) ప్రతీచ్యాం దిశిగృహాః పశవోమార్జయం తాం

(North) ఉదీచ్యాం దిశ్యాప ఓషధయోవనస్పతయోమార్జయం తాం

III. పరిషత్ ప్రాయశ్చిత్తము

వరుడు తన బ్రహ్మచర్యకాలంలో పాటించవలసిన, చేయవలసిన సంధ్యా వందనము, జపము, అగ్ని కార్యము మొదలైనవి చేయకపోవడం చేతను దివాస్వాపన(పగలు నిద్రించుట), గంధ మూల్యాంజన తాంబూలాది సేవన (గ్రంథము, మాలలు కాటుక ధరించుట, తాంబూల సేవనము) సహ భోజన, పర్యుషిత భోజన (పులిసిన, చల్దివి తినుట) దోష నివారణార్థం. ప్రాయశ్చిత్తం చేసుకుంటాడు.

దీనిని పరిషత్ ప్రాయశ్చిత్తము అంటారు.

సమస్త సంపద్యమవాప్తి హేతవః బ్రాహ్మణ పాదపాంసవః మహత్తర్మైనవి బ్రాహ్మణ పాదరేణువులు. ఆధి వ్యాధుల్నీ దరిద్రాన్నీ నాశనం చేసే శక్తి విప్రశ్రీ పాదపంకజం.

అశేషేహే పరిషత్ మయా సమర్పితాం పరిషద్దక్షిణాం స్వీకృత్య... నా బ్రాహ్మ చర్య లోపాన్ని నివారించి స్నాతకం చేసుకునే అధికారాన్ని కల్గించవలసింది. (First step)

కృచ్ఛ్రత్రయం

ఇప్పుడు శరీర శుద్ధ్యర్థం స్వర్ణాజ్య ధాన్యకృచ్ఛ్రాణి ఆచరిష్యే అని సంకల్పం చెప్పుకుని బంగారము, నెయ్యి, ధాన్యము దానము చేసి శరీర శుద్ధి కొరకు విష్ణువును ప్రార్థిస్తారు.

బంగారం : స్వర్ణం పవిత్రమమలం స్వర్ణం పాపప్రనాశనం
స్వర్ణం హి శం కరం యస్మాత్ అత: శాంతింప్రయచ్ఛమే

నెయ్యి : కామధేనోస్సముద్భూతం సర్వక్రతుషు సంస్థితం
దేవానామాజ్య మాహోరమత శ్శాంతిం ప్రయచ్ఛమే.

ధాన్యం : ధన్యం కరోహి దాతారం ఇహలోకే పరత్రచా
యస్మాత్త స్మాత్ శివం మేశ్యాత్ అతశ్శాంతిం ప్రయచ్ఛమే
తత్ప్రత్యామ్నాయ యథాశక్తి హిరణ్యం.

V. పాహిత్రయోదశ హోమం

బ్రహ్మచర్య వ్రతవోష నివారణకు మొదట పరిషత్ ప్రాయశ్చిత్తం అయినది. ఇప్పుడు తిరిగి అగ్ని కార్యాన్ని చేసే అధికారం కోసం "పాహిత్రయోదశ హోమం" చేస్తారు.

VI. అగ్ని కార్యం

మమ ఆయుర్వర్చో యశోబలాభివృధ్యర్థం ప్రాత రగ్ని కార్యం కరిష్యే అని సంకల్పం చెప్పుకుని అగ్నికార్యం చేయడం చేత స్నాతక వ్రతం చేసుకునే అధికారం వచ్చింది.

VII. స్నాతక వ్రతం

స్నాతక వ్రతాఖ్యం కర్మ కరిష్యే అని సంకల్పం చెప్పుకుని ప్రారంభించి రక్షణ కొకు రక్షా బంధనాన్ని ధరిస్తాడు.

VIII. అగ్ని ముఖం

ఇప్పుడు అగ్నిహోత్రాన్ని ప్రతిష్ఠించాలి. దీన్ని అగ్ని ముఖం అంటారు. అగ్ని ముఖం వద్ద 6 పాత్రలుపయోగిస్తారు. షట్పాత్రం అంటారు. 1. దర్వి 2. ఆజ్యస్థాలి 3. ప్రోక్షణి 4. ప్రణీతి 5. ఇధ్మం 6. ఇతర దర్వి అని వాటికి పేర్లు. నెయ్యిపోసుకోవడానికి, హోమ నిమిత్తం తీసుకోవడానికి హోమం చెయ్యడానికి ఇలా ఉపయోగిస్తారు.

శృతి అనగా వేదంలో చెప్పబడిన యజ్ఞ యాగాది క్రతువులు చేసే విధానం. స్మార్తం అంటే స్మృతుల్లో చెప్పిన వివాహోపనయనాది కర్మల విధానం చెప్పేది.

VI. స్నాతకం

స్నాతక వ్రతానికి కావలసినవి ప్రత్యేకంగా విశేషంగా కొన్ని వున్నాయి. అవి...

సూత్రే వస్త్రే మణియుగ సమిత్ స్రక్ సుగంధాన్
పూలుకట్టిన దారము (దండలు) (సమిధ) (పూలమాల)
ప్రవర్తా శీతోష్ణాంబు క్షుర కట: యవ:
(చెవి చుట్టూ దర్భలు) (వేడి నీరు, చల్ల నీరు) కత్తి (దర్భ) (ధాన్యం)
ఛత్ర దండా అంజనాని ఆదర్శ ఉపాన: స్నానచూర్ణం
(గొడుగు) (దండం) (కాటుక) (అద్దం) (చెప్పులు) (సున్నిపిండి)
కుశశకృతు కాష్ఠ మౌదుంబరంచ
(జ్యోతులు) (మేడిపుల్ల)

ఇప్పుడు చెప్పిన వస్తువులన్నీ ఎప్పుడు ఎలా వాడాలో చూద్దాం అగ్ని ముఖానంతరం సమిధ అగ్నిహోత్రంలో వేయాలి.

కత్తిని మంత్రించి తండ్రికి యివ్వాలి. పళ్లెంలో జ్యోతులు పట్టుకుని ఈ సందర్భంలో వరునికి కుడి వైపున తల్లి, ఎడమ వైపున తండ్రి వుండాలి.

వపన సంస్కారం చేయాలి. దర్భల చిగుళ్ళు కోసి జ్యోతుల్లో వెయ్యాలి. కత్తి కడిగేయాలి.

వపన సంస్కారానంతరం ఉదకంతో మార్జనం చెయ్యాలి.

వరుడు ఒక దర్భ నడ్డికి చుట్టి మళ్లీ అక్కడ పెట్టేస్తాడు. దీన్ని మేఖలా విసర్జనం అంటారు. మేడి పుల్లతో దంత ధావనం.

దేవతలకు నాల్గు వైపులా గంధం వేసి తను కొంచెం రాసుకుంటాడు.

నడుముకు నూతన వస్త్రం చుట్టుకుంటాడు. దాన్ని అభిమంత్రిస్తారు.

ఒక పగడాల తావళం చెంబులోని నీళ్ళలో 3 సార్లు త్రిప్పి దాన్ని మెడలో వేసుకోవాలి. చేతికి దండలు కట్టుకోవాలి. హోమం చేయాలి. ప్రవర్తలు చెవులకు పెట్టుకోవాలి. పూలమాల వేసుకోవాలి. కాటుక ఆడపడుచు రెండు కళ్లకూ ఒక మారే పెట్టాలి. అద్దంలో చూసుకోవాలి. జోడు ధరించి, ఛత్రం, కర్ర పుచ్చుకుని కాశీ మూట చేతికి తగిలించుకొని ఉత్తర ముఖంగా దేశాటన నిమిత్తం వెళ్తాడు. తూర్పుగా కూడా వెళ్లవచ్చు.

ఉపనయనం తర్వాత బ్రహ్మ చర్యాన్ని (12 సం॥) పాటించి దేశాటనం చేసి యాత్రార్థం కాశీకి వెళ్దామనుకుంటున్న బ్రహ్మచారితో కన్యాదాత - యీనాడు ఆచారంగా వధువు సోదరుడు తన సోదరిని యిచ్చి వివాహం చేస్తామనీ, కాశీ ప్రయాణాన్ని విరమించుకోమనీ గెడ్డం క్రింద బెల్లం ముక్క వుంచి బ్రతిమాలుతూ చెప్తాడు. వరుడు గృహస్థాశ్రమ స్వీకరణకు అంగీకరిస్తాడు.

స్నాతకంలో వరుడు బంగారు ఆభరణాలు ధరించాలంటారు. ఎందుకో తెలుసా. ఆయుష్షు, వర్చస్సు, ధనము, పుష్టి, సంపద, జయము కలుగుతాయి. అదీ ఆ మంత్రాల అర్థం.

"చాలా బాగా చెప్పారండీ! ఇంత అర్థమూ పరమార్థము ఉంది కాబట్టే ఇన్ని వందల సంవత్సరాలైనా పద్ధతులన్నీ పాటిస్తున్నారు" అన్నాడు సుజిత్.

ఇది మొదటి భాగము మాత్రమే! ఇంకా చాలా ఉన్నాయి. ఆయన మరలా ప్రారంభించారు

1. **గణపతి పూజ** : ప్రతీ పని ప్రారంభించడానికి ముందు విఘ్నాలు రాకుండా విఘ్నేశ్వర పూజ చేస్తారు.

శ్లో॥ **యశ్శివో నామ రూపాభ్యాం యాదేవీ సర్వమంగళా**
తయోస్సంస్మరణాత్ పుంసాం సర్వతో జయమంగళం.

ఈ శ్లోకం సమస్త దుశ్శకునాలను, విఘ్నాలను పోగొడుతుంది.

2. **పుణ్యాహవచనం** : పుణ్య+ఆహ+వాచనం=మూడు కలశాలలో నీరుపోసి వాటిలో మామిడి మండలు, గంధ పుష్పాక్షతలు వేసి దేవతలను ఆవాహన చేసి పూజించి ఆ నీటితో తమను, తమ పరిసరాలను శుద్ధి చేసుకుంటారు.

3. **అంకురారోపణ** : పుట్ట మట్టిని ఐదు మూకుళ్ళలో నింపి బ్రహ్మాది దేవతలను ఆవాహన చేసిన నవధాన్యాలను ఆవుపాలతో కడిగి పాలికులలో నింపి జల్లి నీళ్ళుపోయాలి. అవి రోజు రోజుకీ వృద్ధి చెందినట్లే నూతన దంపతుల జీవితం వృద్ధి చెందాలని భావన. భీజము, క్షేత్రము, నీరు వీటి యొక్క భౌతిక, ఆధ్యాత్మిక శక్తులను, ఉపయోగాలను తెలుసుకోవడమే ముఖ్యోద్దేశం.

4. **గౌరీ పూజ** : గౌరీదేవీ ప్రసన్ను రాలై కన్యకు దీర్ఘ సుమంగళీత్వము ప్రసాదిస్తుంది అని గౌరీ పూజ చేయిస్తారు వధువు చేత. గౌరీ శంకరులు అర్ధ నారీశ్వరులు కదా! ఈ దంపతులు కూడా వారిలా కలిసి ఉండాలని ఉద్దేశ్యము.

5. **వరపూజ** : వరుని 'లక్ష్మీ నారాయణ' స్వరూపునిగా భావించి పూజ చేస్తారు. కాళ్ళు కడిగి నూతన వస్త్రాలు ఇచ్చి కల్యాణానికి విచ్చేయమని ఆహ్వానిస్తారు.

"పెళ్ళి చేసుకోవాలని వచ్చిన వానికి మళ్ళీ ఈ ఆహ్వానాలు యేమిటో" నీరజ్ గొణుకున్నాడు విసుగుగా. అది ఆయన వినవే విన్నారు!" అది పద్ధతి

అంతే. పాటించేవారికి దానిలో అర్థం ఉందనిపిస్తుంది. మంగళస్నానాలని చేయిస్తారు తర్వాత. అందులోనూ అంతరార్థం ఉంది. వధూవరులకు అవయవ లోపాలు కానీ, చర్మవ్యాధులుకానీ ఏ లోపాలు ఉన్నా పరిశీలించే అవకాశం ఉంటుందనీ! అలా చేస్తారు.

పోనీ మీకు విసుగుగా ఉంటే యింక ఆపేస్తాను.

సరే అంటూ నీరజ్ లేచి నిలబడితే సుజిత్ "చెప్పండి! చాలా సరదాగా ఉంది వింటూంటే!" అన్నాడు.

"మీరిద్దరూ పెళ్ళి కావలసిన వాళ్ళనుకుంటాను. అన్నీ తెలుసుకోవడం మంచిదే. మీలాంటి యువకులే సంప్రదాయాలని నిలబెట్టాలి!" అన్నారాయన.

"ఇదేదో టీవీ సీరియల్‌లా ఉందే!" నీరజ్ ఈమాటు మనసులోనే అనుకున్నాడు.

ఇంతలో లోపలి నుంచి ఆయన్ని వెతుక్కుంటూ వచ్చి రమ్మని పిలుస్తున్నారని చెప్పడంతో "సరే ఇంకా చాలా చెప్పాలి మీకు. మళ్ళీ కలుద్దాం" అంటూ వెళ్ళారాయన వచ్చిన వ్యక్తితో.

"ఆయన చెప్పింది వినడానికి దొరక్క దొరికిన శ్రోతలని పాపం విడిచి పెట్టలేకపోతున్నట్లున్నారు" నీరజ్ సుజిత్ చెవి కొరికాడు!

"పద మనమూ లోపలికి వెడదాం. ఇప్పుడేమి తంతు జరుగుతోందో! చూద్దాం" అన్నాడు సుజిత్. "పద! తప్పుతుందా! రోలూ రోకలి అని ఏదో అంటూంటుంది మా నానమ్మ. అలాగుంది నా పని. నీరజ్ మాటలకి జవాబు చెప్పలేదు సుజిత్.

భోజనాలు అయ్యి కాస్త విశ్రాంతి తీసుకున్నాక "పద యిప్పుడైనా! అలా బయట తిరిగి వద్దాం. తిరుమల కొండపైన చాలా ఉన్నాయట చూడవలసినవి" అన్నాడు నీరజ్. ష్యూర్. ష్యూర్. ఎప్పుడో రాత్రి పదిగంటలకి కదా ముహూర్తం. ఇందాక భోజనాలప్పుడు నా ప్రక్కన కూర్చున్న ఆయన చూడవలసినవన్నీ

విశేషాలూ చెప్పారు. నేను కాగితం మీద నోటు చేసుకున్నాను కూడా!" అన్నాడు సుజిత్.

ఇద్దరూ బయలుదేరారు. వీళ్ళిద్దరూ కొత్త వారని గ్రహించిన ఒకతను నేను గైడ్‌గా మీ కన్నీ వివరిస్తాను అని వెంట పడ్డాడు. నీరజ్ కూడా అభ్యంతరం చెప్పకపోవడంతో సుజిత్ "మరీ మంచిది. అన్నీ వివరంగా తెలుసుకో వచ్చు" అనుకున్నాడు.

ముందుగా 'శిలా తోరణం' చూశారు.

200 బిలియన్ ఏళ్ళనాటి అంటే శ్వేత వరాహ కల్పం నాటిదీ శిలాతోరణం వరాహ పురాణంలోని గాధకు సైన్సు పరమైన సాక్ష్యాధారాలతో ఉందీ శిలా తోరణం. యిలాంటి చూడదగ్గ మహిమాన్వితమైన ప్రదేశాలు చాలా ఉన్నాయి ఈ వేంకటాచల క్షేత్రంలో.

'వేం' అంటే పాపములను, 'కట' అంటే నశింప జేయునది కనుక 'వేంకటాచలం' అంటారు ఈ క్షేత్రాన్ని అని చెప్పగానే అద్భుతంగా ఉన్న ఆ శిలాతోరణాన్ని ఫొటోలు తీశారు ఇద్దరూ.

తర్వాత పాపనాశనం చూద్దాము అని అక్కడికి తీసుకుని వెళ్ళాడు. అది ఒక జలపాతం. దృఢమతి యను నతడు తెలియక చేసిన పాపముల వలన బ్రహ్మరాక్షస పీడితుడై బాధపడుతూ అగస్త్యముని చెంతకు వెళ్ళి ప్రార్థించగా ఈ పవిత్ర స్థలంలోని జలపాతం వద్ద స్నానం చేసి వెంకటాచలపతిని దర్శించు కోమని చెప్పగా అతడా విధంగా చేసి సర్వపాప విముక్తుడయ్యాడు. అందువలన ఈ జలపాతం పేరు పాపనాశనం ప్రసిద్ధి చెందింది". అని చెప్పగానే జలపాతం వద్ద నీరునెత్తిన జల్లుకుని ఫొటోలు తీసుకుని బయలుదేరారు. ఆ కథను నమ్మినా నమ్మక పోయినా అక్కడి ఆహ్లాదకరమైన వాతావరణం మాత్రం చాలా నచ్చడంతో చాలాసేపు కూర్చుండి పోయారక్కడ.

పుష్కరిణి చూసి. దీనికో కథ ఉందా! అన్నాడు నీరజ్.

"అయ్యో లేకపోవడం యేమిటండీ! పుష్కరిణి ఈ పవిత్ర పుణ్యక్షేత్రంలో శ్రీనివాసుడు వెలువడడమే పెద్ద కథ. (పుష్కరిణిలో స్నానం చేస్తే లక్ష్మీ కటాక్షం కలుగుతుందని చెబుతారు). అగస్త్యుడు చేసిన తపస్సుకు మెచ్చిన శ్రీహరి వరముద్రతోను, ఎడమ మోకాలిపై ఆనిన కటిహస్తముతో ప్రత్యక్షమైనపుడు ఆ విధంగానే ఈ కొండపై వెలసి ఉండి అందరికీ ఆ దివ్య దర్శన భాగ్యం కలిగించమని కోరినందు వల్ల ఆ శ్రీనివాసుడు దివ్యమంగళ విగ్రహంగా మనమందరి అదృష్టం వల్ల ఇక్కడ వెలసియున్నాడు. ఆ అగస్త్య ముని తపో బలంతో ఆకాశ గంగ ప్రవహించి సువర్ణముఖీనదియై శ్రీ స్వామి పుష్కరిణి పద్మ సరస్సుగా ఉంది.

తర్వాత కుమారధార చూశారు.

ఒక ముసలి బ్రాహ్మణుడు నిర్జనారణ్యంలో దారి తప్పి ఆర్తితో "కౌండిన్యా!" అని ఎలుగెత్తి అరుస్తుండగా విన్న శ్రీనివాసుడు ఆ వృద్ధుడు నిష్కామ యోగి, నిత్యాగ్ని హోత్రుడని అతనికి సహాయపడుటకై దగ్గరికి వెళ్ళి అడిగాడు. "మీరు ఎవరు? ఈ అడవిలో ఒక్కరే ఎందుకున్నారు? కౌండిన్యా! అని పిలిచేది ఎవరిని?" అని అడిగాడు.

"కౌండిన్యుడు నా కుమారుడు! దారి తప్పిపోయాము. తిరుమల యాత్రకు బయలుదేరేము. ఈ పెద్దతనంలో ఒంటరిగా ఎలా వెళ్ళగలను? అడవిలో జంతువులుంటాయి కదా!" అన్నాడు విచారంగా.

"నన్ను నమ్మి నా చేయి పట్టుకుని రా నీకు మేలు జరుగుతుంది అని చెప్పి ఈ జలధార దగ్గరికి తీసుకువచ్చి, మీ సంధ్యానుష్టానానికి వేళ మించకుండా సంకల్పం చెప్పుకుని స్నానం చెయ్యి!" అన్నాడు.

సరేనని ఆ వృద్ధుడు శ్రీనివాసా! నిన్నే నమ్ముకున్నానంటూ జలధారలో స్నానం చేసి బయటకు వచ్చాడు ఎంతో ఉత్సాహంతో!

ఆశ్చర్యం! తనలో తనకి ఎంతో మార్పు! ముసలితనం అంతాపోయి యౌవనుడైపోయాడు. తనని తీసుకువచ్చిన వ్యక్తికోసం చుట్టూ చూశాడు. ఎవ్వరూ

కనపడలేదు. కానీ అక్కడ సుగంధ కర్పూర, చందన పరిమళం తులసీ దళముల సువాసన ఘుప్పుమంది. అప్పుడర్థమైంది ఆ శ్రీనివాసుడే స్వయంగా వచ్చి తనని అనుగ్రహించాడని. వెంటనే ఆ దేవదేవుని స్తుతియిస్తూ ప్రార్థించాడు. వృద్ధాప్యము నుండి యౌవనుడిగా మార్చిన జలపాతం కనక అప్పటి నుంచి కుమార ధార అని పిలవడుతోంది.

"గమ్మత్తుగా ఉంది కదూ! నిజంగా ఈ కాలంలో కూడా జరిగితే అసలు ముసలి వాళ్ళే కనబడరేమో!" అన్నాడు నీరజ్.

తలపంకించాడు సుజిత్.

తర్వాత పాండవ తీర్థం. చక్రతీర్థం, కపిల తీర్థం యిత్యాదివన్నీ చూసి దేవాలయానికి ఈశాన్యభాగంలో ఉన్న యోగనారసింహ మూర్తిని దర్శించుకుని కల్యాణ మంటపం చేరే సరికి ఎదుర్కోలు సన్నాహాలలో ఉన్నారు పెళ్ళివారు.

ఎదుర్కోలు దగ్గర రామూ, సరితలు ఎప్పటి నుంచో పరిచయం ఉన్నట్లు మాట్లాడుకుంటూంటే "అరె వీళ్ళు యింతకు ముందు ఒకరినొకరు కలుసుకోను కూడా లేదు కదా అప్పుడు స్కైప్ ద్వారా మాట్లాడడం తప్పించి" అని తెగ ఆశ్చర్యంగా చూస్తూ అవంతి నీరజ్‌ని అడిగింది "ఒక్క రోజులోనే చనువైందిరా" అని.

"గ్రాండ్ మా! వాళ్ళిద్దరూ ఈ టూ మంత్స్ నించీ ఫేస్‌బుక్, ఛాటింగ్, ఇ-మెయిల్ ఇలాంటి వాటిలో దగ్గరయ్యారు. చనువుగా అందుకే మాట్లాడు కుంటున్నారు. రోజూ చూస్తూ మాట్లాడుకోవచ్చు కదా."

"ఔరా! ఇంక దూరంగా ఉన్నారన్న బెంగక్కర లేదు" అంది అవంతి.

"టెక్నాలజీ అంటే అదే మరి. పాద లేపనాలు కనిపెట్టడం ఒక్కటే తరువాయి. అది కూడా వస్తే తలుచుకున్నప్పుడల్లా వెళ్ళచ్చు, రావచ్చు. అప్పుడే అక్కడికి వచ్చిన నిరంజన్ అదే డెవలప్‌మెంట్ అంటే. ఏదైనా మంచికి ఉపయోగిస్తే నష్టం లేదు. మన తరం వాళ్ళం ఉత్తరాలు రాసుకున్నాం. తర్వాత

టెలిగ్రామ్‌లు, ఫోన్లు, ఇప్పుడు సెల్ ఫోన్లే కాక ఇంటర్నెట్ వచ్చింది" అన్నారు.

ఒక పక్క వరుస కార్యక్రమాలు జరుగుతున్నాయి. వేరొక పక్క భోజనాలు చాలా హడావిడిగా ఉండడంతో నీరజ్, సుజిత్‌లు కూడా అందులో కలిసిపోయారు. నిజానికి సుజిత్ మగపెళ్ళివారి తరఫున వచ్చినవాడు. పెళ్ళికొడుకు రామూ తనూ చిన్న క్లాసులప్పుడు కలిసి చదువుకున్న స్నేహితులు. నీరజ్ ఆడపెళ్ళివారి వైపు వాడుకానీ వారిద్దరికీ అమెరికాలో తెలుగువారి పరిచయంతో మొదలై గాఢ స్నేహమైంది.

లోపల బుట్టలో కూర్చుని పూజ చేస్తున్న పెళ్ళికూతుర్ని పలుకరించి వచ్చి పెళ్ళికొడుకు దగ్గర సెటిలయ్యారు.

మహాసంకల్పం చెప్పారు పురోహితులు. ప్రవర చదువుతున్నారు. కన్యాదానానికి ఏర్పాట్లు చేస్తున్నారు. కన్య తల్లీ తండ్రీ వరపూజ చేయడం కన్యని మేనమామలు బుట్టలో తెచ్చి కూర్చోబెట్టడం ఆచార ప్రకారం జరుగుతున్నాయి అన్నీ. వరుడు, వధువు సుముహూర్తానికి ముందుగా ఒకరినొకరు చూసుకోకుండా ఉండేందుకు తెర అడ్డం కట్టడం చూసి నీరజ్ చెల్లెలు నిర్మలకి పెద్ద డౌటు వచ్చింది. మెల్లిగా నాయనమ్మ పక్కన చేరి "ఎందుకు ఆ గుడ్డ అలా అడ్డం పట్టుకున్నారు?" అని అడిగింది అవంతిని.

"దానిని గుడ్డ అనకూడదే పిచ్చిమొద్దూ. తెరసెల్లా అంటారు." ఇంతలో చెల్లెల్ని గమనించిన నీరజ్ కూడా దగ్గర కొచ్చి "ఏమిటట దీని సందేహం?" అన్నాడు. వెనకే సుజిత్ కూడా వచ్చాడు. "తెరసెల్లా గురించి అడుగుతోంది. దీనిలో విశేషమైన భావం ఉంది. వరుడు పరమాత్మ. వధువు జీవాత్మ. మధ్య నుండే తెరసెల్లా మాయ. జీవాత్మకి పరమాత్మ దర్శనం కావాలంటే మధ్య నుండే మాయం అనే తెర తొలగాలి. పరమాత్మను దర్శించాలంటే ఆయన పాదాలు పట్టుకోవాలి. అందుకే పెళ్ళి కొడుకు కాళ్ళు కడిగి కన్యాదానం చేస్తారు సుముహూర్త సమయంలో ఆ తెర తొలగిస్తారు. ఒకరినొకరు చూసుకుంటారు." అవంతి పూర్తి చేసింది.

"నాకేమీ అర్థం కాలేదు." అంటూ అక్కణ్ణించి తల్లి దగ్గరికి వెళ్ళిపోయింది నిర్మల "నేనూ డిటో!" అన్నాడు నీరజ్.

"అబ్బా అంత అర్థం ఉందాండి! చిన్నప్పటి నించీ పెళ్ళిళ్ళల్లో ఈ తంతులన్నీ చూస్తున్నా. నేను అడగలేదు. నాకు ఎవ్వరూ చెప్పలేదు" అన్నాడు సుజిత్. అంతే. అవంతికి ఎక్కడలేని ఉత్సాహం వచ్చింది. సుజిత్‌ని చూసి ముచ్చట పడుతూ "ఇంకా ఉంది అసలు సంగతి. తెర తొలగించగానే ఒకరి భ్రూమధ్యంలో ఒకరు చూడాలి. అంటే కనుబొమ్మలకు మధ్యనన్న మాట. అదే సుముహూర్తం. ఈ సమయంలోనే జీలకర్ర బెల్లం బాగా కలిపి నూరి ముద్ద చేసి ఒకరి నడి నెత్తిన మరియొకరు పెట్టాలి. అప్పుడు మంత్రాలు చదువుతారు. శుభం కలగాలి వారిద్దరికి అని."

"జీలకర్ర-బెల్లం మాత్రమే యెందుకు ఉపయోగిస్తారో!" అవంతి జవాబు చెప్పడానికి ఆలోచిస్తూన్నంతలో వీరి సంభాషణ వింటున్న పక్కన ఉన్న ఆయన "నే చెప్పనా!" అన్నారు.

"అంతకంటేనా!" అన్నారిద్దరూ ఒక్కసారే.

"పదార్థ విజ్ఞాన శాస్త్రవేత్తలు జీలకర్ర, బెల్లం కలిపి నూరిన, ధన సంజ్ఞకమగు విద్యుత్ కలుగుతుందని చెప్పారు. దీని వలన వధూవరుల పరస్పర జీవశక్తులు ఆకర్షించబడతాయి. నడినెత్తిన ఉండే బ్రహ్మరంధ్రం మామూలుగా మూసుకుని ఉంటుంది. ఆ ముద్దని బ్రహ్మరంధ్రంపై వుంచుట వలన అది తెరుచుకుంటుంది. వధూవరులు ఒకరి తలపై ఒకరు ఉంచిన చేతుల ద్వారా వారి శక్తి జీలకర్ర, బెల్లం మిశ్రమం ద్వారా బ్రహ్మరంధ్రంలోకి ప్రవేశించి ఒకరిపట్ల ఒకరికి ఆకర్షణ కలిగిస్తుంది పరవశులౌతారు. ఒకరితో ఒకరు కలిసి పోతారు" ఆయన ముగించారు.

"అబ్బ! చాలా ఆలోచన ఉందన్నమాట!" అని సుజిత్ అంటుండగానే పెళ్ళి మండపం మీద ప్రత్యక్షంగా ఆ దృశ్యం కనపడింది. అందరూ సుముహూర్తం వేళ అక్షింతలు జల్లుతున్నారు.

"మాంగళ్యం తంతు నానేన మమజీవన హేతునా

కంఠే బధ్నామి శుభగే త్వంజీవ శరదాంశతమ్.

మంగళ సూత్రధారణ, తలంబ్రాలు, రక్షాబంధనం, బ్రహ్మముడి, సప్తపది, లాజహోమం తర్వాత ఫల ప్రదానం వరుస కార్యక్రమాలు జరుగుతూంటే తూర్పు దిక్కు తెలతెలవారబోతోంది. చివరగా అరుంధతీ నక్షత్ర దర్శనం చేయించాలి దంపతులతో "ధవక్షితిర్ధ్రువయో నిర్ధ్రువ మసి ధ్రువతస్థితమ్" శ్లోకం చదివి ధ్రువనక్షత్రాన్ని తర్వాత క్రింది మంత్రం చదువుతూ అరుంధతీ నక్షత్రాన్ని చూపిస్తున్నారు.

సప్త ఋషయః ప్రథమాం కృత్తి కానా మరుంధతీం యద్ధ్రువతాం హనిన్యుః షట్కృత్తి కాముఖ్యయోగం వహన్తీయమస్మాకమేధ త్వష్టమీ" అని చూశాక నీరజ్ "చూడు సుజిత్! ఒకమూల తెల్లవారిపోతూంటే నక్షత్రం చూడమంటున్నారు. దీన్నేమంటారు చెప్పు?"

"ఆ అబ్బాయి యేం చెప్పగలడుగానీ! నే చెబుతాను రా అన్నారు వెనకాలే నిలుచున్న నిరంజన్‌గారు."

తాతగారిని చూసి తడబడ్డాడు నీరజ్. అతడిని చూసి నవ్వుతూనే సుజిత్. "నిజంగా చెప్పండి దానిలో ఉన్న అర్థం." అన్నాడు ఆసక్తిగా.

"ఇద్దరూ వినండి. ధ్రువ నక్షత్రం స్థిరంగా ఉంటుంది. అలాగే వధూవరులు నిశ్చలమైన మనస్తత్వాలతో స్థిరంగా ఉండాలనీ, వధువు అరుంధతి వలె మహాపతివ్రత కావాలని ఆకాంక్ష" కామానికి హద్దులు యేర్పరచి, ధర్మ రక్షణకు దీక్ష వహించిన ఆదర్శ దంపతులు అరుంధతీ, వశిష్ఠులు. వారిని ఆదర్శంగా తీసుకుని నూతన దంపతులు సుఖంగా ఉండాలని వారి ఆశీస్సుల కోసం దర్శించమంటారు. నీ అనుమానం. పగలు కనపడవని కదా! పగలైనా రాత్రియైనా ఆ స్థానంలోనే ఉంటాయి. కనుక ఆ దిక్కును దర్శించి నమస్కరిస్తే వారికి నమస్కరించినట్లే. దేవుడు మనకి కనబడుతున్నాడనే నమస్కరిస్తామా?

తాతగారితో వాదనకు దిగడం ఇష్టంలేక నీరజ్ మౌనంగా ఉండిపోయాడు.

"మొత్తానికి మన హైందవ సంప్రదాయం ప్రకారం జరిగే వివాహాలలో ప్రతీ కార్యక్రమానికీ అంతరార్థం ఉందన్న విషయం తెలిసింది. ఊరికే సరదాగా చేస్తారేమో అనుకున్నాను ఇన్నాళ్ళూ" అన్నాడు సుజిత్.

"నువ్వు అమెరికా వెళ్ళి ఎన్నాళ్ళయిందీ?!" అన్నారు నిరంజన్‌గారు.

"నాలుగేళ్ళయింది హైదరాబాద్‌లో M.Tech. చేశాక అక్కడ M.S. చేశాను. వెంటనే జాబ్ దొరికింది. ఉండిపోయాను. కానీ అమ్మా, నాన్నలు పెద్ద వాళ్ళం ఐపోయాం. ఇండియా వచ్చెయ్యి అంటున్నారు."

"వారికి తోడుగా ఇండియాలో నీ బ్రదర్స్, సిస్టర్స్ లేరా" అన్నారు నిరంజన్. తమ పరిస్థితీ అంతే ఐనా కమలా, విమలా ఉన్నారు అనుకుంటూ.

"నేను ఒక్కడినేనండి! నాకు ఒక్క అక్కయ్యే. తను పుట్టిన చాలా ఏళ్ళకి నేను పుట్టానట. ఇన్నాళ్ళూ తను ఉందనే కొండంత ధైర్యంగా ఉండేది నాకు. ఇంటికి పెద్ద దిక్కుగా నన్నూ, అమ్మా వాళ్ళను కూడా చూసుకునేది" సుజిత్ గొంతు గద్గదమైంది. కళ్ళల్లో నీళ్ళు తిరిగాయి. నిరంజన్‌గారు కంగారు పడ్డారు. "ఏమైంది సుజిత్!" అన్నారు గాబరాగా.

"హైదరాబాద్‌లో పెద్ద పెద్ద డాక్టర్లకి సహితం అంతుపట్టని జబ్బు చేసి వెళ్ళిపోయిందండీ! రెండేళ్ళయింది. తనకి పిల్లలు కూడా లేరేమో నన్ను కన్న కొడుకులా చూసుకునేది". ఇంక ఆ పైన మాట్లాడలేకపోయాడు సుజిత్.

"సారీ! నిన్ననవసరంగా కదిపి నీ మనసు పాడు చేశాను. పద! అలా బయటకు వెడదాం" అంటూ ఆప్యాయంగా భుజం చుట్టూ చెయ్యి వేసి తీసుకుని వచ్చేశారు యువతలికి. మాటల్లో పెట్టి అతనిని మామూలు ధోరణికి తీసుకుని వచ్చాక "త్వరగా స్నానం చేసి వస్తే దైవదర్శనం చేసి కల్యాణం చూసి వద్దాం. నిన్న రాత్రి దర్శనం చేసినా, మరోసారి ఉదయమే చేస్తే బాగుంటుంది" అన్నారు. వెంటనే వెళ్ళి తయారై వస్తున్న సుజిత్ వెంట ఒక

బృందం రావడం చూసి వెరీగుడ్ అన్నారు. అలాగ సకుటుంబ సపరివార సమేతంగా నిరంజన్‌గారు దైవ దర్శనార్థం బయలుదేరేరు.

ఇంటి దగ్గర బయలుదేరే ముందే మళ్ళీ ఎప్పుడు వస్తామో పనిలో పని శ్రీనివాస కల్యాణం కూడా చూద్దామన్నారు నిరంజన్‌గారు. అతి ప్రయత్నం మీద అవకాశం లభించడంతో ప్రవేశం దొరికి కల్యాణం తిలకించారు.

"ఓ శ్రీనివాస ప్రభూ! వేంకటేశా! ఇదిగో అతిగోత్రోద్భవురాలైన సువీర మహారాజు పౌత్రి, 'ఆకాశరాజు' పుత్రికయైన శ్రీ లక్ష్మీ సౌభాగ్యవతి పద్మావతీ దేవి అను కన్యను కనకాభరణ భూషితగా ఆకాశరాజు కన్యాదానము చేయుచున్నట్లునూ "వశిష్ట గోత్రోద్భవుడు మహారాజు యయాతి పౌత్రుడు, సూర చక్రవర్తి పౌత్రుడు, వసుదేవుని పుత్రుడూ నగు శ్రీనివాసుడు భరద్వాజ గోత్రుడు శ్రవణా నక్షత్ర సంజాతుడు అన్న ప్రవరను గుర్తు తెచ్చుకుంటూ జరుగుతున్న శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామి శ్రీదేవి, భూదేవి సహితంగా కల్యాణం చూసి ధన్యులయ్యాము అనుకున్నారు.

"ఏమిటి మీలో మీరే అనుకుంటున్నారు" అంది అవంతి భర్త ముఖంలోకి చూస్తూ.

"ఏమీ లేదు! మనం 'శ్రీ వేంకటేశ్వర వైభవం' పుస్తకం చదివాం గుర్తుందా అందులో శ్రీనివాసుడు అవతరించడం, ఆకాశరాజు కూతురు పద్మావతీ దేవితో వివాహం. అప్పుడే ప్రవర చదువుతారు. ఎందుకో అది నోట్లో ఆడింది.

"ఔనండి! డాక్టర్ వేదవ్యాస్‌గారు వ్రాశారు కదూ! భక్తి పారవశ్యంతో ప్రతి ఘట్టమూ కనులకు కట్టేలా వ్రాశారు ఆ ఏడుకొండల వెంకటాచలపతి వైభవం" అన్నది గుర్తు తెచ్చుకుని అవంతి తన్మయురాలైంది.

"అంతేకాదు ఆ శ్రీనివాసుడి పెళ్ళి శుభలేఖ, ఆయన కుబేరుడి దగ్గర అప్పు తీసికొని వ్రాసి యిచ్చిన 'ఋణపత్రం' లాంటి సాక్ష్యాధారాలను చూపిస్తూ చరిత్ర పరిశోధన చేసిన విధంగా రాశారు మహానుభావుడు." అన్నారు నిరంజన్‌గారు.

తనివి తీరా దైవదర్శనం చేసుకుని వచ్చి మూర్తిగారి దగ్గర సెలవు తీసుకుని తమ ఊరుకు బయలుదేరేరు.

వెళ్ళేముందు అందరికీ తమ మనుమరాలు 'రమ' పెళ్ళి శుభలేఖ ఇచ్చి అందర్నీ పెళ్ళికి తమ ఊరు రమ్మని మరీ మరీ చెప్పారు.

సుజిత్‌ని నీరజ్ వదలిపెట్టలేదు. అవంతీ, నిరంజన్‌గారు కూడా తప్పక రావాలని చెప్పడంతో సుజిత్‌కి వాళ్ళ వెంట వెళ్ళక తప్పలేదు.

ఇంటికి వచ్చింది మొదలు అవంతికి హడావిడి ఎక్కువైంది. ఒకచోట స్థిమితంగా తను కూర్చోటం లేదు. ఎవరినీ కూర్చోనివ్వటం లేదు. కావలసిన వన్నీ సమకూర్చుకోవడం. బంధువులు ఒక్కొక్కళ్ళూ వస్తూండడం చూస్తుండగా అందరికీ సంబరంగానే ఉంది.

అవంతి రమని పెళ్ళికూతురిని చేసి పేరంటం చేసింది ఊరంతా పిలిచి. తన పిల్లలు పెళ్ళిళ్ళు అయ్యాక మనుమరాలి పెళ్ళి తమ యింట్లో జరగడం ఆవిడకి మళ్ళీ పూర్వ ఉత్సాహం రెట్టింపు ఐనట్లుంది. ఆవిడకి చేదోడు వాదోడుగా సుమ అన్నింటికీ ముందుండడంతో మరీ వీలైంది. సుజిత్, నీరజ్‌లతోపాటు తిరుగుతూ నిరంజన్‌గార్కి బజారు పనులు, పెళ్ళివారికి విడిది ఏర్పాట్లు మొదలైనవి చేస్తూ ఉంటే యింట్లో వాడిలాగే కలిసిపోయాడు అనుకున్నారు అందరూ.

పెళ్ళివారు ఉదయం స్నాతకం వాళ్ళ ఊళ్ళో చేసుకుని భోజనాలయ్యాక బయలుదేరుతామన్నారు. అందకని ఉదయమే అల్లుడు సూర్యాన్ని, కూతురు కమలనీ, రమకి తమ్ముడు వరసైన సూర్యం అన్నగారి అబ్బాయి మురళీని తీసుకుని వెళ్ళి స్నాతకం చేయించి వచ్చారు.

రాత్రి 7 గంటలు కల్లా పెళ్ళివారు వచ్చారు. ఎదుర్కోలు భోజనాలూ యధావిధిగా జరిగాయి. ముహూర్తం తెల్లవారు ఝామున 4 గంటలుకి కావడంతో ఇరువైపుల బంగువులు రావడం తెల్లవార్లూ జరిగింది. రైళ్ళు వచ్చే టైమును

బృందం రావడం చూసి వెరీగుడ్ అన్నారు. అలాగ సకుటుంబ సపరివార సమేతంగా నిరంజన్‌గారు దైవ దర్శనార్థం బయలుదేరేరు.

ఇంటి దగ్గర బయలుదేరే ముందే మళ్ళీ ఎప్పుడు వస్తామో పనిలో పని శ్రీనివాస కల్యాణం కూడా చూద్దామన్నారు నిరంజన్‌గారు. అతి ప్రయత్నం మీద అవకాశం లభించడంతో ప్రవేశం దొరికి కల్యాణం తిలకించారు.

"ఓ శ్రీనివాస ప్రభూ! వేంకటేశా! ఇదిగో అతిగోత్రోద్భవురాలైన సువీర మహారాజు పౌత్రి, 'ఆకాశరాజు' పుత్రికయైన శ్రీ లక్ష్మీ సౌభాగ్యవతి పద్మావతీ దేవి అను కన్యను కనకాభరణ భూషితగా ఆకాశరాజు కన్యాదానము చేయుచున్నట్లునూ "వశిష్ట గోత్రోద్భవుడు మహారాజు యయాతి పౌత్రుడు, సూర చక్రవర్తి పౌత్రుడు, వసుదేవుని పుత్రుడూ నగు శ్రీనివాసుడు భరద్వాజ గోత్రుడు శ్రవణా నక్షత్ర సంజాతుడు అన్న ప్రవరను గుర్తు తెచ్చుకుంటూ జరుగుతున్న శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామి శ్రీదేవి, భూదేవి సహితంగా కల్యాణం చూసి ధన్యులయ్యాము అనుకున్నారు.

"ఏమిటి మీలో మీరే అనుకుంటున్నారు" అంది అవంతి భర్త ముఖంలోకి చూస్తూ.

"ఏమీ లేదు! మనం 'శ్రీ వేంకటేశ్వర వైభవం' పుస్తకం చదివాం గుర్తుందా అందులో శ్రీనివాసుడు అవతరించడం, ఆకాశరాజు కూతురు పద్మావతీ దేవితో వివాహం. అప్పుడే ప్రవర చదువుతారు. ఎందుకో అది నోట్లో ఆడింది.

"ఔనండి! డాక్టర్ వేదవ్యాస్‌గారు వ్రాశారు కదూ! భక్తి పారవశ్యంతో ప్రతి ఘట్టమూ కనులకు కట్టేలా వ్రాశారు ఆ ఏడుకొండల వెంకటాచలపతి వైభవం" అన్నది గుర్తు తెచ్చుకుని అవంతి తన్మయురాలైంది.

"అంతేకాదు ఆ శ్రీనివాసుడి పెళ్ళి శుభలేఖ, ఆయన కుబేరుడి దగ్గర అప్పు తీసికొని వ్రాసి యిచ్చిన 'ఋణపత్రం' లాంటి సాక్ష్యాధారాలను చూపిస్తూ చరిత్ర పరిశోధన చేసిన విధంగా రాశారు మహానుభావుడు." అన్నారు నిరంజన్‌గారు.

తనివి తీరా దైవదర్శనం చేసుకుని వచ్చి మూర్తిగారి దగ్గర సెలవు తీసుకుని తమ ఊరుకు బయలుదేరేరు.

వెళ్ళేముందు అందరికీ తమ మనుమరాలు 'రమ' పెళ్ళి శుభలేఖ ఇచ్చి అందర్నీ పెళ్ళికి తమ ఊరు రమ్మని మరీ మరీ చెప్పారు.

సుజిత్‌ని నీరజ్ వదలిపెట్టలేదు. అవంతీ, నిరంజన్‌గారు కూడా తప్పక రావాలని చెప్పడంతో సుజిత్‌కి వాళ్ళ వెంట వెళ్ళక తప్పలేదు.

ఇంటికి వచ్చింది మొదలు అవంతికి హడావిడి ఎక్కువైంది. ఒకచోట స్థిమితంగా తను కూర్చోటం లేదు. ఎవరినీ కూర్చోనివ్వటం లేదు. కావలసిన వన్నీ సమకూర్చుకోవడం. బంధువులు ఒక్కొక్కళ్ళూ వస్తూండడం చూస్తుండగా అందరికీ సంబరంగానే ఉంది.

అవంతి రమని పెళ్ళికూతురిని చేసి పేరంటం చేసింది ఊరంతా పిలిచి. తన పిల్లలు పెళ్ళిళ్ళు అయ్యాక మనుమరాలి పెళ్ళి తమ యింట్లో జరగడం ఆవిడకి మళ్ళీ పూర్వ ఉత్సాహం రెట్టింపు ఐనట్లుంది. ఆవిడకి చేదోడు వాదోడుగా సుమ అన్నింటికీ ముందుండడంతో మరీ వీలైంది. సుజిత్, నీరజ్‌లతోపాటు తిరుగుతూ నిరంజన్‌గార్కి బజారు పనులు, పెళ్ళివారికి విడిది ఏర్పాట్లు మొదలైనవి చేస్తూ ఉంటే యింట్లో వాడిలాగే కలిసిపోయాడు అనుకున్నారు అందరూ.

పెళ్ళివారు ఉదయం స్నాతకం వాళ్ళ ఊళ్ళో చేసుకుని భోజనాలయ్యాక బయలుదేరుతామన్నారు. అందకని ఉదయమే అల్లుడు సూర్యాన్ని, కూతురు కమలనీ, రమకి తమ్ముడు వరసైన సూర్యం అన్నగారి అబ్బాయి మురళీని తీసుకుని వెళ్ళి స్నాతకం చేయించి వచ్చారు.

రాత్రి 7 గంటలు కల్లా పెళ్ళివారు వచ్చారు. ఎదుర్కోలు భోజనాలూ యధావిధిగా జరిగాయి. ముహూర్తం తెల్లవారు ఝామున 4 గంటలుకి కావడంతో ఇరువైపుల బంధువులు రావడం తెల్లవార్లూ జరిగింది. రైళ్ళు వచ్చే టైమును

బట్టి అలా వచ్చిన వారిలో మూర్తిగారి కుటుంబం కూడా ఉంది. పెద్దమ్మాయి రజనిని తీసుకుని వచ్చారా దంపతులు.

నవ వధూవరులు సరితా, రాములు 'హనీమూన్' ఊటీ, కేరళా వెళ్ళడంతో వాళ్ళూ రాలేకపోయారు.

పెళ్ళి మండపం దగ్గర చకచకా ఏర్పాట్లు జరగడం చూసి అందరూ వేదిక దగ్గరికి చేరసాగారు.

ఈ మాటు మాత్రం ఎక్కడికీ కదలకుండా కూర్చుని అన్నీ గమనించాలి అని నిర్ణయించుకున్న సుజిత్ దగ్గరగా కూర్చున్నాడు మండపానికి.

మంత్రోచ్చారణ పోటీపడి చేస్తున్న పురోహితులను గమనిస్తూ వారు మధ్య మధ్య మంత్రం మహిమ చాలా గొప్పదంటారు. ఆ శబ్దం వల్లనే మంత్ర శక్తి ఉద్భవిస్తుందేమో. పుస్తకం చూడకుండా కూడా ఎక్కడా తడబడకుండా చదువుతున్న వారి జ్ఞాపకశక్తికి అబ్బురపడిపోతూ దీక్షగా చూస్తున్న అతనిని చూసిన పెద్దవారు యువకులలో ఇటువంటి వారు నూటికి ఒక్కరైనా ఉండరేమో అనుకున్నారు. అతని ఈడు వాళ్ళు రాతియుగం నాటి వాడిలా ఉన్నాడే చూడొస్తే అనుకున్నారు హేళనగా! వయసులో ఉన్న అమ్మాయిలైతే చెక్కిన శిల్పంలా ఉన్న అతని అందమైన విగ్రహాన్ని ఒకటికి రెండు సార్లు చూస్తున్నారు.

సుజిత్ మాత్రం ఎవరినీ పట్టించుకోకుండా తన ధోరణిలో తాను ఉండి ఏమీ అర్థం కాకపోయినా వినడానికే ఇంత బాగున్నాయి. ఈ మంత్రాలకి అర్థం తెలుసుకుని ఆచరిస్తే మరింత ఫలితం ఉంటుందేమో! అనుకున్నాడు.

కన్యాదానం ఐంది.

నాతి చరామి: - "ధర్మార్థ కామేషు త్వయైషా నాతి చరితవ్యా! అన్నాడు కన్యాదాత.

"నాతి చరామి" అన్నాడు వరుడు. అంతా విని, "అంటే ఏమిటో." అని లోపల అనుకోబోయి పైకే అనేశాడు సుజిత్!

"కన్యాదాత తన కన్యను దానం యిచ్చి ధర్మ, అర్థ, కామమనే ఏ విషయాలలోనూ ఈమెను అతిక్రమించకు అని చెబితే!

"నాతి చరామి. అతిక్రమించను అని వరుడు ప్రమాణం చెయ్యడమన్న మాట" అని పక్కన కూర్చున్న పెద్దాయన చెప్పారు.

"ఓ! అదాండీ! చాలా థాక్సండి చెప్పినందుకు అన్నాడు సుజిత్!

"ఏముందీ. పెళ్ళి పీటల మీదే ఆవిడ మాట జవదాటను అని కమిట్ ఐపోడం అన్నమాట. మగవాళ్ళు ఇంక పెళ్ళయిన మర్నాటి నించీ మీరజాలగలడా! నా యానతి! వ్రత విధాన మహిమన్" అంటూ అపర సత్యభామలైపోతారు ఆడవాళ్ళు!"

ఎప్పుడొచ్చాడో నీరజ్, సుజిత్ చెవి దగ్గర గొణికాడు అవతల ఆయనకి వినపడకుండా!

"హుష్! చూడు. మాట్లాడకుండా!" అన్నాడు సుజిత్

తర్వాత మంగళసూత్రధారణ జరిగింది. ఆ తంతు చూస్తుంటే సుజిత్‌కి అన్నీ తమాషా సందేహాలు కలుగుతున్నాయి. ఎవర్ని అడుగుదామా! అని అంటూ అటూ ఇటూ చూస్తుంటే ఇందాక అడగకుండానే అనుమానం తీర్చిన పెద్ద మనిషి కనిపించారు.

సుజిత్ క్వశ్చన్ మార్కు చూస్తూనే ఆయనకి అర్థమై పోయింది. "ఏమిటి? మళ్ళీ ఏదైనా ధర్మ సందేహమా!" అన్నారు నవ్వుతూ.

"ఔనండి ! మీరేమీ అనుకోకపోతే.." నసిగాడు సుజిత్!

"ఏమీ! అనుకోను సరేనా! నీలాంటి కుర్రకారు ఇంత శ్రద్ధగా సంప్రదాయాలు గమనిస్తూ మంత్రాల అర్థాలు తెలుసుకోవాలని కుతూహలం చూపిస్తుంటే నాకు ఎంతో ఆనందంగా ఉంది. ఇవన్నీ ముందు ముందు నిలబెట్టవలసిన వాళ్ళు మీరే కదా!"

"మరీ. మంగళసూత్రాలు ఆ బంగారు బిళ్ళలు రెండు ఎందుకు కట్టాలి? మూడు ముళ్ళు ఎందుకు వేయాలి?

"మంచి ప్రశ్న వేశావయ్యా! జీవాత్మ-పరమాత్మలని రెండు ఉంటాయని అవి హృదయస్థానంలోనే ఉంటాయని చెప్పడానికి సంకేతంగా గుండెల మీదుగా వ్రేలాడేలా కడతారన్న మాట!. ఆ మంగళసూత్రం శక్తి అమోఘమైంది."

"ఇంక ఆ మూడు ముళ్ళు ఎందుకు వేయాలి?" అని.

ప్రతి వ్యక్తికీ స్థూల, సూక్ష్మ, కారణ శరీరాలని మూడు ఉంటాయి. ఈ మూడు శరీరాలకి మూడు ముళ్ళు వేస్తాడు వరుడు. అదే మూడు ముడుల బంధం అంటే.

"మరి అబ్బాయికి ఆ బంధం అక్కర లేదు కాబోలు!" నీరజ్ సణుగుడు మానలేదు.

"వరుని చేత ప్రమాణం చేయిస్తారు. బంధంతో కట్టుబడి ఉంటానని. వధువు చీర అంచును, వరుని ఉత్తరీయం యొక్క చివరను మంత్రం చదువుతూ కలిపి ముడివేస్తారు. దానినే బ్రహ్మముడి అంటారు. కొంగుముడి. బ్రహ్మగ్రంథి అని కూడా అంటారు. వారి బంధం శాశ్వతంగా, స్థిరంగా ఉండాలని ఆ మంత్రం యొక్క భావం!" ఆయన అక్కడ జరుగుతున్న దానికి రన్నింగ్ కామెంట్రీలా చెబుతూనే ఉన్నారు అన్నీ.

పెళ్ళికి వచ్చినవారు వధూవరులను ఆశీర్వదించి బహుమతులను అందజేస్తున్నారు. వారికందరికీ సుమ, మురళీ కలిసి చిన్న పుస్తకాలు అందిస్తున్నారు. పండ్లు, తాంబూలం ఉన్న కవర్లతోబాటు.

అందరితోబాటు నిరంజన్‌గారికి కూడా ఇచ్చారు. "నాకెందుకర్రా! ముందు ఆ వచ్చిన మగ పెళ్ళివారికీ మిగతా బంధుమిత్రులకీ ఇవ్వండి!" అన్నారు.

"కాదంకుల్! మీరు ముందు పుస్తకం తెరచిచూడండి!" అంది సుమ.

ఆయన చూస్తేనే మహానందపడిపోయారు. "అవంతీ" అనిపిలుస్తూ ఆమెను వెతుక్కుంటూ వెళ్ళి "ఇదిగో ఈ పుస్తకం చూడు" అని చేతిలో పెట్టారు. 'సప్తపది' అన్న పేరు చదివిన అవంతికి ఆశ్చర్యం వేసింది. "అరె ఎవరు చేయించారండి? నేను ఊహల్లోనే అనుకున్నది ఆచరణలో పెట్టేశారు ఎవరో!" అంది సంబరంగా.

వారిద్దరినీ గమనిస్తూ సూర్యం, కమలా ముసిముసిగా నవ్వుకోడం, సుమతో కళ్ళు కలిపి చేత్తో ఏదో సంజ్ఞ చెయ్యడం వారి దృష్టిని దాటిపోలేదు. వెంటనే అవంతి కూతురూ, అల్లుడూ ఉన్న చోటికి వెళ్ళి "మీరు వేయించారా పుస్తకాన్ని" అని అడిగింది కూతురు కమలని. కమల తన భర్త కేసి చూసింది.

"ఔను అత్తయ్య గారూ. నేను ఒకసారి శాస్త్రి గారింటికి పెళ్ళి కోసం ఏదో అడగాలని వెళ్ళినప్పుడు సుమ వ్రాస్తూ కనపడింది. వెంటనే నాకూ ఐడియా వచ్చింది. పెళ్ళికి వచ్చిన వారికి స్టీలు, ప్లాస్టిక్ సామాన్లూ, జేబు రుమాళ్ళు ఇలాంటి వాటి కన్నా మన వివాహం, దాని విశిష్టత అందరికీ తెలిసేలా మావయ్యగారు అన్ని గ్రంథాలలోను సేకరించి ఒక చోట వ్రాసి ఉంచిన దాన్ని అందుబాటులోకి తెస్తే అందులో పెళ్ళిలోనే ఇస్తే ఇంకా బాగుంటుందనిపించింది. శాస్త్రిగారు కూడా ఆలోచన బాగుందన్నారు. సుమ అందంగా వ్రాసి యిచ్చి సమయానికి అందించింది. హైదరాబాద్ తీసుకుని వెళ్ళి అచ్చు వేయించాను కమలకి మాత్రం చెప్పాను. మా నలుగురికే తెలుసు ఈ విషయం. మిమ్మల్ని సర్‌ప్రైజ్ చేద్దామని కమల అంటే ఇదీ బాగానే ఉంది అనిపించి ముందుగా మీకు చెప్పలేదు అన్నాడు సూర్యం.

"ఔను నాన్నా! అంది కమల వెనుక నిలబడి అంతా వింటున్న తండ్రితో.

"భలే వారే. మొత్తానికి మంచి పని చేశారు" అన్నారు ఇద్దరు ఒక్కసారే వాళ్ళిద్దర్నీ మనసులోనే మెచ్చుకుంటూ".

పుస్తకం పేరు 'సప్తపది' అట్ట మీద శ్రీ సీతారాముల కల్యాణ మహోత్సవ చిత్రం. చాలా ఆకర్షణీయంగా ఉంది. సుజిత్ పుస్తకం చేతిలో ఉంచుకుని

దీక్షగా చూస్తున్నాడు. సుజిత్ మాత్రమే కాదు పుస్తకం అందుకున్న అందరూ పుస్తకాన్నొకసారి చూసి సీతారాముల చిత్రాన్ని కళ్ళకద్దుకుని భద్రపరచుకునే వారు కొందరైతే, పేజీలు తిరగేస్తున్న వారు కొందరు, ఏం రాశారో చూద్దామనుకున్నట్లుగా ఆదరాబాదరా చదివేస్తున్న వారు కొందరు.

"పుస్తకాలిచ్చేరేమిటి? ఏం చేసుకుంటాం. చక్కగా ఏ డబ్బాలో స్టీలు, ప్లాస్టిక్‌వి ఐతే నిత్యం ఉపయోగించుకుంటాం" కదా అనుకున్న వారు కూడా లేకపోలేదు.

మన ఆచారాలు మూఢమైనవిగావని, గుడ్డి నమ్మకాలు అంత కంటే కావని ప్రాచీనమైన ఆచారాలలో నిగూఢమైన అంతరార్థాన్ని తెలియజెప్పి, ఆధునిక శాస్త్ర విజ్ఞానంలో సమన్వయించి వాటిని ఆచరింపచేయాలనే ఉద్దేశ్యంతో కృషి చేస్తున్న మహానుభావులను చూసి తాను కూడా తనవంతు ఉడతా భక్తిగా ప్రయత్నించి గ్రంథాల నధ్యయనం చేసి సేకరించిన సమాచారం తన కళ్ళ ముందు కనబడుతూంటే నిరంజన్ గారికి ఎంతో సంతోషంగా ఉంది.

వివాహ మంత్రాల అర్థం వివరించి నూతన వధూవరులు ఆదర్శ వంతులుగా జీవితం గడిపేటట్లు చేయాలనే ఉద్దేశ్యంతో అందరికీ తెలిసేలా తేట తెలుగులో వ్రాయడం జరిగింది. తన కృషికి పిల్లలు సహకరించడంతో ఆయన ఆనందం రెట్టింపైంది.

అవంతి పుస్తకం చేతిలో పెట్టుకుని అన్ని శీర్షికలూ వచ్చాయో లేదో పరిశీలిస్తోంది. ఇప్పుడు జరుగుతున్న మనమరాలి పెళ్ళియే ఘట్టంలోకి వచ్చిందో చూస్తోంది.

ఇలా అందరినీ చూస్తూ నీరజ్, సుజిత్ దగ్గరికి వచ్చాడు. సుజిత్ పూర్తిగా పుస్తక పఠనంలో మునిగిపోయాడు అందరికీ దూరంగా ఒక పక్క కూర్చుని.

భుజం మీద చెయ్యి వేసి "మనదగ్గర ఉండేదే కదా! తర్వాత తీరికగా చదువుకోవచ్చుగా! బయటకు రా ఒక్కసారి" అన్నాడు.

ప్లీజ్ "నీరజ్! డోంట్ డిస్టర్బ్ మీ. నిజంగా మీ తాతగారు చాలా మంచి పనిచేశారు. అసలు తెలుగు చదవడమే మానేస్తున్న ఈ జనరేషన్ వాళ్ళకి ఆ సంస్కృతంలోని మంత్రాల మహాత్యంగాని, అర్థంగానీ ఏం తెలుస్తాయి? మంత్రం - దాని అర్థం వ్రాసి ఏది? ఎప్పుడు? ఎందుకు? ఎలా చేయాలి అన్నది తెలియజేప్పారు. ఆ వేద మంత్రార్థాలు పరిశీలించి శ్రద్ధగా ఇలా రాయడానికి ఆయన పడ్డ శ్రమకి జోహార్లు" అన్నాడు సుజిత్ పుస్తకంలోంచి తలఎత్తకుండానే.

ఏమి చదువుతున్నాడో అని పుస్తకంలోకి చూసిన నీరజ్ కూడ చటుక్కుని హెడ్డింగ్ చదివాడు. అంకురారోపణ అని చాప్టర్లు. యింకా 2వదే కావడం చూసి తనింక కదలడని అక్కడినించి నీరజ్ వెళ్ళిపోవడంతో సుజిత్ పూర్తిగా చదవడం సాగించాడు.

అంకురారోపణ

కన్యాదాత సాధారణంగా వివాహానికి ముందే అంకురారోపణ చేయాలి. 5 పాలికల్లో పుట్టమన్ను వేసి నవధాన్యాలను పాలతో కడిగి ఆ పాలికల్లో వేయాలి.

ఈ ఐదింటిలో మధ్యలోది బ్రహ్మ, తూర్పున ఇంద్రుడు, దక్షిణాన యముడు, పశ్చిమాన వరుణుడు, ఉత్తరాన చంద్రుడు.

"మధ్యే చతుర్ముఖం విద్యాత్ పూర్వే వజ్రమేవచ
దక్షిణేచ యమం విద్యాత్ పశ్చిమే వరుణం తథా
ఉత్తరం శశినం విద్యాత్

మట్టిని అభిమంత్రించి దాన్ని మామిడాకుతో తవ్వి మట్టిని పాలికల్లో వేయాలి. నవ ధాన్యాలు చల్లాలి. నీరు పోయాలి.

"సిద్ధమంత్రాః ప్రయోక్తవ్యాః"
బ్రహ్మాది పంచ పాలికాధిష్టాన దేవతా పూజాం కరిష్యే

ఈ పాలికలకు నైవేద్యం పెట్టాలి. దీన్ని ఆయ ద్రవ్యం అంటారు. అందులో బియ్యం, పెసరపప్పు, అప్పడాలు, వడియాలు, ఒక కూర వుండాలి. ఈ ఆయ ద్రవ్యాన్ని నైవేద్యం పెట్టాలి.

నాందీ శోభన దేవతలను ఆహ్వానించాలి.

ఇడా, అదితీ, సరస్వతీ - ఈ దేవతలను "ఇడా ఏహి" అని ఆహ్వానించాలి.

నాం దీశోభన దేవతలు 12 మంది (ఆ రూపంలో పితృ దేవతలను ఆహ్వానించాలి)

అనంతరం ఆశీర్వచనం.

వివాహ కార్యక్రమం

మంగళస్నానం తరువాత వరుడు వివాహ వేదిక మీద కూర్చుని పాణిగ్రహణాఖ్యం కరిష్యమాణః అని సంకల్పం చెప్పుకుని విఘ్నేశ్వర పూజ పుణ్యాహవాచనం అయినాక **"పాణి గ్రహణాంగత్వేన అనుహవం, పరిహవం, పరీవాదం, పరిరక్షపం"** అనే మంత్రాలతో వివాహ కార్యక్రమం మొదలౌతుంది. వరుడు, తెలివైన వారు, కార్యకుశలురు అయిన నల్గురు బ్రాహ్మణులను పిలిచి తన వివాహం కోసం కన్యను వెతకమని పంపుతారు. "మదర్థం కన్యాం వృణీధ్వం" అంటాడు. దీనినే కన్యా వరణం అంటారు. సంప్రదాయ ప్రకారం కన్యను వరుడు అన్వేషించుకోవాలి. కుమార సంభవం కావ్యంలో కపట బ్రహ్మచారి రూపంలోని పరమశివుడు "పార్వతీ! నీవు మంచి వరుని కోసం తపస్సు చేస్తున్నావా? అది పద్ధతి కాదు. రత్నాన్ని మనం వెతుక్కుంటాము కాని రత్నం మనల్ని వెతుక్కుంటూ రాదు కదా! నీ వంటి కన్యా రత్నము కొరకు ఆ శివుడే వస్తాడు" అంటాడు.

కానీ ఈ రోజుల్లో కట్నంతో సహా కన్య నిస్తానని కన్యాదాత వరుని వెంట పడే పరిస్థితిని చూస్తున్నాం.

ఈ సమయంలో కన్య గౌరీ పూజ చేసుకుంటూ వుంటుంది. అప్పుడు వరుడు పంపిన బ్రాహ్మణులు వచ్చి ఆర్షేయ పౌరుషేయాలు చెప్పి వరుని ప్రవర చెప్పి ఆ అబ్బాయికి మీ అమ్మాయినివ్వమని కోరుతారు.

"ధర్మ ప్రజాసం పద్యర్థం వృణీమహే" అని చెప్తారు. కన్యాదాత తన ప్రవర చెప్పి "వృణీ ధ్వం తస్మై దాస్యామి" అని తన అంగీకారాన్ని తెలియజేస్తాడు.

"మదర్థం వరం వృణీధ్వం" నా కొరకు మంచి వరుని వెతకండి అని కన్య చేత కూడా వరుణ యిప్పిస్తారు.

ఈ ప్రవర చెప్పే కార్యక్రమం 3 సార్లు చేస్తారు.

"త్రిణాహత్రి సత్యాహిదేవాః" అని వేదంలో వుంది మనం కూడా ముమ్మాటికీ అంటూంటాం కదా. అంతే కాకుండా మనసా వాచా కర్మణా త్రికరణ శుద్ధిగా అంగీకారం తెలియజేయడం అని కూడా చెప్పుకోవచ్చు. బ్రాహ్మణులు కృతార్థనయ" అంటారు. ఇప్పుడు వరుడు మళ్లీ సంకల్పం చెప్పుకుంటాడు. శ్రీ పరమేశ్వర ప్రీత్యర్థం "ధర్మ ప్రజా సంపద్యర్థగ్ స్త్రియము ద్వహే" ధర్మబద్ధమైన సంతానం కొరకు స్త్రీని వివాహం చేసుకుంటాను అని.

పునఃప్రాణానాయమ్య అని

"ఉద్వాహాంగ భూత ద్వితీయ యజ్ఞోపవీత ధారణం కరిష్యే".

బ్రహ్మచారికి ఒకటే యజ్ఞోపవీతం. ఇక్కడ 2వది ధరిస్తున్నాడు. ఇక్కడ కొన్ని విషయాలు చెప్పాలి. ఆచారం ప్రకారం 2 ముళ్ల వేయిస్తున్నారు. అత్తమామల చేత వేయిస్తున్నారు. ఋగ్వేదంలో శ్వశుర్దత్తం అని వుంది కాని యజుర్వేదంలో లేదు. అయినా శాస్త్రం కంటే ఆచారం బలీయమైనది కదా!

కన్యాదానం

పెండ్లి కుమార్తెను బుట్టలో తీసుకురావాలి(మేనమామ). వేణుపాత్ర (వెదురు బుట్టలో బియ్యము వేసి అమ్మాయిని కూర్చోబెట్టాలి అని వుంది.

ఇది కల్పంలో లేదు. (మేనమామ తీసుకురావడం, మంత్ర భాగంలో లేదు. మేనరికము అనే సంబంధం తన మనస్సులో లేదనీ తనకు ఈ సంబంధం అంగీకారమేనని తెలుపుటకు ఈ ఆచారము పుట్టియుండవచ్చును.

ఇప్పుడు కన్యాదాత "శ్రీ లక్ష్మీ నారాయణ ప్రీత్యర్థం సాలంకృత కన్యాదాన మహంకరిష్యే" అని సంకలనం చెప్పుకుంటాడు. అనంతరం మహా సంకల్పం చెప్తారు. అస్యశ్రీ మద్భగవతో మహా పురుషస్య, శ్రీ మదాది నారాయణస్య అని మొదలు పెట్టి మహా నదులు, మహా పర్వతాలు అరణ్యాలు, లోకాలతో కూడుకున్న ఈ భూమండలంలో భరత ఖండంలో స్వస్తి శ్రీ చాంద్రమాన నామ సంవత్సరములో ఈ రోజున కన్యా దానం చేస్తున్నాను అని అర్థం.

కన్యాదానం ఎందుకు? దీని ఫలమేమిటి?

దశ పూర్వేషా, దశా పరేషాం మధ్యంశ్యానాం సర్వేషాం
నరకా దుత్తీర్య శాశ్వత బ్రహ్మలోకే నివాస సిద్ధ్యర్థం - కన్యాదానం

గంగా వాలుకాభిః సప్తర్షి మండల పర్యంతం కృతరాశీః వర్ష సహస్రా వసాన ఏకైక వాలుకా అపకర్షణ క్రమేణ సర్వరాశి అపకర్ష సమ్మి తకాలే బ్రహ్మలోకే నివాససిద్ధ్యర్థం.

(తిలలు సూర్య మండల పర్యంతమున్నూ మినుములు ధృవ మండల పర్యంతం యవైః చంద్ర మండల పర్యంతం గోరోమభిః నక్షత్ర మండల పర్యంతం అని కూడా చెప్తారు.)

ఇప్పుడు కన్యాదాత వరుణ్ణి పూజిస్తాడు. కాళ్ళు కడుగుతాడు. భార్య ఉదకం పోస్తుంది. ఆ నీళ్ల శిరస్సు మీద జల్లుకుంటారు. తనకంటే చిన్నవాడికి కాళ్లు కడగడం ఏమిటి అని ప్రశ్న. దానికి సమాధానం వరుడు లక్ష్మీ నారాయణ స్వరూపుడు. మనం బ్రాహ్మణునకు ఏ దానం చేసినా కాళ్లు కడిగి చేయాలి.

"కన్యాం కనక సంపన్నాం కనకాభరణైఖిదుత్యాం
దాస్యామి విష్ణవే తుభ్యం బ్రహ్మలోక జిగీషయా" అంటూ

ఇమాంకన్యాం ప్రదాస్యామి పితౄణాంతారణాయవై...
విశ్వంభరా పంచభూతాః సాక్షిణ్యః సర్వదేవతాః కన్యాం
ప్రయచ్ఛామి సుశీలాయ సుధీమతే"

మంచి శీలము, బుద్ధికలవాడా! పితృదేవతలను తరింపజేయటానికి పంచభూతాల సాక్షిగా సర్వదేవతా సాక్షిగా ఈ కన్యను నీకు అర్పిస్తున్నాను అని కన్యాదానం చేస్తాడు కన్యాదాత.

కన్యాదాన సమయంలో గుమ్మడికాయ, కొబ్బరి బొండాం, గంధపు చెక్క యిస్తారు. ఇవన్నీ శుభప్రదమైనవి.

మధుపర్కం

కన్యాదాన దక్షిణ యిచ్చిన తరువాత కన్యాదాత వరునిలో "ధర్మేచ, అర్థేచ, కామేచ త్వయై షానాతిచంతవ్యా" అంటాడు. అంటే ధర్మార్థ కామ కార్యక్రమములలో ఈమెను అతిక్రమించవద్దు. ఉభయులూ కలిసే చేయండి అని కోరడం. వరుడు "నాతి చరామి" ఈమెను అతిక్రమించను అని ప్రమాణం చేస్తాడు.

కన్యాదానంతరం వరం మధు పర్కేణ పూజయితష్యే, మధు పర్కం అంటే తేనె, పెరుగు. వరునకు మధుపర్క ప్రాశన చేయిస్తారు. ఇప్పుడు వరునికి మధు పర్కంచాపు, పెండ్లి కూతురు కట్టుకునే మధుపర్కం చీర కూడా వరునికి ఇవ్వాలి. తర్వాత వరునకు ఉంగరం, ఉత్తర జంధ్యాలు యిస్తారు.

వరునకు "సిద్ధమన్నం భూతం" అని అన్నం చూపాలి.

వరుడు గుహ్యాగ్ని ప్రతిష్ఠాపనం చేయాలి. ఇదే అగ్నిసాక్షిగా వివాహం అంటే కాలాన్ని బట్టి, సమయాన్ని బట్టి ఈ కార్యక్రమం అరుదుగా జరుగుతోంది.

సుముహూర్తం

సుముహూర్తానికి ముందు లగ్నాష్టకాలు, చూర్ణిక చదువుతారు.

"తదేవ లగ్నంసు దినంతదేవ తారాబలం చంద్ర బలంత దేవ విద్యాబలం దైవ బలంత దేవ లక్ష్మీపతే తే అంఘ్రి యుగం స్మరామి" మొదలైనవి లగ్నాష్టకాలు.

చూర్ణికలో "స్వస్త్యష్టాశీతి సహస్రాణాం ద్విజగురు దైవత్యాణాం" అంటూ ప్రారంభించి దేవతలనూ పతివ్రతల్నీ, మహర్షుల్నీ స్మరిస్తారు.

జీలకర్ర, పసుపు, బెల్లం నూరిన ముద్దను వధూవరులు పరస్పరం శిరస్సు మీద ఉంచుకుంటారు.

"ఇక్షుక్షీరఘృత గుడ గోరోచనాది మంగళ ద్రవ్యాని మంగళకరాని భవేయుః" అని శాస్త్రంలో వుంది. కాని ఈ రోజుల్లో అందరూ బెల్లం, జీలకర్ర, పసుపు మాత్రమే నూరుతున్నారు.

"సానోదేవీసుహవాశర్మ యచ్ఛతు... అనే మంత్రం చదువుతారు.

ఇక్కడ "సా" అంటే ఇంద్రాణీ దేవీసు భగాసుపత్నీ - అని అర్థం.

ఇప్పుడు వరుడు వధువును చూచి మరల దృష్టి మరల్చి మళ్లీ చూడాలి. ఇది శాస్త్రం. నిజానికి వధువు మాత్రం శేష హోమం తర్వాత వరుని చూడాలి.

"దృష్ట్వైవ చక్షుషీ, ఉపసగ్ం హరతి చతుర్థ్యా సమీక్షేత" అని వున్నది.

ఈనాడు అలవాటుగా ఉభయులూ ఒకళ్లనొకళ్లు చూసుకోండి అంటున్నారు. ఇది శాస్త్ర సమ్మతం కాదు.

వధూవరులు

ఆవాభ్యాం కర్మాణి కర్తవ్యాని ప్రజాశ్చ ఉత్పాదయితవ్యాః ఉత్పాదయావః అని సంకల్పం చేస్తారు.

చేయవలసిన కర్మలన్నీ కలిసి చేసి సత్సంతానాన్ని పొందుదాం అని అర్థం.

పెండ్లి కొడుకు ఒక దర్భ తీసుకుని వధువు ముఖం నుండి పాపిడి మీదుగా తుడిచి వెనక్కు పడేస్తాడు.

దీనిని అలక్ష్మీ నిస్సరణ అంటారు.

ఇప్పుడు హిరణ్యా వర్ణాశ్శుచయః పావకాః యాసుజాతః అనే మంత్రంతో వధువు శిరస్సు మీద కాడి వుంచి కాడి రంధ్రంలో మంగళసూత్రాలు వుంచి నీరు పోసి ఆ నీరు వధువు శిరస్సు మీద పడేలా చేస్తారు.

తర్వాత వధువుకు వరుడు మధుపర్కం చీర యిస్తాడు. పెండ్లి కూతురు వెళ్లి మధు పర్కం కట్టుకున్నాక 2 పళ్లాలలో తలంబ్రాల బియ్యం, అందులో మంగళ సూత్రాలుంచి, 2 పళ్లాలలో జ్యోతులు వెలిగించి 8 మంది ముత్తైదువలు వధువును తీసుకువస్తారు.

మంగళ సూత్రానికీ యోక్త్రానికీ పూజ చేస్తారు. యోక్త్రం అంటే దర్భలతో త్రాడుగా పేనినది.

మంగళ సూత్రాన్ని అందరికీ చూపాక

**"మాంగళ్య తంతునానేన మమ జీవన హేతునా
కంఠే బధ్నామిశుభగే త్వం జీవశరదాంశతం"**

శుభగే! ఓ సౌభాగ్యవతీ! అనేన తంతునా - ఈ తంతువు (సూత్రం)తో మాంగళ్యాన్ని నీ మెడలో నా జీవనం కోసం కడుతున్నాను. నీవు వంద

సంవత్సరాలు సౌభాగ్యవతిగా వర్ధిల్లు అని దీవిస్తూ మాంగళ్యం కడతాడు. మూడు ముళ్లు వేస్తాడు.

పిమ్మట యోక్త్రం వధువు నడుముకి కడతాడు. "ఏ తద్వై పత్న్యై్వ్ర తోపనయనం" అని వేదంలో వున్నది. యోక్త్ర ధారణ అనేది వధువుకు ఉపనయన సంస్కారం చేసినట్లు అని అర్థం.

ఇప్పుడు అర్ద్రాక్ష తారోపణం అంటే కడిగిన బియ్యం తలంబ్రాలు పోయటం. వరుడు వధువు దోసిలిలో తమలపాకుతో పాలు అభిగరిస్తాడు. 2 సార్లు బియ్యం పోసి మళ్లీ అభిగరిస్తాడు.

వరుని చేతిలో బ్రహ్మగారు పోస్తారు. వధువు దోసిలి మీద వరుని దోసిలి పెట్టి తమలపాకు అక్షతలు వేసి గ్లాసుతో పాలు పైన వుంచి "ప్రజాపతిస్త్రియాం యశః... ' అనే మంత్రం చదివి అక్షతలు ఇరువురి శిరస్సుల మీద వేశాక తలంబ్రాలు పోసుకుంటారు.

ఇక్కడొక ముఖ్య విషయం చెప్పాలి. దేవుని కల్యాణం చేసేటప్పుడు కొబ్బరి చిప్పలు (కురిడీలు) వాడాలి కాని మనుష్యుల వివాహంలో తలంబ్రాలు దోసిలితోనే పొయ్యాలి.

జానక్యాః కమలాయలాంజలి పుటేయాః పద్మరాగాయి తాః

మొదటి సారి ముందుగా వరుడు పోయాలి.

"ప్రజామేకామస్సమృ ధ్యతాం" అంటాడు.

సంతానం కలగాలి అని అర్థం.

2వ మారు వధువు ముందుగా పొయ్యాలి.

"ప శవోమే కామస్స మృధ్య తాం"

పూర్వం పశువులే సంపద. సంపద వృద్ధి చెందుగాక అని అర్థం.

3వ మారు వరుడు ముందు పొయ్యాలి

"యజ్ఞో మేకా మస్స మృధ్యతాం"

యజ్ఞ యాగాదులు చేయగలుగుగాక అని అర్థం.

4వ మాటు అమ్మాయి పోస్తుంది

"శ్రియోమే కామస్య మృధ్య తాం" అంటుంది.

సర్వ సంపదలు కలుగుగాక అని అర్థం

తర్వాత యిద్దరూ తలంబ్రాలు పోసుకుంటారు.

పూలమాలలు, కర్పూర దండలు వేసుకుంటారు. పూర్వం 5 రోజుల వివాహంలో స్నానం చేయించేవారు కాదు. పసుపుతో నలుగు పెట్టేవారు. పసుపు Disinfectant కదా! అలాగే శరీర దుర్గంధాన్ని నివారించడానికి కర్పూర దండలు ధ్దేశింపబడ్డాయి అనుకోవచ్చు. అయినా యీ రోజుల్లో మంత్రాలు తక్కువ తుంపర్లు ఎక్కువ అన్నట్లు కర్పూరం తక్కువ చమ్కీ ఎక్కువయినాయి.

బ్రహ్మముడి

వస్త్రం అంచుకు తాంబూలం, ఖర్జూరపు కాయముడి వేసి "యోగక్షేమశ్యక్లుత్యై యుక్తం క్రియాతా ఆశీః కామే యుద్యతాయితి" "గ్రంధింగ్రధ్నాతి" అని కొంగులు ముడి వేస్తారు ఇదే బ్రహ్మముడి.

రక్షా బంధనం

"పాణి గ్రహణం గత్వేన ఆవయోః రక్షార్థం రక్షా బంధనం కరిష్యే" రక్షా బంధనాలకు పూజ చేసి వరునకు బ్రహ్మగారు, వధువుకు వరుడు కడతారు. ఇవి గృహ ప్రవేశానంతరం తీసేస్తారు.

పాణిగ్రహణం

"పూషా త్వేతోనయతు హస్త గృహ్యే" - అంటూ పెండ్లి కుమారుడు వధువు చేతిని పట్టుకుంటాడు. ఇదే పాణి గ్రహణం.

పాణిగ్రహణం! అంటే ఏమిటో వివరించినది అంతా చదివి "ఇంత విశేషమున్నట్లు యిన్నాళ్ళు తెలీలేదు. నిరంజన్‌గారి పుణ్యమా అని ఈరోజు ఈ పుస్తకం తన చేతిలోకి వచ్చింది" అనుకున్నాడు ఇంతలో నీరజ్ రావే వచ్చాడు.

"అయిందా బాబూ! చదవడం. పెళ్ళి వేడుకలలో చూడవలసినవి చాలా ఉన్నాయి. అక్కడ జరుగుతున్న తమాషా చూద్దుగాని రా." అంటూ లాక్కుని వెళ్ళాడు.

స్థాలీపాకం : జరుగుతోంది. వధువుచేత చిన్న గిన్నెతో అన్నం వండిస్తారు. దానిని హోమం చేస్తారు. అక్కడది చూస్తూ "పిల్లలు లక్కపిడతలతో వంట ఆట ఆడుకుంటున్నట్లుంది కదూ!" అన్నాడు నీరజ్. అక్కడే ఉన్న నిరంజన్‌గారు "కాదురా" బియ్యం గిన్నెలోకి తియ్యడం. కడగడం, వడటం మొదలైన పనులు ద్వారా పెళ్ళికూతురికి వంట వచ్చిందా! ఆమెకి నిదానం ఉందా లేదా! పొదుపరితనము, పనితీరు లాంటి విషయాలు గమనించడం ఔతుంది. ఈ స్థాలీపాకం ఐతేగాని వివాహం పూర్తి కాదు" అన్నారు నిరంజన్.

తర్వాత **నాకబలి** : దీనినే నాగవల్లి అని కూడా అంటారు. భూమిని ఆవుపేడతో అలికి ముగ్గులు 5 రంగులతోపెట్టి వాటి చుట్టూ అలంకరించిన మట్టి పాత్రలు పెట్టి వాటికి 9 పోగులు దారములు చుట్టాలి. నాలుగు మూలలలో దీపారాధన వెలిగించాలి. మూడుసార్లు దాని చుట్టూ ప్రదక్షిణలు చేసిన తర్వాత నల్ల పూసలు, గౌరీ దేవి పూజ చేస్తారు. తర్వాత "**నీలలోహితే భవతః కృత్యాసక్తి ర్వ్యజ్యతే । ఏదన్తే స్యాజ్ఞాతయః పతిర్బంధేషుబద్యతే।**" అన్న మంత్రం చదువుతూ నల్లపూసలు వరునిచే వధువు మెడలో కట్టిస్తారు. నిరంజన్‌గారు చెబుతూంటే సుజిత్ ఇప్పుడే మీరు వ్రాసిన పుస్తకం చదువుతున్నాను. యింకా ఈ ఘట్టాలు చదువలేదు. చాలా బాగా చెప్పారు. చాలా చాలా బాగా వ్రాశారు." అన్నాడు.

"నేనేదో హడావిడిగా వ్రాసేను మా గురువుగారు చెబుతూంటే అప్పుడప్పుడూ అక్కడక్కడాను. కానీ అవన్నీ శ్రద్ధగా ఫెయిర్ చేసిన సుమదే

గొప్పతనం. వరుస క్రమంలో వాళ్ళ తాతగారి సలహాలతో పుస్తకంలా తయారు చేసింది పాపం" ఆ అమ్మాయిని నిరంజన్ మెచ్చుకుంటూ దూరంగా అందరికీ బొట్టు పెడుతూ నవ్వుతూ మాట్లాడుతున్న సుమని చూపించారు సుజిత్. అటు చూసిన సుజిత్ కళ్ళు తిప్పుకోలేకపోయాడు. మూర్తీ భవించిన సౌందర్యం. సౌకుమార్యం. పోతపోసిన విగ్రహంలా. అసలు, సిసలైన పదహారణాల తెలుగింటి ఆడపడుచుగా కనిపిస్తున్న ఆ సుమ సోయగాన్ని చూడగానే ఒక విధమైన గౌరవభావం. ఏదో తెలియని ఆత్మీయతానుభూతి కలిగింది సుజిత్‌కి.

నీరజ్ కళ్ళు పసికట్టేశాయి. సుజిత్ కళ్ళముందు వేళ్ళు చూపిస్తూ. "దిష్టి తగులుతుందేమో పాపం" అన్నాడు మెల్లిగా తాతగారికి వినపడకుండా.

సిగ్గుపడిపోయిన సుజిత్ ముఖం ఎఱ్ఱగా ఐపోయింది. అనుకోని పెన్నిధి దొరికినట్లుగా అనిపించింది అతని మనసుకి. ఏమిటి చెబుతున్నావ్!

"ఏమిటీ ఇదివరకు అమెరికాలో నీకు అందమైన అమ్మాయిలే కనిపించలేదా." నీరజ్ ఉడికించడం మొదలు పెట్టాడు.

"కనిపించకేం ఖర్మ. పరిచయాలు కూడా పెరిగాయి. కానీ అక్కడి అమ్మాయిలతో నాకు కలిగిన చేదు అనుభవాలు తల్చుకుంటే చాలా బాధ! అదంతా ఈక్షణంలో మాయమై పోయినట్లుగా మనసుకి హాయిగా ఉంది."

"ఏమిటో అంత బాధ! అది నాతో చెప్పు. సరియైన చిట్కా వైద్యం చేస్తాను అవన్నీ చెబితేనే ఫ్యూచర్‌లో నేను నీకు సహకరిస్తాను. తర్వాత నీ యిష్టం". నీరజ్ తర్జనితో బెదిరించాడు.

"తప్పదంటావా!" ఇబ్బందిగా అడిగాడు సుజిత్!

తప్పదు. కాక తప్పదు. అదిగో చెబుతున్నావ్! సరే కమాన్.

"అవి తను కొత్తగా న్యూజెర్సీలో M.S. చేస్తున్న రోజులు. మొదట్లో ఎవరూ పరిచయం కాకపోయినా క్రమక్రమంగా పరిచయం అవడమే కాదు. చాలా క్లోజ్ ఫ్రెండ్స్ కూడా అయ్యారు నలుగురు క్లాస్‌మేట్స్. ఆ నలుగురిలో

ఇద్దరు ఇండియన్ అబ్బాయిలు. ఒకరు నార్త్ ఇండియన్. ఒకరు సౌత్. మరో ఇద్దరూ అమ్మాయిలు. ఒకరు ఆంధ్రా అచ్చ తెలుగు అమ్మాయి లత. ఒకరు అమెరికా అమ్మాయి లూసి. చదువుకుంటూనే వాళ్ళతో స్నేహం కొనసాగిస్తుండగా తెలీకుండానే రోజులు గడచిపోయాయి జాలీగా. డిగ్రీ చేతికందే సమయానికి తనకి అమెరికా అమ్మాయి లూసీతో పరిచయం ప్రేమగా మారడం, అటు అమెరికా అబ్బాయికీ ఆంధ్రా అమ్మాయికీ ఫ్రెండ్స్ సమక్షంలో పెళ్ళి జరగడం ఒక్కసారే జరిగింది. అదెంతో చిత్రంగా తోచింది తనకి. కానీ లూసీ తనకోసం నిరీక్షించలేకపోయింది. 'ధనమూలం మిదం జగత్' అనుకుందో యేమో బాగా డబ్బున్న అబ్బాయిని చూసుకుంది.

ఏదో ఘన కార్యం చేసినట్లుగా గర్వంగా ఫీలయిపోతూ పెళ్ళికి పిలిచింది. "నీ కన్నా గొప్పవాడు దొరికాడు నాకు" అన్నట్లు కదలాడిన ఆమె కళ్ళల్లోని భావం చదివిన తనకి చాలా బాధ వేసింది. తన మీద తనకే జాలి వేసిందీ. తననీ తన ప్రేమ నీ తృణప్రాయంగా చూచిన ఆమె ఆంతర్యం అర్థం కాలేదు. తన హృదయాన్ని గాయపరిచిన ఆమె అంత హాయిగా ఎలా నవ్వగలుగుతుందో తల్చుకుంటూంటే ఇప్పటికీ మనసు పాడైపోతుంది. అలా ఆ అధ్యాయం ముగిసింది."

"సరే బాబూ. ఇప్పుడు ఇంటర్ వెల్ అన్నమాట! తర్వాతి భాగం కొద్దిసేపట్లో ప్రసారమౌతుంది!" నిరంజన్ సుజిత్ మూడ్ మార్చే ప్రయత్నం చేస్తున్నాడు.

"మనసు విప్పి చెప్పుకుంటే బాధ కాస్త ఉపశమిస్తుందనిపిస్తోంది. మరైతే రెండో స్టోరీ కూడా చెప్పేస్తాను విను."

సుజిత్ చెబుతూంటే బుద్ధిగా చేతులు కట్టుకుని శ్రద్ధగా వింటున్నాడు నీరజ్.

"అదృష్టవశాత్తూ అటు డిగ్రీ అందుకోగానే జాబ్ కూడా చేతికి వచ్చింది. ఒహాయో కొలంబస్‌లో. పూర్తిగా కొత్తచోటు. కొత్త ఉద్యోగంలో కొత్త జీవితం

ప్రారంభమైంది. ఒకసారి దెబ్బతిని ఉన్నానేమో. 'ప్రేమ' అనే పదాన్ని నా మనసు లోంచి తుడిచేసి కేవలం ఉద్యోగమే లక్ష్యంగా బాధ్యతగా గడిపేస్తున్నాను.

అన్నీ మనం అనుకున్నట్లు జరిగితే! యింకేముంది? మనందరితో ఆడించే వాడొకడున్నాడు కదా! ఈ జీవిత నాటక రంగంలో మనం పాత్రధారులం మాత్రమే!

ఈ విషయం చాలా త్వరగానే నాకు తెలిసివచ్చింది.

'ఆయేషా' అని ఒక జర్మనీ అమ్మాయి మా కొలిగ్ ఉండేది. అంత నాజూకుగా అందంగా ఉన్న అమ్మాయిని నేనెప్పుడూ చూడలేదు.

నాకు తెలియకుండా నేనా మనసు ఆమె వైపు లాగేస్తుంటే బలవంతాన మళ్ళించుకుంటూ నాకు నేనే బుద్ధి చెప్పుకునే వాణ్ణి.

ఆమె అందరితోటీ చాలా చనువుగా ఉండేది. నాతో మరీ దగ్గరగా వచ్చే ప్రయత్నం చేసేది. నా నిగ్రహానికి ఒక పరీక్షలా ఉండేది తను.

ఒకరోజు వాళ్ళ రూముకి రమ్మని పిలిచింది డిన్నరుకి. బొకే తీసుకుని వెళ్ళిన నాకు తలుపు తీస్తూనే ఒక హగ్గూ ఒక ముద్దూ యిచ్చి వెల్‌కమ్ చెప్పింది.

నాకు ఉన్న మతి కాస్తా పోయింది. శరీరం స్వాధీనం తప్పబోయింది. ఎలాగో వెళ్ళి కుర్చీలో కూర్చున్నాను. ఇంకా ఎవరేనా వస్తారేమనని చూస్తూ. ఎంతకూ రాలేదు. కాసేపు కబుర్లు కాలక్షేపం అయ్యాక ఏవో తినుబండారాలు డ్రింక్ ఇచ్చింది.

తను ఏవేవో మాట్లాడేస్తూ సోఫాలో వాలిపోయింది. చెప్పొద్దూ నాకు చాలా గాభరా వేసింది. డ్రింక్ ఎక్కువ తాగిందేమో అనుకుంటూ దగ్గరికెళ్ళి చూస్తే స్పృహ ఉన్నట్లు కనిపించలేదు. ఇదెక్కడి గొడవరా భగవంతుడా అనుకుంటూ ఎమర్జెన్సీకి 101కి ఫోన్ చేయడం, తనని హాస్పిటల్‌లో చేర్పటం జరిగింది వెంట వెంటనే.

అక్కడ పరీక్షలు చేసిన డాక్టరు చెప్పిన విషయం విన్నాక బుర్ర తిరిగిపోయిందంటే నమ్ము. ఒక్క క్షణం ఆగాడు సుజిత్.

నీరజ్ గుడ్లప్పగించి వింటున్న వాడు కాస్తా! "ఏమైంది? చెప్పు చెప్పు".

చెబుతున్నా! అదే అప్పటికి ఆమె మూడు నెలల ప్రెగ్నెంట్! అని

కంగ్రాట్యులేషన్స్ అంటూ నాకు షేక్ హ్యాండ్ ఇచ్చిన డాక్టరుకి అయోమయంగా చూస్తున్న నా ముఖంలో యేమి చదివిందో తెలియదుగానీ అప్పటి నా మానసికస్థితి వర్ణనాతీతం.

తర్వాత ఆయేషాకి స్పృహ వచ్చి ఆమె మాట్లాడుతోందని తెలుసుకుని చూసి వచ్చేశాను. మళ్ళీ ఆమెకేసి చూసే సాహసం చెయ్యలేదు.

తనంతట తనే ఒక్కసారి వచ్చి నన్ను కలిసి తనకిలాంటివి మామూలే అని, అవేమీ తమ స్నేహానికి అడ్డుకాదనీ చెప్పింది.

వెర్రి నవ్వు ఒకటి నవ్వి చెవుడు, మూగ ఉన్న వాడిలా ఉండిపోయిన నాకేసి నీకర్మ! అన్నట్లు నిరసనగా ఒక చూపు విరిసి విసలిసా వెళ్ళిపోయింది.

అంతే! అంతటితో ఆ చాప్టర్ క్లోజ్ అయ్యింది.

"ఓ! అదన్నమాట సంగతి! రియల్లీ బిట్టర్ ఎక్స్‌పీరియన్స్! అన్నాడు నీరజ్.

"అఫ్‌కోర్స్! అందరూ అలాంటి వారే ఉంటారు! అక్కడ వాళ్ళే అలా ఉంటారు అని నేను అనను. అలాంటి వారు అక్కడా, యిక్కడా కూడా ఉంటారు ఎప్పుడూ!

అలాగే మంచి వాళ్ళూ తారసపడ్డారు. ఎక్కడైనా. ఎటొచ్చీ నా దురదృష్టం కొద్దీ అలాంటి వాళ్ళే తారసపడ్డారు అక్కడ. అందుకే నా అదృష్టాన్ని మరోసారి పరీక్షించుకుందాం యిక్కడ అనుకున్నాను. సుజిత్ తన మనసులోని భారం అంతా దించేసుకుంటున్నట్లు రిలీఫ్‌గా ఉన్నాడు.

"సుజిత్! ఆప్తంగా నీ మనసు విప్పి చెప్పి నువ్వు తేలిక పడ్డావు. ఇంక ఆ భారం అంతా నాది. 'మేడ్ ఫర్ ఈచ్ అదర్' అనుకునేలాంటి అమ్మాయి నీకు అర్థాంగి కాగలదని నా చెవిలో అదృశ్యవాణి చెబుతోంది!" అన్నాడు నీరజ్.

"ఇంత మంచి తెలుగు మాట్లాడడం ఎప్పుడు నేర్చుకున్నావు రోయ్! అంది అటువైపు అప్పుడే వచ్చిన వాళ్ళమ్మ!

"అవసరం వచ్చినప్పుడు తమ శక్తిని ప్రదర్శించడమే ప్రతిభావంతుల లక్షణం అమ్మా!" అన్నాడు నీరజ్.

"అబ్బా! అంత ప్రతిభ కలవాడివా నువ్వు? అంటున్న కోడలితో.

ఔను! నిజము దేవుడెరుగు నీరు పల్లమెరుగు"అన్నారందుకే!

నా మనుమడంటే ఏమనుకుంటున్నావో? అంటూ అవంతి వెనకాలే వచ్చి! లోపలికి పదండి! అందరూ ఇక్కడేం చేస్తున్నారు అంది.

అందరూ లోపలికి నిష్క్రమించారు.

తన హావభావాలు మిగతా వాళ్ళు కూడా పసికట్టగలరని అక్కడ నుండి బయటకు వచ్చేశాడు సుజిత్.

వెనకాలే వచ్చిన నీరజ్ అతని చెయ్యి పుచ్చుకుని ఇంటి పెరటి వైపుకు తీసుకువచ్చాడు. విశాలమైన పెరడు, చక్కగా విచ్చిన పూలతో వరుసగా ఉన్న మొక్కలు నీరెండలో నిండుగా కనిపిస్తున్నాయి. ఆ సుమ మధుర పరిమళముతో చల్లని పిల్ల తిమ్మెరలు మనసుకు హాయిగొలుపుతున్న ఆహ్లాదకరమైన వాతావరణంలో విరజాజి పందిరి క్రింద కూర్చున్నారిద్దరూ.

"ఊఁ! ఇప్పుడు చెప్పు, నువ్వు వచ్చిన పని యేమైంది?" నీరజ్ అడిగాడు.

దేని గురించి అడుగుతున్నాడో అర్థం కాక అయోమయంగా చూశాడు సుజిత్.

"అసలే తెల్లతోలు! మరీ తెల్లమొగం వెయ్యకు", హైద్రాబాద్‌లో ఏవో సంబంధాలు ~ూశారు కదా! నచ్చలేదా. అడుగుదామనుకుంటూనే హడావిడై

పోయింది. నువ్వు తిరుపతి పెళ్లికి రావడం కూడా తమాషా కదూ! అనుకోకుండా ఇద్దరం ఒక్క పెళ్ళికే వస్తున్నామని అక్కడికి వచ్చేదాకా మనకు తెలీదు. అంత బిజీగా గడిపేశాం.

"ఔను! నువ్వు మూర్తిగారమ్మాయి పెళ్లికంటే నేను మా ఫ్రెండ్ పెళ్ళికి వెళ్ళాలన్నాను. దిగాక అడ్రసు వెతుక్కోవడంలో కదా తెలిసింది. యిద్దరం ఒక చోటికే అని!" పకపకా నవ్వేడు తల్చుకుంటూ!

"మాట దాటించేస్తున్నావ్! అక్కడ చూసిన అమ్మాయి నచ్చితే ఈ పాటికి పెళ్ళి ముహూర్తం పెట్టేసిన కబురు చెప్పేవాడివి. ఇంక సెలవు ఐపోతున్నట్లుంది కదా!" ఇంక అమెరికా అమ్మాయే రాసిపెట్టి ఉంది నీకు.

"ఆ! ఇంక సెలవు కొద్దిగా మాత్రమే ఉంది. ఈ మాటు ట్రిప్ వేస్టు అనే అనుకున్నాను. అక్కడి చేదు అనుభవం గుర్తుకు వస్తే మాత్రం ట్రై యండ్ ట్రై యండ్ సక్సీడ్ అనిపిస్తోంది. ఇక్కడి వచ్చాక.

"ఎవరేనా నచ్చేరేమిటి? కొంపతీసి".

"నాకు నచ్చితే సరిపోతుందా. అవతల వాళ్ళకి నచ్చవద్దూ!"

"ఐతే! ముందు ఎవరు నచ్చారో చెప్పు. ఎందుకు నచ్చారో చెప్పు. ఇంతకు ముందు నీ అమెరికా అనుభవం తర్వాత ఇక్కడ పెళ్ళి చూపులు చూసిన అమ్మాయిలు ఎందుకు నచ్చలేదు. అది కూడా చెప్పు. నాకు తెలుసుకోవాలనుంది. అన్నీ దాచకుండా చెబితే నేను నీకు సహాయం చేస్తాను. సరేనా!"

"తప్పకుండా చెబుతాను. నువ్వు కూడా ముందు ముందు ఎదుర్కోవాలి కదా సంఘటనలు. నాకు అక్కడి అనుభవం తర్వాత ఇక్కడి అమ్మాయిలు ఎందుకు నచ్చలేదో మొదట చెబుతాను.

మొదటి చూసిన అమ్మాయి అందంగానే ఉంది. చదువు కూడా సరిపెట్టుకోవచ్చు పీజీ ఉంది. ముఖ్యంగా వాళ్ళు మా అమ్మగారివైపు దూరపు

బంధువులు. అందుచేత అది ఖాయమనే ఉద్దేశ్యంతో ఉన్నారు ఇరువైపుల పెద్దవాళ్ళూనూ.

నేను విడిగా ఆ అమ్మాయితో మాట్లాడతానంటే సరే! అన్నారు.

ఇద్దరం ఒక గదిలో కూర్చున్నాము. అన్నట్లు ఆ అమ్మాయి వేషధారణ గురించి చెప్పలేదు కదూ స్లీవ్ లెస్ టైట్ టాప్. టైట్ ప్యాంట్. బాబ్డ్ హెయిర్, లిప్‌స్టిక్. తర్వాత ఇంగ్లీషు తప్ప తెలుగు మాట్లాడటమే లేదు.

కొంచెం సేపు మాట్లాడాక నేను ఉండబట్టలేక అడిగేసేను.

పెళ్ళివారు వస్తున్నారు కదా! సంప్రదాయ దుస్తులు వేసుకోమని మీ వాళ్ళు చెప్పలేదా! తర్వాత మీరు అసలు తెలుగు మాట్లాడటం లేదు. తెలుగు వ్రాయడం, చదవడం కూడా రాదా! అమెరికా వాడు పెళ్ళికొడుకు అని వేషభాషలు ఇలా ఉన్నాయా! లేక ఎప్పుడూ మీరు ఇలాగే ఉంటారా? ప్రశ్నలు బాణాల్లా సంధించానని అనుకున్నాను.

సూటిగా ఒక్కటే జవాబు చెప్పింది. "నేను నా వ్యక్తిత్వాన్ని చంపుకుని నా పద్ధతులు దేనికోసమూ, ఎవరికోసమూ మార్చుకోను. కాన్వెంటు చదువులతో ఇంగ్లీషులో మాట్లాడడం బాగా అలవాటు. తెలుగు రాయడం, చదవడం రాదు."

సంభాషణంతా ఇంగ్లీషులోనే సాగింది. గుడ్‌బై చెప్పి బయటపడ్డాను అంతే.

ఇంక రెండో అమ్మాయి. ఇంజనీరింగ్ చదివింది. శర్మగారి ద్వారా వచ్చిన సంబంధం. చాలా మర్యాదలు చేశారు. పరిచయం చెయ్యగానే మా అమ్మా, నాన్న గార్లకు పాద నమస్కారాలు పెట్టింది. చీర చక్కగా కట్టుకుంది అందం మాత్రం సో సో. ఐతే యేం విద్యావినయం ఉన్న పిల్ల అంది అమ్మ నా చెవిలో పెద్దవాళ్ళంతా ఏదో పిచ్చాపాటీ మాట్లాడుతూనే మీరిద్దరూ మాట్లాడు కోవాలనుకుంటే ఈ ప్రక్క గదిలో కూర్చోండి అన్నారు.

పోయింది. నువ్వు తిరుపతి పెళ్లికి రావడం కూడా తమాషా కదూ! అనుకోకుండా ఇద్దరం ఒక్క పెళ్ళికే వస్తున్నామని అక్కడికి వచ్చేదాకా మనకు తెలీదు. అంత బిజీగా గడిపేశాం.

"ఔను! నువ్వు మూర్తిగారమ్మాయి పెళ్లికంటే నేను మా ఫ్రెండ్ పెళ్ళికి వెళ్ళాలన్నాను. దిగాక అడ్రసు వెతుక్కోవడంలో కదా తెలిసింది. యిద్దరం ఒక చోటికే అని!" పకపకా నవ్వేడు తల్చుకుంటూ!

"మాట దాటించేస్తున్నావ్! అక్కడ చూసిన అమ్మాయి నచ్చితే ఈ పాటికి పెళ్ళి ముహూర్తం పెట్టేసిన కబురు చెప్పేవాడివి. ఇంక సెలవు ఐపోతున్నట్లుంది కదా!" ఇంక అమెరికా అమ్మాయే రాసిపెట్టి ఉంది నీకు.

"ఆ! ఇంక సెలవు కొద్దిగా మాత్రమే ఉంది. ఈ మాటు ట్రిప్ వేస్టు అనే అనుకున్నాను. అక్కడి చేదు అనుభవం గుర్తుకు వస్తే మాత్రం ట్రై యండ్ ట్రై యండ్ సక్సీడ్ అనిపిస్తోంది. ఇక్కడి వచ్చాక.

"ఎవరేనా నచ్చేరేమిటి? కొంపతీసి".

"నాకు నచ్చితే సరిపోతుందా. అవతల వాళ్ళకి నచ్చవద్దూ!"

"ఐతే! ముందు ఎవరు నచ్చారో చెప్పు. ఎందుకు నచ్చారో చెప్పు. ఇంతకు ముందు నీ అమెరికా అనుభవం తర్వాత ఇక్కడ పెళ్ళి చూపులు చూసిన అమ్మాయిలు ఎందుకు నచ్చలేదు. అది కూడా చెప్పు. నాకు తెలుసుకోవాలనుంది. అన్నీ దాచకుండా చెబితే నేను నీకు సహాయం చేస్తాను. సరేనా!"

"తప్పకుండా చెబుతాను. నువ్వు కూడా ముందు ముందు ఎదుర్కోవాలి కదా సంఘటనలు. నాకు అక్కడి అనుభవం తర్వాత ఇక్కడి అమ్మాయిలు ఎందుకు నచ్చలేదో మొదట చెబుతాను.

మొదటి చూసిన అమ్మాయి అందంగానే ఉంది. చదువు కూడా సరిపెట్టుకోవచ్చు పీజీ ఉంది. ముఖ్యంగా వాళ్ళు మా అమ్మగారివైపు దూరపు

బంధువులు. అందుచేత అది ఖాయమనే ఉద్దేశ్యంతో ఉన్నారు ఇరువైపుల పెద్దవాళ్ళూనూ.

నేను విడిగా ఆ అమ్మాయితో మాట్లాడతానంటే సరే! అన్నారు.

ఇద్దరం ఒక గదిలో కూర్చున్నాము. అన్నట్లు ఆ అమ్మాయి వేషధారణ గురించి చెప్పలేదు కదూ స్లీవ్ లెస్ టైట్ టాప్. టైట్ ప్యాంట్. బాబ్డ్ హెయిర్, లిప్‌స్టిక్. తర్వాత ఇంగ్లీషు తప్ప తెలుగు మాట్లాడటమే లేదు.

కొంచెం సేపు మాట్లాడాక నేను ఉండబట్టలేక అడిగేసేను.

పెళ్ళివారు వస్తున్నారు కదా! సంప్రదాయ దుస్తులు వేసుకోమని మీ వాళ్ళు చెప్పలేదా! తర్వాత మీరు అసలు తెలుగు మాట్లాడటం లేదు. తెలుగు వ్రాయడం, చదవడం కూడా రాదా! అమెరికా వాడు పెళ్ళికొడుకు అని వేషభాషలు ఇలా ఉన్నాయా! లేక ఎప్పుడూ మీరు ఇలాగే ఉంటారా? ప్రశ్నలు బాణాల్లా సంధించానని అనుకున్నాను.

సూటిగా ఒక్కటే జవాబు చెప్పింది. "నేను నా వ్యక్తిత్వాన్ని చంపుకుని నా పద్ధతులు దేనికోసమూ, ఎవరికోసమూ మార్చుకోను. కాన్వెంటు చదువులతో ఇంగ్లీషులో మాట్లాడడం బాగా అలవాటు. తెలుగు రాయడం, చదవడం రాదు."

సంభాషణంతా ఇంగ్లీషులోనే సాగింది. గుడ్‌బై చెప్పి బయటపడ్డాను అంతే.

ఇంక రెండో అమ్మాయి. ఇంజనీరింగ్ చదివింది. శర్మగారి ద్వారా వచ్చిన సంబంధం. చాలా మర్యాదలు చేశారు. పరిచయం చెయ్యగానే మా అమ్మ, నాన్న గార్లకు పాద నమస్కారాలు పెట్టింది. చీర చక్కగా కట్టుకుంది అందం మాత్రం సో సో. ఐతే యేం విద్యావినయం ఉన్న పిల్ల అంది అమ్మ నా చెవిలో పెద్దవాళ్ళంతా ఏదో పిచ్చాపాటీ మాట్లాడుతూనే మీరిద్దరూ మాట్లాడుకోవాలనుకుంటే ఈ ప్రక్క గదిలో కూర్చోండి అన్నారు.

ఇద్దరం కూర్చున్నాక నేనే మొదట ఏ కాలేజీ! గ్రూపు ఇలాంటి మామూలు ప్రశ్నలు వేసి M.Tech చేయాలనుకోలేదా! అని అడిగాను.

"గేట్ రాశాను. నాకు సీటు వస్తుందని ఆశ ఉంది. ఈలోగా ఈ ఏర్పాటు చేశారు. సంబంధం కుదరకపోతే చేద్దువుగానీ కుదిరితే US వెళ్ళి అక్కడే చేద్దువుగాని అన్నారు అంది.

"మీరేమనుకుంటున్నారు?"

ఒక్కక్షణం తటపటాయించి చెప్పింది. ఇక్కడ M.Tech చేసినా U.S.Aలో MS చేయాల్సి ఉంటుందని నా ఫ్రెండ్స్ చెప్పారు. GRE టోఫెల్ వ్రాసి వెళ్ళాలనే నాకూ ఉంది. ఏదో విధంగా అమెరికా వెళ్ళడమే నా లక్ష్యం.

"పెళ్ళి చేసుకుని అమెరికా వెళ్ళి కూడా M.S. చెయ్యాలంటే G.R.E పరీక్షలు వ్రాయాల్సిందే ఇంతకీ మీకు నచ్చాలి కదా! పెళ్ళి అవడం వెళ్ళడమూను.

"వెళ్ళడం సమస్య ఉండదుగా అప్పుడు! అంత ఖర్చు పెట్టి అంతదూరం ఆడపిల్లని ఒక్కర్తెనూ పంపరుగా! అందుకని..

"నచ్చినా నచ్చకపోయినా అభ్యంతరం లేదంటారు."

అలాగని కాదు! ఎలాగైనా నా జీవితాశయం నెరవేరాలని నా ఆశ!

"సరే అలాగే మీ కోరిక నెరవేరి వెడతారే అనుకోండి! తర్వాత ఏ కారణం చేతైనా మీ భర్త ఇండియాకి వచ్చేయాలనుకుంటే! మీరేమంటారు?

ఆ అమ్మాయి అతనికేసి అనుమానంగా చూసింది.

ఎందుకేనా మంచిదని నా మనసులోని మాట చెబుతున్నాను. ముందు అవసరం కూడా! నేనే ఐతే కొన్నాళ్ళు అయ్యాక ఇక్కడికి వచ్చేయ్యాలని అనుకుంటున్నాను. మా తల్లిదండ్రులు వృద్ధులై పోయారు. ఇన్నాళ్ళూ మా అక్క, బావ వాళ్ళని చూసుకునేవారు. రెండేళ్ళ క్రితం మా అక్కయ్య చనిపోయింది. బావగారు మరలా పెళ్ళి చేసుకుని మా కుటుంబానికి దూరమైపోయారు. వీళ్ళు అక్కడికి వచ్చి ఉండే అవకాశం లేదు కనుక నేను వారిని చూసుకోవాలి.

కేవలం వారికోసమే ఐతే బంగారంలాంటి భవిష్యత్తు వదులుకోకూడదు. ఒకరికిద్దరు సంపాదిస్తూ డాలర్లు పంపి వారికి అన్ని సదుపాయాలు చేయవచ్చు కదా! ఇలా ఆ అమ్మాయి అనగానే ఎట్టి పరిస్థితులలోనూ తను వెనక్కి రావడానికి ఇష్టపడదన్న విషయం స్పష్టమైంది. నూటికి 90 మంది ఇలాంటి వాళ్ళే కావడం వల్ల అమెరికా వెళ్ళి అక్కడి సుఖాలకి అలవాటు పడ్డవాళ్ళు వెనక్కి రాకుండా అక్కడే ఉండిపోయి జనాభా పెంచేస్తున్నారు. ఆ క్షణంలోనే నాకు మా పెద్దత్త కొడుకు సంగతి గుర్తు వచ్చింది. అతను పెళ్ళి అయిన రెండేళ్ళ తర్వాత అమెరికా వెళ్ళాడు కంపెనీ వాళ్ళు పంపితే. తర్వాత భార్యని, తీసుకుని వెళ్ళాడు. అక్కడ 3 సంవత్సరాలు చేశాక మళ్ళీ ఇండియా వెళ్ళి పోవలసి వచ్చింది. అతని భార్య అమెరికా వదలలేక ఏ బేబీ సిట్టింగో చేస్తూ ఇల్లీగల్‌గానే ఉండిపోతానని నానా గోలా చేసిందిట. ఆవిణ్ణి ఇండియా తీసుకు రావడానికి అతనికి తలప్రాణం తోకకి వచ్చిందిట. ఇంకానయం! అమెరికా పిచ్చిలో పడి ఏ అమెరికా వాడినో చేసుకోలేదు" అని మా పెద్దత్త మొత్తుకునేది. అప్పుడింకా నేను చిన్నవాణ్ణి. అసలు ఏం జరిగిందో ఎవరికీ తెలీదు. నీరు పల్లమెరుగు నిజము దేవుడెరుగు అంటారు కదా!"

"సరే! మీరూ ఆలోచించుకోండి బాగా! నా తల్లిదండ్రులని అలా వదిలెయ్యడం నాకు ఇష్టం లేదు. ఈపైన మీ యిష్టం" అని చక్కా వచ్చాను.

"సుజిత్! నువ్వు ఆ అమ్మాయిల్ని వద్దనుకోడంలో అర్థం ఉంది. ఇకపోతే నీకు నచ్చిన అమ్మాయే ఎవరో కూడా చెప్పేస్తే అన్నాడు" నీరజ్.

"నీరజ్! నిజంగా మీకు తెలియకనే అనుకోవాలా. నా నోటితో చెప్పించాలనే సుమా! నువ్వు అడుగుతున్నది!" అన్నాడు సుజిత్.

నీరజ్ నవ్వుతూ "అబ్బ! ఎంతోతెలివిగా చెప్పావు సుమ నీకు నచ్చిన అమ్మాయిపేరు."

"ఔను సుమా! ఔను!" సుజిత్ నీరజ్ నవ్వులో శృతికలిపాడు.

"మా తాతయ్యగారి శిష్యురాలే. డబుల్ ఇంగ్లీషు M.A., తెలుగు M.A.

చేయిస్తున్నారు తనతో. వాళ్ళ తాతగారికీ ఈ మనుమరాలు ఒక్కత్తే! తప్పకుండా నీ సంగతి చెబుతాను."

"నేను రేపు ఉదయమే వెళ్ళిపోతాను. అమ్మా వాళ్ళ దగ్గర మరో వారం ఉండి వెళ్ళిపోతాను. మనం ఇంక U.S. లోనే కలిసేది. మీరూ వచ్చేస్తారుగా ఆపై వీకల్."

"ఔను. ఇప్పుడింక అప్పగింతల కార్యక్రమం జరిగాక భోజనాలు చేసి పెళ్లివారు బయలుదేరుతారు. రేపు శుక్రవారం పెళ్ళికూతురిని పంపకూడదుట. అందుకని ఈ రాత్రికే అందరూ వెడతారు."

"రేపంతా మనకు తీరుబడే."

"మనం ఈ ఊరు శివాలయం వెళ్ళి శాస్త్రిగారు అదే సుమ తాతగార్ని కలుద్దాం. తర్వాత తాతగారు ఆయనతో అన్నీ మాట్లాడుతారు. రేపురాత్రి బండికి కదా నువ్వు వెళ్ళేది."

"అలాగే హైదరాబాద్ వెళ్ళిపోదువుగానీ, సరేనా!" అన్నాడు నీరజ్!

"చిత్తం! చిత్తం!" అన్నాడు సుజిత్ ఊహల్లో తేలిపోతూ!

"ఇక్కడేం చేస్తున్నార్రా! అవతల అప్పగింతలు జరుగుతాయి. రా సుజిత్ చూద్దువుగాని" అంది అవంతి వచ్చి.

వెళ్ళేటప్పటికి పాన్పు మీద వధూవరులను కూర్చోబెట్టి బంతులాట ఆడించారు. తర్వాత మధ్యలో గుడ్డ ఉయ్యాల కట్టి బొమ్మను ఊగించి వధూవరుల చేత నాకు పని ఉంది నువ్వు ఎత్తుకోమని ఇద్దరు వంతులు పోయి ఎత్తుకుని ఆడబిడ్డ చేతికి అందిస్తారు. ఇది చూడ వేడుకగా నవ్వుకుంటూ చూస్తారందరూ.

"ఇందులో బిడ్డల ఆలనా పాలనలో భార్యభర్తలిద్దరూ సమాన భాగస్వాములని తెలియచెప్పడమూ, ఆడు బిడ్డను గౌరవించడమూ మొదలైన అర్థాలున్నాయని అవంతి చెప్పింది. సుజిత్ గబగబా పుస్తకం తీసి అందులో ఏమి వ్రాసారోనని.

ఆ తర్వాత వధువును అత్తమామలకు, భర్తకూ, ఆడుబిడ్డలకూ అప్పగించడం.

"అష్ట వర్షాభవేత్ కన్యా పుత్ర వత్సాలితామయా
ఇదానీం తవదాస్యామి దత్తా స్నేహేన పాలయ"

ఈ శ్లోకం చదువుతూ కన్యాదాతలచే వధువును వారికప్పగిస్తారు. పుత్రునితో సమానంగా పెంచిన మా కన్యను తర్వాత మీరు ప్రేమాభిమానములతో చూడండి. మీ బిడ్డగా భావించండి అని అర్థం.

"అభివర్ధ తాం వయసాభిరాష్ట్రేణ వర్ధతాం
రయ్యా సహస్ర పోషసేమౌకాస్తా మనపేక్షితా"

ఈ వధువు పాడి పంటలతోను, ఇళ్ళు, భూములతోను, సకల సౌభాగ్యాలు, సంపదలతోను తులతూగి వంశాభివృద్ధి పొందాలని ఆశీస్సులు అందిస్తారు.

చదవడం ముగించిన సుజిత్ రేపు తను వినబోయే శుభవార్తని కనబోయే శుభఘడియను గురించి ఊహాలోకాల్లో తేలిపోతూ వెళ్ళే లోపున సుమతో ప్రత్యేకంగా మాట్లాడే వీలు కలిగించమని నీరజ్‌ని అడగాలని గట్టిగా నిర్ణయించు కున్నాడు. వచ్చినప్పటి నించీ అందరితోనూ చలాకీ తిరుగుతూ ముఖ్యంగా అవంతీ నిరంజన్ గార్లకు అన్ని విషయాల్లోను సహకరిస్తూ ఒక ప్రత్యేక సరళిలో కనిపిస్తున్న సుమని చూస్తుంటే తనకి తెలియకుండానే తన మనసులో మధుర భావన కలిగింది.

ఈ 'సప్తపది' పుస్తకావిష్కరణలో ఆమె పాత్ర తెలిశాక ఆమె పట్ల ఉన్న సదభిప్రాయం మరింత బలపడింది. ఆమెతో కలిసి 'సప్తపది' నడువగలిగితే బాగుండునని తీవ్రమైన కాంక్ష కలుగుతోంది. ఆ తిరుమల దేవుడు అందుకే తనని ఇక్కడికి పంపాడేమో! అనుకున్నాడు సుజిత్ మనసులో.

రాత్రి పెళ్ళివారంతా వెళ్ళిపోవడంతో కాస్త సద్దుమణిగింది యింట్లో. నరేంద్ర కుటుంబంతో అత్తవారూరు వెళ్ళాడు. ఆ మర్నాడు ఉషోదయానికి

ముందే నిద్ర లేచి స్నానపానాదులు కానిచ్చి నీరజ్ తయారై వచ్చే దాకా ఆ రోజు పేపరు తిరగేస్తూ కూర్చున్నాడు హాలులో సుజిత్. తను ఆ రోజు రాత్రి ట్రెయిన్‌లో బయలుదేరి వస్తున్నానని చెప్పి పెళ్ళి విశేషాలన్నీ చెప్పేడు తల్లితో ఫోనులోనే!

అంతలో నీరజ్ రావడంతో ఇద్దరూ శివాలయానికి వెళ్ళి వస్తామని బయలుదేరేరు. వీరిద్దరూ వెళ్ళే సరికి శాస్త్రిగారు పూజ చేసి మంగళహారతి యిస్తున్నారు. సరిగ్గా సమయానికి వచ్చాము అనుకుంటూ దర్శనం చేసి హారతి కళ్ళకి అద్దుకున్నారు. పాదుకలు తీసుకున్నారు.

అక్కడ నిలిచి ఉన్న తక్కిన భక్తులను కూడా పాదుకలు ఇచ్చి వాళ్ళు వెళ్ళాక పలుకరించారు శాస్త్రిగారు. నీరజ్ శాస్త్రిగారికి సుజిత్‌ని పరిచయం చేశాడు. వెంటనే సుజిత్ నమస్కారమండీ! అన్నాడు మూర్తీభవించిన వినయంతో!

నవ్వుతూ "ఆయుష్మాన్‌భవ! అని నీరజ్ స్నేహితుడివట కదా! నిరంజన్ చెప్పారు మీ గురించి మంచివాడు అంటూ సర్టిఫికెట్ కూడా ఇచ్చేశారాయన!" అన్నారాయన.

"అమ్మయ్య! తాతయ్యా నాకు మార్గం సులభం చేశారు." అనుకున్నాడు నీరజ్ మనసులోనే. అంతలో మరో యిద్దరు భక్తులు రావడంతో మీరు బయట సిమెంట్ బెంచీ మీద కూర్చోండి వాళ్ళని పంపిస్తాను. అదిగో సత్యం వస్తున్నాడు. ఈ మాటు కాస్సేపు అతను చూసుకుంటాడిక్కడ అన్నారు" శాస్త్రిగారు.

ముగ్గురూ కూర్చున్నాక గుడిని గురించి ఆయన చెప్పినవన్నీ విన్నాక మెల్లగా నీరజ్ "మీరు జాతకాలు చూస్తారు కదా! మా వాడికి పెళ్ళి ఎప్పుడౌతుందో చెప్పండి" అని మొదలుపెట్టాడు.

శాస్త్రిగారు వెంటనే "జాతకం దగ్గర ఉందా. ఆనక ఇంటిదగ్గరకి వస్తే తప్పకుండా చూస్తాను. ఇంతకీ మీదే ఊరు, ఇంటిపేరు, గోత్రం, చదువు, వయసు, మీ తండ్రి గారి పేరూ వగైరా చెప్పండి" అన్నారు.

అన్నీ చెప్పేడు సుజిత్! విన్న శాస్త్రి గారి ముఖములో ఒక విధమైన తృప్తి, ప్రసన్నత నీరజ్ పసిగట్టాడు.

"భలే మంచి సమయమూ! మించినన్ దొరకదూ." అనుకుంటూ మీకేమైనా మంచి సంబంధం తెలిస్తే చెప్పండి. అసలు తను ఈ మాటు ఇండియా వచ్చినదే ఆ పని మీద. ఏవో రెండు, మూడు హైదరాబాద్‌లో చూసినవి ముందు తనకే నచ్చలేదు.

అతనికి మన సంప్రదాయాలంటే చాలా గౌరవం. అందుకు తగ్గట్టుగా ఉండాలి తన భార్య అని అతని ఉద్దేశ్యం. మీరేమీ అనుకోనంటే అచ్చు మీ సుమలా ఉండాలని కోరుకుంటాడు!" అన్నాడు నీరజ్ సుజిత్ వినకుండా.

"ఆయన నవ్వుతూ సుమలా ఉండాలని కోరుకుంటాడా. సుమనే కోరుకుంటాడా." అన్నారు చిన్నగా నవ్వుతూ.

"జవాబు చెప్పడానికి తడబడ్డాడు నీరజ్".

"నేనూ ఆ అబ్బాయిని గమనిస్తూనే ఉన్నాను. నాకు బాగా నచ్చాడు. కానీ అమెరికా వాడికి మనం ఎక్కడ ఆనతాం అని బయటపడలేదు. మీ తాతగారు సరే సరి సుజిత్‌కి ఈ మాటుపెళ్ళి చేసి మరీ పంపాలి U.S.A కి అన్నంత పట్టుదలగా నాకు ఆయన సుమనిస్తే బాగుంటుందని చెప్పారు కూడా."

"మరింకెందుకు ఆలస్యం! అంటూ సుజిత్‌తో ఏదో చెప్పబోతూంటే. ఖంగారుపడకు మధ్యాహ్నం 4 గంటకి బాగుంది. నేను వచ్చి పద్ధతి ప్రకారం మిమ్మల్నందర్నీ ఆహ్వానిస్తాను. పెళ్ళి చూపులకి" అన్నారు ఆయన లేచి నిలబడి. ఇంక వెళ్ళిరమ్మన్నట్లుగా.

సుజిత్‌కేమీ అర్థంకాకపోయినా పదవెడదాం గ్రాండ్ మా బ్రేక్ ఫాస్ట్‌కి లేటయిపోయింది అంటుందని బయలుదేరిన నీరజ్‌ని అనుసరించాడు.

మధ్యాహ్నం 41/2 గంటలకి శాస్త్రి గారింటిలో సమావేశమయ్యారు అంతా. వచ్చిన వాళ్ళు కొత్త వాళ్ళుకాకపోవడంతో సుమ నవ్వుతూ పలుకరించి

అందరికీ కాఫీలు, బిస్కెట్లూ ఇచ్చింది. అవంతిగారికి డ్రింక్ ఇవ్వడం మరిచిపోలేదు.

నిరంజన్‌గారు కాఫీ త్రాగుతూ సుజిత్ గురించి సుమకి, సుమ గురించి సుజిత్‌కు అన్ని విషయాలు చెప్పారు. సుజిత్ వాళ్ళ అమ్మ, నాన్నగారు తర్వాత వస్తారు. అందాకా మేమున్నాము కదా! ముందు మీ ఇద్దరికి నచ్చితే మిగతావన్నీ నింపాదిగా జరుగుతాయి. అందుకని మీరద్దరూ విడిగా మాట్లాడుకోవడము మంచిదనుకుంటున్నాను అన్నారు.

అవంతి శాస్త్రిగారి ముఖంలోకి చూసింది ఆయనకూ అభ్యంతరం లేదని చెప్పడంతో అందరూ వీధి గదిలోకి నడిచారు వాళ్ళిద్దరినీ అక్కడ వదలి.

సుజిత్ కొంచెం సేపు సంభాషణ ఎలా ప్రారంభించాలో ఆలోచిస్తూండి పోయాడు గత అనుభవాలు గుర్తుకు వచ్చి.

అతనితో సుమ అంతకుముందు మాట్లాడి ఉన్నప్పటికీ ఆ సమయంలో మాటలాడడానికి సిగ్గుపడింది. సుమ సిగ్గు దొంతరల నడుమ బుగ్గలు గులాబి వర్ణంలోకి మారి సుమవదనం రోజాకు సుమం వలె తోచి ఒక్కసారి చేతితో తాకుదామా అన్నంతగా కలిగిన ఉద్వేగాన్ని బలవంతంగా అణుచుకుంటూ.

"మీరు చాలా అందంగా ఉన్నారు సుమా!" అన్నాడు సుజిత్.

"థాంక్స్ అంది సుమ" అనుకోని ఈ ఏర్పాటు ఏమిటి? నేను ముందు ఆశ్చర్యంలోంచి తేరుకోలేకపోతున్నాను."

"ఔను కొన్ని కొన్ని అనుకోకుండానే జరుగుతాయి. ఇంతకీ నేను మీకు నచ్చానో లేదో చెప్పండి. పెద్ద పెద్ద పరీక్షలు రాసినప్పుడు కూడా రిజల్టు కోసం ఇంత టెన్షన్ పడలేదు నేను."

"మీకేం లోటని! ఎవరికి నచ్చరు మీరు?"

"మీరు చెప్పింది జవాబా? ప్రశ్నా? నాకేమీ అర్థం కాలేదు?" అన్నాడు సుజిత్ అమాయకంగా!

"ప్రశ్నలోనే జవాబుంది! మీరు ఎంత నచ్చినా మీ వెంట అమెరికా రాలేను. అందుకే! నాయీ సందిగ్దం."

"కారణం తెలుసుకోవచ్చా."

"నేను మా తాతగారిని వదిలి రాలేను."

"అందుకని పెళ్ళి కూడా చేసుకోరా."

"పెళ్ళి చేసుకోకపోతే తాతయ్య ఊరుకోనేలా లేరు."

"అందుకని ఏం చేయాలనుకుంటున్నారు? ఇల్లరికం ఉండే వారిని చేసుకుంటారా."

"ఈ దేశంలోనే ఏదో ఒకటి చేసుకుంటే సరిపోతుంది. కావలసినప్పుడల్లా తాతగారు రావాలన్నా, నేను రావాలన్నా వీలౌతుంది. అంతేకాని ఇటు ఇల్లరికమూ ఇష్టం లేదు. అటు విదేశాలకి వెళ్ళడమూ లేదు."

"అందుకని! ఇష్టపడినా వదిలేసుకుంటారన్న మాట." చేజేతులా వచ్చిన అవకాశాన్ని సరే అనక జారవిడుచుకుంటారా. మీ గురించి నీరజ్ చెప్పాడు. ఉన్న ఒక్క తాతగారినీ అలా వదిలెయ్యలేని మీ సంస్కారానికి జోహర్లు. పదండి వాళ్ళంతా మన నిర్ణయంకోసం అడుగులో అడుగు వేస్తూ వచ్చేసరికి.

"అదిగో వాళ్ళిద్దరూ 'సప్తపది' అంటారే అవి నడిచేశారు." అన్నాడు నీరజ్ అతని మాటలకి అందరూ నవ్వేశారు.

శాస్త్రిగారు గబగబా దగ్గరికి వచ్చి సుమ నెత్తిమీద చెయ్యివేసి 'శీఘ్రమే కల్యాణ ప్రాప్తిరస్తు అని దీవించేరు.

"ఆ దీవెన ఆవిడకేనేమో. నాకా ప్రాప్తిలేనట్లుంది" అన్నాడు సుజిత్ కొంచెం దిగులుగా.

"అదేమిటి బాబూ! మీ యిద్దరికీ కలిపే ఆ దీవెన అన్నారు శాస్త్రిగారు.

వెంటనే నిరంజన్‌గారు సుజిత్‌ని దగ్గరికి రమ్మని పిలిచి "ఏమి

జరిగింది?" అన్నారు మెల్లిగా.

"ఏమంది! నేనంటే ఇష్టమేనట. కానీ పెళ్ళి అయ్యాక తాతగారిని వదిలి U.S. రాలేదు కనుక వీల్లేదుట! ఇక్కడ ఉండేవాడిని పెళ్ళి చేసుకుంటే సరిపోతుంది అంటోంది.

"పెద్ద చిక్కు వచ్చిపడిందే! ఒక విధంగా ఆ అమ్మాయి చెప్పినదీ కరెక్టే అనుకో". ఆయన మాట పూర్తికాకుండానే శాస్త్రిగారు వచ్చి "ఏమిటండీ! మీరూ దాన్ని సమర్థిస్తున్నారు. కాటికి కాళ్ళు చాచుకుని ఉన్న నాలాంటి ముసలాడి కోసం ఇంత మంచి సంబంధం వదిలేస్తుందా! దాని భవిష్యత్‌కి నేను అడ్డం అయితే వెంటనే తనువు చాలిస్తాను" అన్నారు ముక్కుపుటా లెగరేస్తూ.

అవంతి సుమని దగ్గరకు తీసుకుంది వెన్ను మీద రాస్తూ.

"స్త్రీలలో కీర్తి, శ్రీ, స్మృతి, మేధ, వాక్కు, ధృతి, క్షమాగుణాలు కూడా నేనే!" అని శ్రీ కృష్ణ పరమాత్మ విభూతి యోగంలో చెప్పాడు. అందువల్ల సుమ తానుగా మాట్లాడలేదు. ఆ భగవంతుడే పలికించాడు. తన వైపు ఆలోచిస్తే తన ఆలోచన మంచిదే అంది" అవంతి.

"ఔను ఆంటీ! అందుకే తనని వదులుకోలేక పోతున్నాను. కానీ నేను ఇప్పుడు అమెరికా వెళ్ళితీరాలి. మరో 2,3 ఏళ్ళకు కాని ప్రాజెక్టు పూర్తికాదు. అది ఐతేకాని వీలు పడదు. నిజానికి మా తల్లిదండ్రుల కోరిక ప్రకారం ఆ ప్రాజెక్టు ఐపోయిన తక్షణం ఇండియాకి వచ్చేయాలనే ఉంది నాకు కూడా."

"మరి యింకనే! రెండేండ్లు ఎంతలోకి తిరుగుతాయి. ఒకరికోసం ఒకరు ఎదురు చూస్తుంటే యిట్టే గడిచిపోతాయి రోజులు" నిరంజన్‌గారు అన్నారు తేలికగా.

"అంత సులభం కాదులెండి! రెండు, మూడేళ్ళు ఏ ఆధారం మీద ఆగుతాం. మీ మనుమరాలు పెళ్ళి చెయ్యరా! అంటూ యిప్పటికే చాలా మంది అడుగుతూంటే చూస్తున్నాం కుదరాలిగా అని చెబుతున్నాను. పెళ్ళికుదిరిందని

చెప్పుకోవడానికి కూడా లేదు. పెళ్ళి ఐపోతే నాకు నిశ్చింత. దానికి బుద్ధి తిరిగితే వెడుతుంది. లేకపోతే అతను వచ్చేదాకా నిరీక్షిస్తుంది" అన్నారు శాస్త్రిగారు.

"మీ మాట కూడా అక్షరాలా నిజం" అన్నారు నిరంజన్‌గారు.

"బాగుంది వరస. కర్ర విరక్కుండా పాము చావకుండా ఎలాగ? ప్రతీ దానికీ ఒక పరిష్కార మార్గం ఉంటుంది. నిదానంగా ఆలోచించాలి. అది మనంకాదు వాళ్ళిద్దరే నిర్ణయించుకోవాలి" అంది అవంతి.

ఎప్పుడూ గలగలా మాట్లాడే నీరజ్ కూడా మౌనంగా దిక్కులు చూస్తున్నాడు అందరూ ఎవరి ఆలోచనలో వారుండగా అక్కడ నిశ్శబ్దం తాండవించింది. ఒక్క ఐదు నిమిషాలయ్యాక ఒక దృఢ నిశ్చయానికి వచ్చినట్లుగా సుజిత్ అన్నాడు. "నేను ఇప్పుడు వెళ్ళిపోయి మరో 6 నెలలకి మళ్ళీ వస్తాను. అప్పుడు మా యిద్దరికీ పెళ్ళి జరిపిస్తే తర్వాత వీసా వచ్చాక తను U.S. రావాలి. అక్కడ ఒకటి రెండేండ్లు గడిపాక ప్రాజెక్టు పూర్తికాగానే ఇద్దరమూ వచ్చేస్తాము. (పెళ్ళి కాకుండా మరో 2, 3 ఏళ్ళు ఉండిపోవడం తనకీ నాకు కూడా సాధ్యమూ కాదు, మంచిదీ కాదు.) పెళ్ళి కుదరకపోతే అది వేరే సంగతి. కుదిరి ఒకరంటే ఒకరు ఇష్టపడ్డాక (పెళ్ళి కాకుండా కాదు) ఈ పద్ధతి మీకు ఇష్టమైతే OK లేదంటే... అతనిని మధ్యలో ఆపి.

లేదంటే NO, నో అంతే కదూ అన్నాడు నీరజ్ తన మామూలు ధోరణిలో.

శాస్త్రిగారు "బ్రహ్మానందపడిపోతూ! బాబూ నీ వంటి భర్త దొరకడం నిజంగా దాని అదృష్టం." అన్నారు ఆనంద భాష్పాలు రాలుస్తూ.

"అదృష్ట దేవత ఒక్కసారే తలుపు తట్టుతుందిట. ఇప్పుడు అవివేకంగా కాదనుకుంటే నీకు మంచిది కాదు సుమా! మీ తాతగార్ని మేం బాగా చూసుకుంటాం. నువ్వు అమెరికా వెళ్ళి వచ్చేదాకా. సరేనా." అన్నారు నిరంజన్‌గారు.

"సుమా! నీ తల్లి చెబితే వింటావు కదా! మీ అమ్మ ఉంటే నిన్ను ఈ పెళ్ళికి ప్రోత్సహించేది కాదా! నీ మీద నాకెంతో అభిమానం. మా మనుమడికి చేసుకోవాలనుకున్నాను. కాని గోత్రాలు ఒక్కటి కావడం వల్ల ఊరుకోవలసి వచ్చింది. నీరజ్ కన్నా ఎంతో మంచివాడు దొరికాడు. ఆ పైన నీ యిష్టం" అవంతి అంటూండగానే.

"ఏమిటి గ్రాండ్ మా. సుజిత్‌ని మంచివాడు అను ఒప్పుకుంటాను. కానీ నాకన్నా మంచోడు అంటావేం!" అని బుంగమూతి పెట్టాడు నీరజ్ ఉడుక్కుంటూ. అందరూ నవ్వకుండా ఉండలేకపోయారు సుమతో సహా.

సుజిత్ వాచీ చూసుకుని అరె అప్పుడే 7 ఐంది. పదిగంటల ట్రెయిన్‌కి వెళ్ళాలి నేను. వెళ్ళివస్తామండి అంటూ శాస్త్రిగారికి నమస్కరించి సంతోషంగా ఉన్న సుమకి కళ్ళతోనే వీడ్కోలు తీసుకున్నాడు.

వెంటనే అవంతి అంది "శాస్త్రిగారూ! మీరు సుమా కూడా మా యింటికి వచ్చేయండి. అక్కడే భోజనం చేసి వద్దురుగాని. ఇంకా బంధువులున్నారు కదా! వంట వాళ్ళని ఈ రోజు కూడా ఉంచేసేము. ఇప్పుడు సుమ వంట చెయ్యక్కర లేకుండా సరిపోతుంది".

"వెరిగుడ్ ఐడియా! పదండి వెడదాము" అన్నారు నిరంజన్‌గారు.

అందరూ సరదాగా కబుర్లు చెప్పుకుంటూ నడుస్తూంటే కావాలని వెనకబడి కులాసాగా మాట్లాడుకుంటూ వస్తున్న సుజిత్, సుమలని చూచి ముచ్చటగా ఉంది జంట అని అనుకోకుండా ఉండలేకపోయారు అవంతి, నిరంజన్ దంపతులు. శాస్త్రిగారైతే అంతా ఈశ్వరేచ్ఛ అనుకున్నారు మనసులో.

నీరజ్ ఐతే తానే ఏదో ఘనకార్యం సాధించినట్లు ఫీలై పోతూ నడకలో వేగం పెంచాడు. ఈల వేసుకుంటూ హుషారుగా ఉన్నాడు.

"మీకు యిష్టమైతే చాలా! మీ అమ్మగారూ, నాన్నగారూ కూడా ఒప్పుకోవాలిగా సుమ మెల్లిగా అడిగింది సుజిత్‌ని. ఎప్పటి నుంచో తనకి ఉన్న అనుమానం నివృత్తి చేసుకోవాలి అనుకుంటూ!"

"వాళ్ళకి నచ్చినవి కూడా నాకు నచ్చకే విరమించుకున్నారు. నీకు నచ్చితే చాలు చేయడానికి సిద్ధంగా ఉన్నాం అని చెప్పారు. వారి నించి ఏ అభ్యంతరం ఉండదు సుమా!" అంటూ ప్రేమగా చెయ్యి నొక్కి వదిలేస్తూ, నీ ధర్మ సందేహం తీరిందా! సుమవదనం వికసిత సుమమే ఐంది.

భోజనాలు ముగించి అందరూ కూర్చున్నారు.

సుజిత్ బ్యాగ్ సర్దుకుని ప్రయాణానికి సిద్ధమయ్యాడు. అరగంటలో బయలుదేరాలి అనుకుంటూ అవంతి వెండి పళ్ళెంలో తమలపాకులు, వక్కపొడి, సున్నం డబ్బీ పెట్టుకుని వచ్చి తాంబూలం వేసుకోండి అంది.

శాస్త్రిగారు తాంబూలం వేసుకుంటుంటే నిరంజన్‌గారు "శాస్త్రిగారు! ఈ తాంబూలాలు చూస్తే గుర్తు వచ్చింది సుజిత్ U.S. వెళ్ళే లోపున తాంబూలాలు పుచ్చుకుంటే బాగుంటుంది కదా!" హైదరాబాద్ వెళ్ళే అన్నారు.

"ఔనండోయ్! ఇటువంటి మంచి ఆలోచన నాకు కదా రావల్సింది. మీకు వచ్చిందేమిటి? అవంతి సంబరంగా అంటూ పంచాంగం తెచ్చిచ్చింది శాస్త్రిగారికి. శుభస్య శీఘ్రం అంటూ సుజిత్ గోత్ర నామాలు నక్షత్రం మరోసారి అడిగి సుమ నక్షత్రంలో చూసి గురువారం ఉదయం పదిగంటలకి బాగా ముహూర్తం కుదిరిందన్నారు.

"మనం బుధవారం రాత్రి బయలుదేరితే సరిపోతుంది తెల్లవారే సరికి చేరుకుంటాము. ఈ లోపున విషయాలన్నీ సుజిత్‌కి చెప్పి తర్వాత రేపు రాత్రికి మనం కూడా వాళ్ళ తల్లిదండ్రులతో అన్ని విషయాలూ చర్చిద్దాం." అన్నారు నిరంజన్.

"ఔను కట్నం అదీ దండీగా కావాలంటే! తర్వాత కష్టం! ఏం సుజిత్ ఏమాత్రం ఉంది నీ రేటు!" నీరజ్ వేళాకోళంగా అనే సరికి ఎప్పుడూ నవ్వే సుజిత్ ముఖం సీరియస్‌గా పెట్టుకున్నాడు.

సుమ అతని వంకే చూస్తోంది అతని రియాక్షన్ కోసం.

"మా కెవ్వరికీ అలాంటి ఆశ లేదండి. పన్నెండేళ్ళ క్రితం మా అక్కయ్య పెళ్ళికే కట్నం తీసుకోలేదు మా బావగారు. మా అమ్మగారైతే కట్నం తీసుకోకూడదనే ప్రిన్సిపుల్‌తో తానుండటమే కాకుండా అందరికీ చెబుతుంది కూడా!" ఆ సందేహం మీకు అక్కరలేదు. రేపు మీరు మాట్లాడుతారుగా మీకే తెలుస్తుంది అన్నాడు కాస్త గట్టిగానే.

అతని మాటలు వింటూనే అందరి ముఖాలలోనూ చెప్పలేని రిలీఫ్ కనపడింది.

"వీడొకడు గంధోళీగాడు లాగ మధ్య మధ్య ఏదో అంటూంటాడు" అంటూ నీరజ్ తలమీద చెయ్యి వేసి ముద్దుగా విసుక్కుంది అవంతి.

"వాడు ఆ మాట అన్నందువల్లే కదా! అసలు విషయం తెలిసింది. మంచిదే ఐంది కదా! పరమానంద శిష్యుడువిరా! నీరజ్ అన్నాడు నిరంజన్ మనుమడిని ప్రేమగా చూస్తూ.

"హమ్మయ్యా! అన్ని సందేహాలు తీరినట్లే కదా! మరి బుధవారం ట్రైన్‌కి. రిజర్వేషన్లు చేయించండి! వెళ్ళేవాళ్ళందరికి! వెళ్ళేవాళ్ళంటే తట్టింది. సుమని కూడా తీసుకుని వెడితే మంచిదనిపిస్తోంది నాకు." అంది అవంతి వాళ్ళెవరూ చూడలేదు కదా! చూపించినట్లు ఔతుంది.

"ఔనాను! తెలివైన ఆలోచనలు నీ స్వంతం కదా! నిజమే. వాళ్ళ పేరెంట్స్ ఈలోపున ఇక్కడికి వచ్చి చూడడానికి వీలవుతుందో లేదో!' అన్నారు నిరంజన్.

"నేను సరిగ్గా మళ్ళీ శుక్రవారం ఫ్లైట్‌కి వెళ్ళిపోవాలి. ఈలోపున అక్కడ చూడవలసిన పనులు కొన్ని ఉన్నాయి. అమ్మ, నాన్నగారు ఇక్కడికి రావడం కుదరకపోవచ్చు" అన్నాడు సుజిత్ సాలోచనగా.

"ఇంకనేం వెళ్ళి ఆ తాంబూలాలు కార్యక్రమం అయ్యాక సెండాఫ్ ఇచ్చి రావచ్చు సుమా!" నీరజ్ అనేసి నోటిమీద చెయ్యి వేసుకున్నాడు.

అతని మాటలకు వచ్చే నవ్వును ఆపుకుంది సుమ.

"అయితే గట్టిగా వారం లేదు టైము. తాంబూలాలకి కావలసిన ప్రయత్నాలు రేపటినించే ప్రారంభించాలి. సుజిత్ వెళ్ళే రోజుకి ముందు రోజు గురువారం అంటే సరిగ్గా ఇవ్వాళ నించి 7వ రోజైంది." అని అవంతిగారంటే.

"అవును 7 సంఖ్య అన్నింటికీ మంచిదే అందుకే సప్త స్వరాలు, సప్త గోదావరి, సప్త మహర్షులు, రథసప్తమి అని నిరంజన్‌గారు ఆగితే సప్తాహం, సప్త సముద్రాలూ, సప్త మాతృకలు అవంతి అందించింది.

"సప్తాహం? ఏమిటి మధ్యలో" అన్నాడు నీరజ్.

"యజ్ఞయాగాదులు, దైవకార్యాలు భజనలు మొదలైనవి ఏడురోజులు చేస్తారు. అందుకని సప్తాహం అంటారు" అన్నారు శాస్త్రిగారు.

"సప్తవర్ణాలు అంటారు కదా ఇంద్ర ధనస్సులో ఉంటాయి" అంది సుమ.

"సప్తాశ్వరథారూఢా" అంటారు సూర్యుణ్ణి. అంటే ఏడుగుఱ్ఱాల రథమున ధిరోహించిన దినకరుడా. అని అర్థం అన్నారు శాస్త్రిగారు.

చూశారో లేదో సప్తమికి ముందు తిథి 'షష్ఠి' కలహం మంచిదికాదు. 'సప్తమి'కి తర్వాత వచ్చే తిథులు అష్టమి, నవమి కూడా మంచివి కావు.

'సప్తమి' మాత్రం చాలా మంచిది శాస్త్రిగారు చెప్పారు.

"వారానికి రోజులు కూడా ఏడే!" సుజిత్ అన్నాడు ఉన్నట్లుండి.

"ఔనాను. అందుకే ఏడు వారాల నగలు అన్నపేరు వచ్చింది" అవంతి అన్నది తడుముకోకుండా.

"మొత్తానికి ఆడదానివనిపించుకున్నావు" ఈ జన్మకి ఆ ఛాన్సు లేదు పాపం ఏం చేస్తావు? అన్నారు నిరంజన్ జాలిపడుతున్నట్లుగా.

అందుకే ఏడు జన్మల బంధం అంటారు. వివాహ బంధాన్ని మరి ఇది

ఎన్నో జన్మో నవ్వుతూనే అంది అవంతి వెంటనే.

"గ్రాండ్ మా! ఏం చేస్తాం. నెక్స్ట్ టైమ్ బెటర్ లక్ వుయ్ హోప్" నీరజ్ సరదాగా అన్నాడు నాయనమ్మతో.

"నాయనా! అప్పుడు కూడా నువ్వే మా మనవడు కావాలి!" అందావిడ.

"ఓ యస్! తప్పకుండా! అది సరే అందరూ 7 సంఖ్య మీద తెగ చెప్పేస్తున్నారు. మీరంతా మర్చిపోయినది నేను చెబుతాను. నేను చెప్పగానే మాత్రం వెంటనే మనసులోనైనా చెంపలు వాయించుకుంటారు చెప్పేస్తున్నానూ.

అదేనండి! మన ఏడుకొండలవాడు వెంకటా రమణుడు ఉండేది ఏడుకొండలపైననే కదా! మొన్ననే వెళ్ళి వచ్చాం కూడా అన్నాడు నీరజ్ అందరి ముఖాలు పరిశీలిస్తూ ! అక్కడికి వెళ్ళడమే పుణ్యం అంటారు కదా! అంత పవిత్రమైనవి కదా ఆ 7 కొండలు.

"ఔనురా! మరిచిపోయాం. అపచారం, అపచారం అంటూ నిజంగా లెంపలు వేసుకుంటూ సాక్షాత్తూ నీ చేత చెప్పించాడు ఆ కరుణామయుడు.

"క్షమించు తండ్రీ! ఏడుకొండల వాడా! వెంకట రమణా!" అంది అవంతి.

"సరే సరే సప్తమి సంఖ్య ప్రాముఖ్యత ప్రాశస్త్యము తెలుసుకున్నాము. మరొక్కటి ముఖ్యమైనది ఉన్నది. అది కూడా వివాహ శుభ సమయంలో జరిగే కార్యక్రమాలలో ముఖ్యమైన ఘట్టము. వధూవరులు అప్పుడు ప్రారంభించి జీవితాంతం చేసేది. నిరంజన్‌గారు కాస్త ఆగగానే ఏమిటి పొడుపు కథ అంటారు అదా మీరే విప్పేయండి. నీరజ్ అంటూంటే అందరూ ఆయనకేసి ఆసక్తితో చూస్తున్నారు."

సుజిత్ "అవతల నాకు రైలు టైమైపోతోంది. సస్పెన్స్ భరించలేం కాని అంకుల్ త్వరగా చెప్పేయండి" అన్నాడు శాస్త్రిగారు నవ్వుతున్నారు నాకు తెలుసులే అన్నట్లు.

'సప్తపది' అన్నారు నిరంజన్

సుజిత్, సుమలు ఒకరినొకరు కళ్ళతోనే ఊసులాడుకుంటూ మనసులో తాము వేయబోయే 'సప్తపది' గురించి మధురమైన ఊహల్లో తేలిపోయారు. జీవితాంతం ఒకరి అడుగు జాడల్లో ఒకరు నడవడమే వైవాహిక ధర్మం అని ఆ మంత్రార్థాలు తెలుసుకొని ఆచరించడమే దంపతుల కర్తవ్యం.

నవ్వుకుంటున్నారు సుమ, సుజిత్. వాళ్ళిద్దరూ నిరంజన్‌గారి దృష్టినించి దాటి పోలేదు.

మనసులోనే వారిని దీవించారు. శీఘ్రమే కల్యాణ ప్రాప్తిరస్తు

శుభమస్తు


- కె. బాలుభాస్కర్